

T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SANAT TARİHİ ANABİLİM DALI

AKŞEHİR MÜZESİNDEKİ ANADOLU SELÇUKLU SİKKELERİ

REYHAN GÜL ACAR

YÜKSEK LİSANS TEZİ

DANIŞMAN

DR. ÖĞR. ÜYESİ ZEKERİYA ŞİMŞİR

KONYA 2024

İçindekiler

YÜKSEK LİSANS TEZ KABUL FORMU	V
BİLİMSEL ETİK SAYFASI	VI
ÖZET	VII
KISALTMALAR	IX
ÖNSÖZ.....	X
1. GİRİŞ.....	1
1.1. Konunun Tanımı, Önemi ve Sınırları	1
1.2. Araştırmada İzlenen Metot	2
1.3. Konuyla İlgili Yapılan Çalışmalar	4
1.4. Akşehir'in Tarihi Coğrafyasına Genel Bir Bakış.....	6
1.5. Akşehir Nasreddin Hoca Etnografya Müzesi	8
2. ANADOLU SELÇUKLU DEVLETİ HAKKINDA GENEL BİLGİLER.....	9
2.1 Anadolu Selçuklu Devleti Tarihi	9
2.2. Anadolu Selçuklu Sultanları ve Sikkeler	16

3. SİKKE HAKKINDA GENEL BİLGİLER	32
3.1. Sikkenin Tanımı ve Tarihçesi	32
3.2. Sikke Basım Tekniği.....	34
3.3. Anadolu Selçuklu Darphaneleri.....	36
4.KATALOG	39
4.1. I.Mesud H. 510-551(M. 1116-1155)	39
4.2. II. İzzeddin Kılıçaslan H. 551-588(M.1156-1192)	43
4.3. I. Gıyaseddin Keyhüsrev (I. Saltanatı) H. 588-593(M.1192-1196) (II. Saltanatı) H. 601-607 (M.1204-1210).....	59
4.4.II. Rükneddin Süleyman Sah H. 593-601 (M.1196-1204)	69
4.5. I. İzzeddin Keykavus H. 607-616 (M.1211-1219).....	82
4.6. I. Alaeddin Keykubad H. 616-634 (M.1219/1220-1236/1237)	95
4.7. II. Gıyaseddin Keyhusrev H. 634-644 (M.1237 -1245).....	121
4.8. II. İzzeddin Keykavus (I.Saltanat)H. 644-647 M.1246-1249 (II.Saltanat)H. 655- 658 M.1257-1259.....	152
4.9. IV. Rükneddin Kılıçarslan (I. Saltanat) H. 646-647 (M.1248-1249)	167
(II. Saltanat) H. 655-663 (M.1257-1264)	167

4.10. II. İzzeddin Keykavus, IV. Rükneddin Kılıçarslan,II. Alâeddin Keykubad H. 647-655 (M.1249-1257).....	176
4.11. III. Gıyaseddin Keyhüsrev H. 664-683 (M.1264-1285)	188
4.12. III. Alaeddin Keykubad H. 697-701 (M.1297-1302).....	194
5.DEĞERLENDİRME.....	195
5.1. MALZEME.....	195
5.1.1. Altın.....	195
5.1.2. Gümüş	196
5.1.3. Bakır	196
5.1.4. Tunç –Bronz	197
5.2.SÜSLEME.....	198
5.2.1. FİĞÜRLÜ BEZEME	199
5.2.1.1. İnsan	200
5.2.1.2. Şîr-i Hurşid	204
5.2.3.3. Hilal	205
5.2.2. BİTKİSEL SÜSLEME.....	205
5.2.2.1. Rumi	205
5.2.2.2. Palmet	207
.....	207
5.2.2.3. Penç	208
5.2.3. GEOMETRİK SÜSLEME.....	208

5.2.3.1. Yıldız	208
5.2.3.2. Saadet Düğümü	209
5.2.3.2. Çizgisel Motifler	209
5.3. YAZI ÇEŞİTLERİ	210
5.3.1. Kufi	210
5.3.2. Sülüs	211
5.4. ELKAP VE UNVANLAR.....	212
5.5.KONTRMARK	217
6.SONUÇ	218
KAYNAKÇA.....	220

YÜKSEK LİSANS TEZ KABUL FORMU

BİLİMSEL ETİK SAYFASI

ÖZET

Büyük Selçuklu Devleti'nin yıkılmasıyla Selçuklular dört ayrı devlete bölünmüştür. Anadolu Selçuklu Devleti bu devletlerden biridir. Selçukluların Anadolu'ya yaptığı akınlar sonucunda bu coğrafyada Türk devletine zemin hazırlamıştır. 1077 yılında Kutalmış Süleyman Şah Anadolu Selçuklu Devleti kurulmuştur. Önce İznik sonra Konya başkent olmuştur. 1308 yılına kadar varlığını sürdüren devlet siyasi karışıklık yüzünden yıkılmıştır.

Anadolu Selçukluları tarafından taşınır ve taşınmaz binlerce eser günümüze kadar ulaşabilmiştir. Taşınır eserlerinin bir bölümünde sikkeler oluşturmaktadır. Bağımsızlığın ve hükümdarlığın sembolü olarak sikke bastırmak gerekmektedir. Dünya ve Türkiye müzelerinde ve özel koleksiyonlarda önemli sikkeler muhafaza edilmektedir. Akşehir Nasreddin Hoca Etnografya Müzesi'nde de antik dönemlere ait sikkelerin yanı sıra İslami dönemlere ait sikkeler de sergilenmektedir. Bu müzede koruma altında tutulan Selçuklu sikkeleri tezimizin konusunu oluşturmaktadır.

Araştırmamız sonucunda müzelerimizde incelemeye ve araştırmaya değer önemli ölçüde sikkenin yer aldığı tespit edilmiştir. Envanter defterlerinde sınırlı bilgi yer almaktadır. Araştırmacıların ilgisinin bu alana yönlendirilmesi konu ile ilgili araştırmaların artması ve bilim âlemine sunulması en büyük temennimizdir.

Anahtar Kelimeler: Akşehir Müzesi, Sikke, Para, Anadolu Selçuklu Devleti

ABSTRACT

With the collapse of the Great Seljuk State, the Seljuks were divided into four separate states. Anatolian Seljuk State is one of these states. As a result of the Seljuks' raids to Anatolia, it prepared the ground for the Turkish state in this geography. In 1077, Kutalmış Süleyman Shah Anatolian Seljuk State was established. First Iznik and then Konya became the capital. The state, which existed until 1308, collapsed due to political turmoil.

Thousands of movable and immovable works by the Anatolian Seljuks have survived to the present day. Some of the movable works consist of coins. It was necessary to issue coins as a symbol of independence and sovereignty. Important coins are kept in world and Turkish museums and private collections. In Akşehir Nasreddin Hodja Ethnography Museum, coins from ancient times as well as coins from Islamic periods are exhibited. The Seljuk coins kept under protection in this museum constitute the subject of our thesis.

As a result of our research, it has been determined that there are a significant number of coins worthy of examination and research in our museums. There is limited information in the inventory books. It is our greatest hope that the interest of researchers will be directed to this field, research on the subject will increase and be presented to the scientific world.

Keywords: Akşehir Museum, Coin, Money, Anatolian Seljuk State

KISALTMALAR

Age.: Adı Geçen Eser

AY.: Arka Yüzü

Agm. : Adı geçen makale

Agt. : Adı geçen tez

C. : Cilt

cm.: Santimetre

Çev.: Çeviren

EN: Envanter

foto: Fotoğraf

Gr. : Gram

H. : Hicri

İ.Y.: İki Yüzü

Lev: Levha

M. : Miladi

Mm. : Milimetre

MÖ. : Milattan Önce

MS. : Milattan Sonra

No: Numara

Ö.Y.:Ön Yüzü

S. : Sayı

s. : sayfa

TDVİA :Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi

Yy.: Yüzyıl

ÖNSÖZ

Sikke, insan yaşamının bir parçası olan ticarete kullanılan bir değişim aracıdır. Her ne kadar şekli, malzemesi ve üzerindeki figür ve yazılar değişse de döneminin önemli yazılı belgesi niteliğindedir. Sikkeler basıldığı dönemler hakkında önemli bilgiler sunarlar.

Sikke dönemin siyasi, ekonomi, sosyal ve kültürel olaylarıyla birebir ilişkilidir. Sikke üzerinde bulunan yazı figür ve sembollerle birçok hususu anlatan tarihi bir belgedir. Selçuklu sikkelerinde kullanılan figür ve yazılardan şunları öğrenebiliriz; Sultanın adı, elkâb ve ünvanı, babasının adı, İslam halifesini adı, yer verilmişse darp yeri ve tarihi gibi bilgiler vermektedir. Kullanılan malzeme ve basım kalitesi dönemin ekonomik durumunu yansıtır.

Bu tez çalışmasında Akşehir Nasreddin Hoca Etnografya ve Arkeoloji Müzesindeki Selçuklu dönemi sikkeleri incelenmiştir. Sikkelerin üzerindeki yazılar okunarak hangi sultan döneminde darp edildiği, sultanların elkâb ve unvanları basım yeri ve tarihi ile malzemesi üzerinde ayrıntılı tanımlar yapılmıştır. Sikkelerin genel özellikleri tespit edilerek sonuca ulaşılmıştır.

Tez çalışmamızda Anadolu Selçuklu Devletine uzun yıllar başkentlik yapmış Konya ilinin Akşehir ilçesindeki Nasrettin Hoca Etnografya ve Arkeoloji Müzesindeki Anadolu Selçuklu dönemine ait sikkeler incelenmiştir. Sikkelerin güncel durumu, madeni, dönemi ve özellikleri hakkında çalışma gerçekleştirilmiştir.

Bu çalışmamda bana yardımcı olan başta danışmanım Dr. Öğr. Üyesi Zekeriya Şimşir hocama teşekkür ederim. Konu bakımından değerli tecrübelerini benimle paylaşan Konya Müzeler Müdürü Ömer Türkan'a teşekkür ederim. Akşehir Müzesini değerli çalışanları ve müdiresi Sevcan Çavdar'a ve uzman İlhami Çakmakçı'ya teşekkürü bir borç bilirim. Kaynak konusunda bana yardımcı olan Doç. Dr. Necla Dursun hocama ve Hasan Uğuz'a teşekkür ederim. Tezin her aşamasında bana yardımcı olan desteklerini esirgemeyen sevgili eşime ve aileme teşekkür ediyorum.

Konya, 2024

Reyhan GÜL ACAR

1. GİRİŞ

1.1. Konunun Tanımı, Önemi ve Sınırları

Akşehir Nasreddin Hoca Etnografya Müzesi'ndeki Anadolu Selçuklu Sikkeleri tez konumuzu oluşturmaktadır. Çalışmamızın amacı Anadolu Selçuklu Devletine başkentlik yapmış ve bu devletin önemli eserleriyle bezeli olan Konya'nın ilçelerinden olan ve her bir köşesi tarihi zenginliklerle dolu olan Akşehir'in önemli eserler barındıran Akşehir Nasreddin Hoca Etnografya müzesinde bulunan Selçuklu sikkelerini inceleyip, özelliklerini ortaya koyabilmektir.

Sikke günlük ticarete ödeme aracı olarak kullanılan, ağırlığı ve içindeki değerli maden miktarı basan devlet tarafından üzerine konan resim ve yazı ile garanti altına alınmış küçük madeni para demektir. İlk sikke MÖ.7. yüzyılda Lidya - Lydia'lılar tarafından icat edilmiştir. Tarih boyunca sikke bastırmak hükümdarlık sembolü sayılmaktadır. Sikkenin basımında kullanılan madeni malzeme, kitabelerinde kullanılan dil, üzerindeki süslemeler ve figürler devletin geleneksel yaklaşımı ve sultanı tercihleri doğrultusunda işlenir.

Anadolu Selçuklu Devletinin mirasında yazılı belge niteliğindeki sikkelerin durumu, mahiyetinin anlaşılır bir biçimde insanlığa sunmaktır. Tarihi mirası müze depolarında beklemekte kurtarıp dönemi hakkında maddi, kültürel ve sosyal yapı olarak döneme ışık tutacak bilgi aktarımı hedeflenmektedir.

Akşehir tarih açısından birçok kültüre ve birçok olaylara önemli insanlara ev sahipliğinde göz önünde bulundurularak insanları bu yöreye dikkat çekmek istemekteyiz. Nasreddin hoca gibi dünyaya tarafından tanınmış bir şahsiyetin evi, yaşadığı olaylarla ilgili ilçenin her yerinde heykel müzesini andıran ve mezarının burada bulunması ilçe turizm açısından yüksek potansiyel oluşturmaktadır.

Anadolu Selçuklu Devleti döneminde basılmış kullanılmış, çeşitli kanallarla müze envanterine kaydolmuş bir grup sikke üzerinde çalışmamız gerçekleşmiştir. Kısa bir Akşehir tarihinden sonra müzeyle ilgili bilgi verilmiş. Sikkenin tanımı, kullanılan maden, basım yerleri, basım teknikleri, kullanılan yazı türleri, yazı içerikleri, figürlü ve bitkisel süslemelerin tanımı ve tarihsel süreçleri tezimizin kapsamında incelenmiştir.

1.2. Araştırmada İzlenen Metot

Bu araştırmada Anadolu Selçuklu döneme ait 91 adet sikke incelenmiştir. Anadolu Selçuklularının kendi iç karışıklıkları, bulunduğu coğrafyanın herkes tarafından istenen bir yer olmasından dolayı, devlet sürekli sıkıntılı zamanlar geçirmiştir. Taht kavgaları yanında sultan ölmeden çocukları arasında ülkeyi bölüştürmesi ortak veraset sistemin oluşmasından dolayı birçok sultan adına sikke darp edilmiştir.

Konu tespitini danışman hocamla kadar verdikten sonra Kaynak taraması yapılmıştır. Müzede yapılan inceleme de katalogda yer alacak eserler tespit edildikten sonra tek tek sikkeler incelenmiştir. Fotoğrafları çekilip ölçüleri alınmıştır. Müze envanter defteri incelenmiştir. Bu aşamalar tamamlandıktan sonra tezin yazım aşamasına geçilmiştir. Hazırlanan anahtar planına göre bölümler kaleme alınmıştır.

Akşehir Müzesindeki Anadolu Selçuklu Dönemi Sikkeleri adlı tezimiz 6 bölümden oluşmaktadır. Birinci bölüm giriş, konu tanımı, önemi ve sınırlandırılması, araştırılmalarda kullanılan metot, konu ile ilgili yapılan araştırmalar, Akşehir'in Tarihi Coğrafyasına Genel Bir Bakış, Akşehir Nasreddin Hoca Etnoğrafya Müzesi hakkında bilgi verilmiştir. Bu bölümde konunun tanımı, önemi ve nasıl bir sınırlandırma yapılacağı anlatımı yapıldı. Tez yazımı sırasında kullanılan metottan bahsedildi. Daha önceden bu konuyla ilgili çalışmalarının anlatıldığı bir bölüm oluşturuldu. Şuanda eserlerin bulunduğu ilçe ve müze binası hakkında tarihi ve güncel bilgilere yer verilmiştir.

İkinci bölümde Anadolu Selçuklu Devleti tarihi, Anadolu Selçuklu Devletinde adına sikke bastıran sultanlar başlığı altında önemli bilgiler verilmiştir. Bu bölümde Anadolu Selçuklu Devleti tarihine yer verilmiştir. Sikke bastıran sultanların kısa bir öz geçmişi ve sikkede kullandıkları unsurlardan bahsedilmiştir.

Üçüncü bölümde sikke hakkında genel bilgiler, sikkenin tanımı ve tarihçesi, sikke basım tekniği, Anadolu Selçuklu Devleti dönem darphaneler başlığı altından önemli bilgilere yer verilmiştir. Bu bölümde sikkenin tanımı ,sikke kullanılmaya

başlanmasından itibaren bugüne kadar konuyla ilgili bilgilerin bulunduğu bir bölüm hazırlanmıştır. Basımla ilgili teknik ve darphaneler hakkındaki bilgilere yer verilmiştir.

Dördüncü bölümü katalog bölümüdür. Sikke sultanların tahta çıkışına göre sıralanmıştır. İncelemeye aldığımız 91 adet sikke çalışması yapılmıştır. Arapça ve Türkçe metin ve araştırmamızın ayrıntılarına yer verilmiştir.

Beşinci bölüm değerlendirmedir. Bu bölümde sikkelerin hangi maden üzerine bastıkları altın, gümüş, bakır ve bronz madenlerin kullanıldığı ve bu madenler üzerinde gruplama yapılmıştır. Kullanılan figürler ve süslenme detaylarına bakıldığında büst, süvari, Şîr-i Hurşid gibi detaylara rastlamaktayız. Kufi ve sülüs yazı türüne ve sikke üzerinde olağandışı müdahaleler ile ilgili değerlendirmesi yapılmıştır.

Altıncı ve son bölüm sonuç bölümüdür. Çalışmamızın analiz ve sonuçları anlatığımız bir bölümdür.

1.3. Konuyla İlgili Yapılan Çalışmalar

Cevriye Artuk ve İbrahim Artuk birlikte kaleme aldıkları “ İstanbul Arkeoloji Müzeleri Teşhirdeki İslâmî Sikkeler Kataloğu”¹ adlı eserleri iki cilt olarak hazırlanmıştır. Oldukça kapsamlı, öncü kaynaklar arasında zikredilebilecek eserde İstanbul Arkeoloji müzesindeki İslami sikkeler kronolojik olarak incelenmiştir.

Halit Erkiletlioğlu ve Oğuz Güler’ in birlikte kaleme aldığı “Türkiye Selçuklu Sultanları ve Sikkeleri”² adlı eser sultanların hayatı ve darp ettikleri sikkelerle ilgili ayrıntı bilgiler veren önemli kaynaklardandır.

Atom Damalı kaleme aldığı “ 150 Devlet 150 Sultan İslam Sikkeleri”³ kitabı devletlerini kronoloji tarihi, sikkeleri anlatıldığı güzel bir eserdir.

Gündegül Parlar’ın kaleme aldığı önce tez sonra kitap olarak yayınlanan “ Anadolu Selçuklu Sikkelerinde Yazı Dışı Figüratif Öğeler”⁴ isimli kitapta sikke üzerinde figür bulunan sikkeler incelenip tanıtılmıştır.

Ahmet Altıntaş’ın “ Selçuklu Türkiye’sinde Para”⁵ isimli makalesinde Anadolu Selçuklu dönemi çağdaşı devletlerle ve sikkeleri ile ve ekonomik durumları değerlendirilmiştir.

Oğuz Tekin’in “ Devletler, Hükümdarları ve Sikkeler”⁶ adlı makalesinde sultanlar ve sikkeleri hakkında bilgi verilmiştir.

Yılmaz İzmirlier’in kaleme aldığı “ Anadolu Selçuklu Paraları”⁷ adlı kitapta başlangıçta Selçuklu Sultanlarından bahsedildikten sonra sikke üzerinde kullanılan

¹ İbrahim Artuk, Cevriye Artuk, **İstanbul Arkeoloji Müzeleri Teşhirdeki İslâmî Sikkeler Kataloğu**,C.1-2,Milli Eğitim Basımevi, İstanbul, 1971.

² Halit Erkiletlioğlu, Oğuz Güler, **Türkiye Selçuklu Sultanları Ve Sikkeler**, Erciyes Üniversitesi Matbaası, Kayseri,1996.

³ Atom Damalı, **150 Devlet 150 Sultan İslam Sikkeleri** , Nilüfer Vakfı Yayınları, İstanbul, 2001.

⁴ Gündengül Parlar, **Anadolu Selçuklu Sikkelerinde Yazı Dışı Figüratif Öğeler**,Kültür Bakanlığı Yayınları,Ankara,2001.

⁵ Ahmet Altıntaş, “Selçuklu Türkiye’sinde Para” ,**Türkler Ansiklopedisi**, c.7,Ankara,2002. s.386-391

⁶ Oğuz Tekin, “Devletler, Hükümdarları ve Sikkeler” **Altın İktidarı,İktidarın Altınları**,Yapı Kredi Yayınları, İstanbul,2005. s.167-270.

darph yerleri ve tarihleriyle ilgili bilgi ve kısaltmalardan bahsetmiştir. Sultanların kronolojik sırasına göre sikkelerin tanıtımı yapılmış, sikkelerin fotoğrafı ve üzerindeki yazıların tahlili yapılmıştır.

Catherine Eagleton ve Jonathan Williams, kaleme aldığı Fadime Kâhya'nın çevirdiği "Paranın Tarihi"⁸ isimli eserinde paranın icadından itibaren farklı coğrafyalardaki sikkelerin gelişimi hakkında önemli bilgiler vermiştir. Ayrıca paranın gelişimiyle ilgili ayrıntılı bilgi vermektedir.

Betül Teoman'ın " Konya Darph Anadolu Selçuklu Sikkeleri"⁹, adlı makalesinde Konya darph sikke örneklerine yer verilmiş metin ve anlam bakımında eserler tek tek incelenmiştir.

⁷ Yılmaz, İzmirli, **Anadolu Selçuklu Paraları**, Yazarın kendi yayının ,İstanbul ,2010.

⁸ Catherine Eagleton, Jonathan Williams,(çev.)Fadime Kahya ,**Paranın Tarihi**, Türkiye İş Bankası,İstanbul,2011.

⁹ Betül Teoman, " Konya Darph Anadolu Selçuklu Sikkeleri" , **Konya Kitabı XVI,- Konya Ticaret Odası Yeni İpek Yolu Dergisi Özel Sayı** c.1, Konya,2018,s.147-166.

1.4. Akşehir'in Tarihi Coğrafyasına Genel Bir Bakış

İç Anadolu bölgesinin batısında bulunan Konya ilinin nüfus ve gelişmişlik açısından büyük bir ilçesi olan Akşehir Sultandağı eteklerine kurulmuştur. İlçenin kuzeyinde Eskişehir, kuzeybatısında Afyon ilini, kuzeydoğusunda Ankara, batısında Isparta ili bulunmaktadır.¹⁰

Akşehir antik dönemlerden itibaren iskan edilmiş, ticaret, sanat ve kültür merkezi olmuştur. Neolitik Dönem 'e kadar önemli bulgulara ulaşılmıştır. Hititler zamanında adı Thymbrion'dur. Frigya egemenliğine sonra Lidyalıların eline geçmesiyle Akşehir'in önemi daha da artmıştır. "Krallar Yolu ya da İpek Yolu" Akşehir ilçesinden geçmektedir. Akşehir, MÖ 3. yüzyılda, "Bal Sevenler" anlamında Philomelium adıyla anılmaya başlamıştır. Pers, Helenistik, Roma ve Bizans egemenliğine geçer. Selçuklu, Karamanoğulları, Hamitoğulları, Eşrefoğulları ve Osmanoğulları vakfiyelerinde Akşehir olarak geçmektedir.¹¹ Araplar tarafından beyaz çiçek açmış elma ve erik ağaçlarından dolayı "Belde-i Beyzâ" (Beyaz Şehir) olarak adlandırılmıştır.

Türkler, Kutalmışoğlu Süleyman Şah komutasında kenti ele geçirmişlerdir. Selçuklu taht kavgaları, Haçlı seferleri, Moğol istilası sıralarında sürekli karışıklık yaşayan Akşehir (Aksar) büyük yıkımlar yaşamıştır.¹² Padişah Murat Hüdavendigâr'a satılarak Osmanlı egemenliğine girdi.

Akşehir'de Selçuklu ve Osmanlı dönemlerinden kalma birçok tarihî eser vardır. Fahreddin Ali Sahip Atâ tarafından bir külliye olarak inşa ettirilen Taş medrese ve Mescidi, Altın Kalem Mescidi, Seyidi Mahmud Hayran Zaviyesi ve bugün Ulucami inşa edilmiştir. Sultan Alâeddin Camii Minaresi ile II. Bayezid'in oğluna ait Sultan Abdullah Zaviyesi İmaret (Hasan Paşa) Camii en önemlilerindedir. Ayrıca Nasreddin Hoca'nın türbesi de burada bulunmaktadır.¹³

¹⁰ Ahmet Yavuziyılmaz ,C. Karakök, "Seyhatnamelerde Akşehir" Seyahatnamelerde Konya ,Konya,2016,s. 363.

¹¹ İbrahim Hakkı Konyalı,Nasreddin Hocanın Şehri Akşehir, Nümüne Matbası, İstanbul,1945, s.43.

¹²İ. Hakkı Konyalı, age., s.36.

¹³ İlhan Şahin, "Akşehir ", TDV İslâm Ansiklopedisi, İstanbul,1989 Cilt:2, s. 298-299.

Türk Kurtuluş Savaşı Sakarya Meydan Muharebesi'nden sonra, Garp (Batı) cephesi karargâhı Akşehir'e yerleştirilmiştir. İsmet (İnönü) Paşa TBMM'den ve Başkomutan Mustafa Kemal Paşa'dan aldığı emirlerle "Büyük Taarruz 'un hazırlıklarını 9 ay boyunca Akşehir'de yapar."¹⁴

Cumhuriyet dönemlerinden günümüze kadar gelen ve gerçek Türk kültürünü yansıtan sivil mimarlık eserleri ile el sanatlarında pek çok eser vardır. Bugün artık Türkiye'ye mal olmuş ve büyük bölümü tescilli Akşehir Evleri, aynı isimle anılmaktadır. Üç adet müze bulunmaktadır. Bunlar Batı Cephesi Karargâhı Müzesi, Akşehir Nasreddin Hoca Etnografya Müzesi, Taş Eserler Müzesidir.¹⁵

¹⁴ Muharrem Bayar, **Akşehir Tarihi**, Akşehir Belediyesi Kültür Yayınları, Akşehir,2018, Basım II, s.82-85.

¹⁵ <http://www.aksehir.gov.tr/aksehir-tarihi>17.04.2024.23:25

1.5. Akşehir Nasreddin Hoca Etnografya Müzesi

Akşehir Müzesi, Anıt mahallesi, Ulu cami sokakta bulunan konak 20. yüzyılın başlarında yapılmıştır. Rüştü Bey tarafından yaptırılmıştır. İkiz olarak inşa edilen yapı zemin kat üzerine iki kat olarak tasarlanan bina üç katlı bir yapıdır. İkiz binanın iç kısımdan birbirine geçilmektedir. Dışarıdan iki ayrı girişi bulunmaktadır. Plan tipi olarak iç sofalı planı Akşehir evlerinde ve geleneksel Türk evinde sıklıkla kullanılan plan uygulanmıştır. Binanın tarihçesi Rüştü Bey ve oğlu Mustafa Ağa'nın oturduğu bilinmektedir.¹⁶

2007' de Nasreddin Hoca Arkeoloji ve Etnografya Müzesi olarak ziyarete açılmıştır Zemin katta memur odaları ve depo yer almaktadır. Birinci kattaki 6 odada Neolitik, Kalkolitik, Demir Çağı, Helenistik, Roma ve Bizans Dönemlerine ait arkeolojik eserler ile sikkeler teşhir edilmektedir. İkinci katta ise geleneksel kıyafetler, tepelik, muskalık gibi takılar, para keseleri, bakır kaplar, ok ve yay takımı, kesici silahlar, zırh, çevre, bohça peştamal ve takunyalar gibi etnografi eserleri teşhir edilmektedir. Müzeye adını veren Nasreddin Hocanın "Ye Kürküm Ye" fıkrası odalardan birinde canlandırılmıştır. Başka odalarda ise "Sıra Yarenleri " ve "Akşehir Gelin Odası" teşhir edilmektedir. Bu kattaki orta sofa da 13. yy 'a ahşap işçiliğini gösteren, Seyyid Mahmud Hayrani türbesinin Selçuklu Dönemine ait ahşap kapı kanadı ile Şeyh Eyüp Türbesine ait ahşap sanduka sergilenmektedir.¹⁷

¹⁶ Bayar, **Age.**,s.423.

¹⁷ Bayar, **Age.**,s.423.

2. ANADOLU SELÇUKLU DEVLETİ HAKKINDA GENEL BİLGİLER

2.1 Anadolu Selçuklu Devleti Tarihi

Büyük Selçuklu Devleti, sultan Melik Şah'ın ölümü, ardından önemli devlet adamı Nizamı Mülk' ün ölümüyle ciddi bir buhrana girer bölünerek bünyesinden dört ayrı devlet kurulmuştur. Türkiye Selçukluları, Irak ve Horasan Selçukluları, Kirman Selçukluları, Suriye Selçukluları olarak yeni devletler kurulmuştur¹⁸. Türklerin Anadolu'ya gelmesi dört önemli devrin sonucudur. Bunların ilki 1018 de Çağrı beyle başlayıp 1040' a kadar devam eden akınlarla olan bölümdür.¹⁹ İkincisi ise 1071 Malazgirt Zaferi'nde Bizans'a rağmen yurt kurma için girişimlerde bulunmaktır. Türkmenlerin yurt kurmak için yıpratma çabalı ufak çaplı çatışmalar sırasında üst olarak Azerbaycan, Suriye, İran, Irak gibi ülkelere gelip gitmeler olmuştur. Üçüncüsü sürüleriyle obalar kurulmuş yer isimleri Türkleşmiş artık Bizans'ın Anatolia ismiyle değil, Türklerin cömert analarının ismi olan Anadolu ile anılmaya başlamıştır. Anadolu olarak anılan topraklar Türklerin yurdu olmuştur. Miryokefalon zaferiyle Türklerin Anadolu topraklarından çıkartılamayacağı yoğunlaşması en büyük ispatı olmuştur.²⁰ Son safası ise Türk nüfusun yeni gelen göçlerle yoğunlaşması ve devlet kurma yolunda adım adım ilerlemesidir. Selçuklu devletleri arasında en uzun ömürlüsü ve Anadolu Selçuklu Devleti kurulmaya başlanmıştır.²¹

Aslan Yabgu' nun torunu Süleyman Şah 1057 yılında Halep ve Antakya'yı kuşattıktan sonra yönünü batıya doğru önce Konya sonra İznik'e kadar karşısına düşman birliği çıkmamıştır.²² Bizans'a en yakın nokta olduğunda İznik'i başkent yapmıştır. Ama bu hem avantajlı hem de çok riskli bir durum ortaya çıkartmıştır. I. Haçlı seferinin başlaması İznik'in konumu devletin yıkılmasına sebep olacağından

¹⁸ İbrahim Kafesoğlu, **Selçuklu Tarihi**, Millî eğitim basımevi, İstanbul ,1972, s.89.

¹⁹ Aydın Usta, **Selçuklu Sultanları**, Yeditepe, İstanbul, 2019, s.23.

²⁰ Yusuf Küçükdağ, Caner Arabacı, **Selçuklular ve Konya**, Çizgi Kitabevi, Konya, 2016, s.65.

²¹ Kafesoğlu, **age.**, s.89.

²² İbni Bibi,(Çev.)Nuri Gençosman, Selçuknamesinden **Anadolu Selçuki Devleti Tarihi** ,Ankara,1941,s 13.

dolayı güvenli görülmemiştir.²³I. Haçlı seferlerin sebebi İznik’i Türklerin almasını devlete bir tehdit olarak algılayan Bizans devleti Papa VII. Gregoire yardım istemesiyle Hristiyan dünyasını harekete geçirmiştir.²⁴ Hemen karşılık bulmayan çağrı süreç bakımından haçlı seferini uzun bir sürece sokmuştur.²⁵ Antakya’nın fethinden sonra Halep’in kuşatılmış olması Süleyman Şah ile Tutuş’u karşı karşıya getirmiştir. Tutuş’la yaptığı savaşı kaybeden Süleyman Şah’ı 4 Haziran 1086 da Aynü’s Saylem²⁶ savaş meydanında şehit olduğu ya da intihar ettiğini kaynaklarda yazmaktadır. Süleyman Şâh’ın Anadolu’daki bu başarılarından dolayı Nâsiruddevle Ebulfevâris Rûkn el-Dîn lâkabıyla, Anadolu Fatihi ve Gazi unvanlarını aldığı ifade etmektedir. Unvanlarla anılması, hâkimiyetini Bizans’ın aleyhine genişletmesinden dolayı verilmektedir.²⁷

Süleyman Şah’ın ölümünde sonra siyasi boşluktan faydalanarak Çaka Beyliği kurulmuştur. İzmir’de Çaka bey tarafında kurulan beylik denizcilik faaliyetleriyle ünlüdür. Bizans’ın birçok adasını fethetmiştir. İzmir’de ilk Türk ve Müslüman katliamı olarak tarihe geçen Selçuklu sultanı I. Kılıçaslan’ın Bizans İmparator’unun kışkırtması sonucu Çaka beyi saltanatına bir tehdit gibi göstermesine inanarak kaynatası olan Çaka beyi bir ziyafet sofrasında öldürmüştür. Tarihin büyük bir hata olarak görülen olay haçlıların önünü açmış devlete ciddi zarar vermiştir.

Türkiye Selçuklularının en önemli hükümdarlarından birisi olan Sultan I. Kılıçaslan’ın fırtınalarla dolu bir hayatı vardır.²⁸

1096 yılında Malatya’yı kuşattı. Haçlı seferleri başladı. Yoğun yıpratma savaşları yapıldı. Danişmendli Gümüştekin’le ittifak yapıp önce Eskişehir’de sonra Konya Ereğli’de haçlı ordularıyla savaştı. Anadolu’yu geçmesine mani olmasa da milyonu aşan orduyu Antakya’ya gelene kadar 300 bine düşürmeyi başardı. Kudüs’e

²³ Osman Turan, **Selçuklular Zamanında Türkiye**, İstanbul, 1971, s.68-69.

²⁴ Halit Erkiletlioğlu, Oguz Güler, **Türkiye Selçuklu Sultanları Ve Sikkeler**, Erciyes Üniversitesi Matbaası, Kayseri, 1996, S.45-46.

²⁵ Usta, **age**, s.155.

²⁶ Küçükdağ, Arabacı, **age.**, s.74.

²⁷ Taner Demir, “Kutalmışoğlu Süleymanşâh’ın Tarihî Şahsiyeti”, **Türkiye Selçuklu Sultanları Külliyyatı**, Cilt:1, Konya Büyükşehir Belediyesi Kültür Yayınları, Konya, 2023, s.289-293.

²⁸ Sefer Solmaz, “Sultan I. Kılıç Arslan’ın Şahsiyeti”, **Türkiye Selçuklu Sultanları Külliyyatı**, C.2, Konya Büyükşehir Belediyesi Kültür Yayınları, Konya, 2023, s.213.

kadar giden haçlı ordusu 70 bin Müslüman ve Yahudi'yi katletmişlerdir. I. Kılıçaslan başkenti Konya'ya taşımıştır. 14 Haziran 1107 günü Habur Çayı'nı geçerken, kendisinin ve atının zırhlarının ağırlığı sebebiyle boğularak ölmüştür. Birkaç gün sonra kıyıya vuran cesedi Silvan'a gömülmüştür.

I. Kılıçaslan'ın oğlu Mesud tahta geçmiştir. Bizans'la ciddi savaşlar verilmekteydi. Bizans orduları Akşehir'e kadar geldi. Bu sırada II. Haçlı seferlerini başladığı bilgisi ulaşmıştı. Bizans kendisi başlatmış olsa da haçlı seferlerinden rahatsızdı. Sultan Mesut'la anlaşta. I. Haçlı seferlerinden farklı olarak bu sefer çapulcu yağmacı değil krallar komutanlar seferde yer almaya başlamıştı. Temel hedefleri ganimet toplamak, yeni topraklar ve I. Haçlı seferinde kurulan Urfa Kontluğunu ortadan kaldırmaktı.²⁹ Antalya'ya kadar gelen haçlı ordusu açlık ve sefaletlerinden dolayı Türklerin onlara olan merhametinden dolayı bazıları müslüman olur kalır, bazıları da Rumların yardım etmemesinden dolayı büyük bir nefret ve kızgınlıkla dönerler. Mesud 40 yılı aşkın saltanatında imar faaliyetlerini başlatan kişi kabul edilir. Salgın hastalığa yakalanarak vefat eder. Sultan Mesut'tan itibaren Turkia adı ile batıda anılmaya başlamıştır.³⁰

II. Kılıçaslan ilk Dânişmendleri ortadan kaldırmıştır. Mengüceklileri de kendine bağladı. Malazgirt savaşından sonra Bizans'ın büyük hamlesi Miryokefalon savaşıdır. 1176 yılında büyük bir zaferle sonuçlanmıştır.³¹ 39 yıllık uzun saltanattan sonra yaşlılık ve hastalıklar nedeniyle 12 oğlu arasında ülkeyi bölmüş ve kesin hükümle babaya bağlı kalınacaktı. Fakat daha ölmeden taht kavgaları başlamıştır. Refah seviyesinin yüksek olduğu ilk altın paranın bu dönemde basılmasıyla kanıtlamıştır.³²

III. Haçlı seferleri başlama sebebi Selahattin Eyyubi 1187 de Kudüs'ü haçlılardan kurtarmış, bunu duyan üç kral birden ordularını İslam'ın üzerine yürüdüler. Alman kralı Konya'ya kadar gelmiştir. Sultanla antlaşma yapan Alman Kral Friedrich Kilikya'dan geçerek Türk topraklarını terk etti. Fakat Göksu nehrini

²⁹ İbrahim Kafesoğlu, **Age.**, s.92.

³⁰ Usta, **age.**, s.176.

³¹ Küçükdağ, Arabacı, **age.**, s.86.

³² Kafesoğlu, **age.**, s.93.

geçerken boğularak öldü. Geriye kalan İngiliz ve Fransız iki kral anlaşamayınca ne bir başarı gösterebildiler ne de Kudüs'ü ele geçirebildiler. Selahaddin Eyyubi'yle antlaşma imzalayarak geri döndüler.³³

Kılıçaslan'ın ölümünden sonra I. Keyhüsrev tahta geçmiştir. Fakat II. Süleyman taht mücadelesini kazanıp Selçukluların başına geçmiştir. Çok hareketli ve gözü kara sultan fetihten fethe koşarken dikkatsizliği yüzünden hayatını kaybetmiştir.³⁴

IV. Haçlı seferleri tekrar başlamıştır. Ama Anadolu'dan geçmeye cesaret edememişlerdir. Bizans'ı talan edip kiliseleri mezarlara kadar soymuşlardır. İstanbul'a çok büyük zarar vermişlerdir. Bu seferden sonra dört tane daha haçlı seferi yapılsa da hiçbirinde Anadolu'ya uğramamıştır.³⁵

II. Süleyman Şah'ta sonra tahta I. Gıyaseddin Keyhüsrev geçmiştir. Bu Keyhüsrev'in ikinci tahta geçmesiydi.³⁶ Sekiz ay III. Kılıçaslan tahta oturmuş olsa da yaşı çok küçük olduğu için tahtı yeğeninden devralmıştır. 1206'da Karadeniz'i 1207'de Antalya'yı fethetmiş. İlk Selçuklu donanmasını kurmuştur. Alaşehir'de Bizans'ı yendiği savaşta şehit düşmüştür.³⁷

İzzeddin Keykâvus hayatı fethe ve galibiyetlerle dolu olan sultan hayatının sonuna doğru Halep seferindeki siyasi olaylar yüzünden emirleri bir eve doldurup yaktırmıştır. Sonra çok üzüldü o evin yerine yanıklar mescidi yaptırmıştır.

³³ Ebru Altan, "Kılıç Arslan'ın Feodal Taksim Uygulaması, III. Haçlı Seferi ve Ölümü (1177-1192)" **Türkiye Selçuklu Sultanları Külliyesi**, C.4, Konya Büyükşehir Belediyesi Kültür Yayınları, Konya, 2023, s.136-141.

³⁴ Erkiyetlioğlu, Güler, **age.**, s. 66.

³⁵ Küçükdağ, Arabacı, **age.**, s.92.

³⁶ Bibi,(Çev.) Gençosman,**age.**, s 42.

³⁷ Erkiyetlioğlu, Güler, **age.**, s. 66.

³⁸Üzüntüyle vereme yakalanıp Viranşehir’de vefat etmiş oraya gömülmüştür. Keykâvus’un kardeşi olan Alaeddin Keykubat önce Sivas’ta sonra Konya’da tahta çıkmıştır. Anadolu’nun refah seviyesinin en yüksek zamanıdır. Cami, medrese, han, hamam mimari bakımından ülke donatılmıştır. Doğu batı kuzey güney olmak üzere sınırları genişletilmiş, Alanya’nın yazlık başkent olarak kullanılması, Beyşehir gölünün kuzey batısına Kubadabad sarayı av ve dinlenme için yapılmış saraylardan bir tanesidir. Moğol tehlikesi her geçen gün artarak devam ediyordu. Moğollarla mücadele eden Harzemşahlar bu konuda başarılı olsa da siyasi zekâ konusunda basiret sahibi değillerdi. Başta ittifak yapsalar da Ahlat’a zarar vererek Selçukluları karşılıklarına almışlardır. Erzincan yakınlarında Yassı Çemen savaşı yapılmış, Selçuklular kazanmıştır. Harzemşahlar’ın tampon görevi de böylece bitmiştir. Moğollara karşı Eyyubilerle ittifak yapan Alâeddin Menşed ovasında bir ziyafette yediği kuş etinden zehirlenmiş ve ölmüştür. Saraya getirilen sultan iki gün sonra Alâeddin Camin avlusundaki Kümbeti-saraya gömülmüştür.³⁹

Selçuklu devleti gerileme dönemine girmiştir. II. Gıyaseddin Keyhüsrev baba katili daha babası cenazesi kaldırılmadan tahta geçmiştir. 16 yaşında içki ve eğlenceye düşkün zayıf karakterli olan sultan Sadettin Köpek adlı vezirin kuklası şeklinde devleti yönetmiştir. Kısa süre sonra sultan veziri idam ettirmiştir.⁴⁰ Anadolu’da başlayan tarikatların yaygınlaşması ve sapkın topluluklar devletin başına iş olamaya başlamıştır. Babailik isyanları ve yalancı peygamberlerle uğraşıldığı bir dönem olmuştur. Bu isyan Sadettin Köpeğin idam edilmesiyle bastırılır. Babailik hareketini zor bastırınca bundan cesaretlenen Moğollar Erzincan ve Sivas arasında Köseadağ savaşı yapılmıştır. Ama sultan savaş meydanından kaçınca ordu dağılır ve Moğollar bir şey yapmadan bu savaşı kazanırlar. Sultanın rezil ve avare hayatına devam etmiştir. Beslediği vahşi hayvanı tarafından 25 yaşında öldürülmüştür.⁴¹

³⁸ İbni Bibi, **age.**, s 82.

³⁹ Turan, **age.**, s.72.

⁴⁰ Atom Damalı, **age.**, s. 206.

⁴¹ İbrahim Kafesoğlu, “Anadolu Selçuklu Devleti Hangi Tarihte Kuruldu”. **Türkiye Eğitim Derneği**, İstanbul, 1981, Sayı:11-12, s. 1-28.

Üç sultan dönemi müşterek saltanat olarıktan anılan üç kardeşin aynı zaman diliminde tahtta olması demektir.(1249-1254) Müşterek saltanat vezir Celalettin Karatay sayesinde sorunsuz devam etti. Karatay'ın vefatıyla müşterek saltanat bozuldu. Bu olay emirlerin arası kargaşaya sebep oldu bazı vezirlerin ölümüyle sonuçlanan olaylar yaşanır. IV. Kılıçaslan Kayseri'de saltanatını ilan etmiştir. ⁴²Keykâvus Kırşehir civarında yapılan savaşta Kılıçaslan'ı yenmiş. Kılıçaslan'ı Develi'de yakalayıp Borgulu kalesine kapatarak üçlü saltanata son vermiştir. Birkaç defa tahttan inme ve çıkma olayları olsa da son olarak kırıma götürülmüştür. 44 yaşında burada ölmüştür. IV. Rükneddin Kılıçaslan 8 yıl sultanlık yapmıştır. Moğolların müsaadesiyle vezir Süleyman Pervane tarafından yay kirişiyile boğularak öldürülmüştür. Aksaray yakınlarında çadır ziyafetinde öldürölüp cenazesi Konya 'ya defnedilmiştir. ⁴³

Alâeddin Keykubad 7 yaşında olduğundan tahta abisi geçmiştir. 1254 yılında Moğol hükümdarın ziyarete gitmiş ve o sırada ölmüştür. Cenazesi Erzincan civarına defnedilmiştir. Siyavuş-Cimri (Alâeddin veya Gıyaseddin)I. Keykâvus'un oğlu ismi Gıyaseddin Siyavuş olduğu kabul edilmektedir. Cimri ve Karamanoğlu Mehmet' bey le Konya'yı işgal etmiş. Saltanatı 37 gün sürmüştür. ⁴⁴ Sultan Gıyaseddin ordu hazırlayarak Cimrinin ordusuyla savaşırılar yakalayıp Konya'ya götürürler derisini yüzerek içerisine ot tıkip halk arasında dolaştırırlar, Larende kapısına asarlar. Anadolu Selçuklu devleti için artık yıkılış vakti ve son sultanlardan III. Gıyaseddin Keyhüsrev'in babası IV. Rükneddin Kılıçaslan ölünce 6 yaşında tahta çıkmıştır. Ülkenin yönetiminde çok söz sahibi olamayan sultan yerine yönetimi vezir Muineddin Pervane 'nın ⁴⁵ elindeydi. İç ve dış karışıklıkları hat safhada olan bu

⁴² Zehra Odabaşı, "Türkiye Selçuklu Devleti'nde Gerilemenin Başlangıcı: II. İzzeddin Keykâvus (1246-1262) ve IV. Rükneddin Kılıçaslan Dönemleri (1261-1266)" **Türkiye Selçuklu Sultanları Külliyyatı**, C.9, Konya Büyükşehir Belediyesi Kültür Yayınları, Konya,2023, s.29.

⁴³ M. Yaman, "Burdur Müzesindeki Anadolu Selçuklu Dönemi Sikkelerinden Örnekler". **Stratejik ve Sosyal Araştırmalar Dergisi**, Cilt:4, 2020, Sayı:2, s. 230-254.

⁴⁴ Damalı, **age.** , s.210.

⁴⁵ Şükrü Taşdelen, " II. Gıyâseddin Mesud Dönemi Devlet Adamları" , **Türkiye Selçuklu Sultanları Külliyyatı**,Cilt:11, Konya Büyükşehir Belediyesi Kültür Yayınları, Konya,2023,s.316,318.

dönemde Selçuklu ülkesi ikiye bölündü. Bunu kabul etmeyen sultan yine Moğol kararıyla katledilmiştir.⁴⁶ II. Mesut bulunduğu ortam putperest Moğollar ve İlhanlı Müslüman din adamlarının yönettiği karışık bir ülke olmuştur. Kısa sürede sürgün edilen Mesud'un yerine III. Alâeddin Keykubat atanmıştır 1302 yılında yanındaki birinin yaralaması sonucu ölmüştür. Alâeddin ölünce göstermelik tahta sürgündeki Mesud oturtulmuştur. Mesud'un ölümüyle tahta V. Kılıçaslan oturmuştur 1318 yılına kadar saltanatı süren sultan ölünce ortada ne taht kalmıştır nede devlet kalmıştır. Anadolu Selçuklu Devleti yıkılmıştır.⁴⁷

Anadolu'nun iktisadi ve ticari hayatı ile alakalı yapılan çalışmaları kısaca özetlemek gerekirse bu çalışmaları başında W. Heyd'in eseri "Yakın Doğu Ticaret Tarihi" ve G.L.Bratianu'nun Karadeniz ticaretinde Cenevizleri anlatan "Le Commerce Genoıs dans la Mer Noir" isimli eserden faydalanmamız mümkündür. Osman Turan'ın "Selçuklu Kervansarayları" adlı makalesinde ve "Türkiye Selçukluları Hakkında Resmi Vesikalar" adlı eserinde Anadolu'nun iktisadi ve ticari hayatıyla alakalı önemli bilgiler vermektedir.⁴⁸

⁴⁶ Erkiletlioğlu, Güler, **age.** ,s.71.

⁴⁷ Usta, **age.** ,s.188.

⁴⁸ İsmet Kayaoğlu, "Anadolu Selçukluları Devrinde Ticari Hayat" , **Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi**, Cilt : XXIV, Ankara,1981, s.359.

2.2. Anadolu Selçuklu Sultanları ve Sikkeler

Kutalmış oğlu Süleyman H. 470-479(M. 1057-1086)

Süleyman Şah'ın İznik'i, Konya ile aynı yılda 1057 de fethedilmiştir.⁴⁹ Çukurova bölgesine sefer düzenleyerek Tarsus, Adana, Misis ve bütün Kilikya beldelerini hâkimiyeti altına aldı.⁵⁰ Süleyman Şah'ın sağlam esaslar üzerine kurduğu devletin siyasi otorite boşluğu yaşamasına rağmen herhangi bir dağılma sürecine girmemesi ve halktan da ayaklanma girişimi bulunmamasının nedeni Süleyman Şah'ın halkla olan olumlu ilişkileri ve iyi bir yönetici olmasından dolayıdır. İbnü'l-Esîr eserinde, Süleyman Şah'ın Antakya'yı fethettiği zaman halka nasıl muamele ettiğini şu sözlerle anlatmaktadır. "Halka çok iyi davrandı, adaletle hükmetti. Şehrin tahrip edilen kısımlarını tamir etmelerini emretti. Bu arada askerlerinin halkın evlerine girmelerini ve onların arasına karışmalarını yasakladı."⁵¹ Antakya'nın fethinden sonra Halep'in kuşatılmış olması Süleyman Şah ile Tutuşu karşı karşıya getirmiş. Savaşta öldüğünü ya da intihar ettiğini kaynaklar yazmaktadır. Halep kapısında toprağa verildiği kaydedilmektedir.⁵² Süleyman Şah'ın kullanmış olduğu isim ve unvanı "Süleyman bin Kurtalmış bin İsrail bin Selçuk" tur.⁵³ Sultan Melik Şah, Süleyman'a başarısından dolayı kendisini Anadolu Selçuklu Devleti hükümdarı olarak tanıyan, Abbasî Halifesi Kâim-Biemrillâh da hilat ile "Nâsirüddeve, Ebü'l-fevâris, Rükneddin" unvan ve lakaplarını verdiğini aktaran bir ferman gönderdi. Süleyman Şah'ın kendi adına sikke bastırıp hutbe okuttuğuna dair bir belge bulunmamaktadır. Büyük Selçuklu Devleti'ne tâbi olduğu düşünülmektedir. Kaynaklarda Melik Şah'a tabii olduğuna dair açık ifadeler yer almaktadır.⁵⁴

I. Kılıçaslan H. 485-500 (M. 1092-1107)

I. Kılıçaslan Süleyman Şahın ikinci çocuğudur. Başkent İznik haçlıların eline geçince Anadolu'nun iç kısımlarına kadar çekilmiş Konya'yı başkent yapmıştır.

⁴⁹ Ali Sevim, "Süleyman Şah I", **TDV İslâm Ansiklopedisi**, C.38, İstanbul, 2010, s. 103-105.

⁵⁰ Turan, **age.**, s.68-69.

⁵¹ Taner Demir, **agm.**, s.289-293.

⁵² Turan, **age.**, s.74-76.

⁵³ Erkiletlioğlu, Güler, **age.**, S.39.

⁵⁴ Usta, **age.**, s.150.

Anadolu'nun her yerinde haçlılarla ciddi mücadele vermiştir.⁵⁵ 14 Haziran 1107 günü Habur Çayı'nı geçerken, kendisinin ve atının zırhlarının ağırlığı sebebiyle boğularak ölmüştür.⁵⁶ Birkaç gün sonra kıyıya vuran cesedi; civardaki Şemsaniyye köyüne ve oradan tabuta konarak Meyyafarkin'e (Silvan) götürülerek defnedilmiştir.⁵⁷ 'Kubbetül Sultan' diye adına türbe yapılmıştır. I. Kılıçaslan 'nın kullandığı unvanı " Kılıç Arslan bin Süleyman es sultan" dır. I. Kılıçaslan sikke bastırması olduğu bilgisi yakın zaman içerisinde belirlenmiştir. Sadece bakır sikke yani fels basılmıştır. Bizans sikkelerin üzerine ikinci bir basım yapıldıktan sikkeler yapılmıştır. Özgün sikke yapımında atlı süvari baba adı ve kendi ismini kullanmıştır.⁵⁸

I. Rükneddin Mesud H. 510 -551(M. 1116-1155)

I. Kılıçaslan'ın oğlu olan aynı zamanda danışmentlerin damadıdır. 1116 yılında kayınpederi Emir Gazi'nin yardımıyla Selçuklu tahtına çıkmıştır. Bizans'la bir süre iyi ilişkiler yürüten sultan haçlı seferlerin devam etmesi Bizans'ın Danişmendleri yıpratmasını fırsat çevirip Danişmend devletine son verir.⁵⁹ I.Mesud döneminde ikinci haçlı seferleri başlamıştır.⁶⁰ Haçlı ordusu Anadolu üzerinden Suriye'ye geçmiştir. Bu sırada Antep Besni yöresini ele geçirmiştir. Bu yöreyi geri alarak oğlu II. Kılıçaslan'ı melik olarak atamıştır. Ermeni prence karşı seferler düzenleyip veba salgını yüzünden geri çekilmek zorunda kaldı ve hastalandı. Ülkeyi üç oğlu arasında II. Kılıçaslan merkez hükümdar Devlet ve Şahin Şah yardımcı olarak görevlendirmiştir. Rükneddin ismi din temel direği demektir. Kullandığı unvanlar " Es sultân'ül Muazzam, Mesud bin Kılıçaslan" dır.⁶¹ Sultan Mesud'un bastırdığı paralardan, o dönemde Büyük Selçuklu Sultanı olan Sencer'in de kullandığı ve büyük sultan anlamına gelen "Es-Sultânü'l-Mu'azzâm" unvanını

⁵⁵ Erkiletlioğlu, Güler, **age.**, s.41.

⁵⁶ Sefer Solmaz, "Sultan I. Kılıçaslan'ın Şahsiyeti", **Türkiye Selçuklu Sultanları Külliyyatı**, C.2, Konya Büyükşehir Belediyesi Kültür Yayınları,,Konya,2023, s.213.

⁵⁷ Işın Demirkent, "Kılıçaslan I", **TDV İslâm Ansiklopedisi**, C.25, Ankara, 2022, s. 396-398.

⁵⁸ Erkiletlioğlu, Güler, **age.**, s.42.

⁵⁹ Usta, **age.** , s.157.

⁶⁰ Faruk Sümer, "Mesud I", **TDV İslâm Ansiklopedisi**, C.29, Ankara, 2004, s.339-342.

⁶¹ Erkiletlioğlu, Güler, **age.**, s. 47.

kullandığı anlaşılmaktadır. Ayrıca Konya Alâeddin Camii ve Aksaray Ulu camii'nde bulunan minberlerin kitabelerine dayanılarak Sultan Mesud'un, "İzzeddîn" ve "Rükneddîn" lâkaplarını kullandığı ileri sürülmektedir.⁶²

II. İzzeddin Kılıçaslan H. 551-588(M. 1156-1192)

II. Kılıçaslan babasının sağlığında tahta geçmiştir. İlk yıllar kardeş kavgalarıyla geçmiştir. Yaşadığımız coğrafyanın kayıtsız şartsız Türk yurdu olmasında önemli bir yere sahip olan İzzeddin II. Kılıçaslan (1155-1192), beşinci Türkiye Selçuklu sultanıdır. Veraset yolu ile tahta oturan ilk sultandır. 37 yıl tahtta kalmıştır. Osman Turan, Haçlı yazarı Nicola de Treveeth'in verdiği bilgiye dayanarak II. Kılıçaslan'ın annesinin Hıristiyan ve Kont St. Gilles'in kız kardeşi olduğunu söylemiştir.⁶³

Kardeşi Devleti, boğdurtarak öldürmüştür. Diğer kardeşi Şahin Şah önce Danişmendlilerden destek alması arkasından Bizans'la anlaşıp Danişmendlilere karşı sefer düzenlemesi Bizans'ı kızdırmıştır, Bizans anlaşmayı bozarak 1176 yılında savaş açtı. Tarihe Mirokefalon zaferi olarak bilinen Selçukluların kazandığı savaş gerçekleşmiştir.⁶⁴ Sultanın 11 tane oğlu olmuştur. Sağlığında bütün oğullarına devleti bölmüş ve yerleştirmiştir. II. Kılıç Arslan, memleketi 11 oğlu arasında paylaştırırken kaynakların birbirini tamamlayan rivayetlerine göre, her bir oğluna melik olarak şu bölgeleri bırakmıştır. 1. Kutbeddin Melikşah'a Sivas ve Aksaray, 2. Rükneddin Süleyman Şâh' a Tokat ve çevresi, 3. Muhyiddin Mesud'a Ankara merkez olmak üzere Çankırı ve çevresi, 4. Nureddin Sultaşah'a Kayseri ve çevresi, 5. Muğiseddin Tuğrulşah'a Elbistan, 6. Muizzeddin Kayserşah'a Malatya, 7.

⁶² Muharrem Kesik, "Teşkilât Ve İdare, Kültürel Ve Ekonomik Faaliyetler", **Türkiye Selçuklu Sultanları Külliyyatı**, C.3, Konya Büyükşehir Belediyesi Kültür Yayınları, Konya, 2023, s.206.

⁶³ Emine Uyumaz, "Sultan II. Kılıç Arslan'ın Şahsiyeti, Yönetim Anlayışı ve Türk-İslâm Tarihindeki Yeri", **Türkiye Selçuklu Sultanları Külliyyatı**, C.4, Konya Büyükşehir Belediyesi Kültür Yayınları, Konya, 2023, s.151.

⁶⁴ Abdülkerim Özyayın, "Kılıcarslan II", **TDV İslâm Ansiklopedisi**, C. 25, Ankara, 2022, s.398-402.

Gıyâseddin Keyhüsrev'e Uluborlu merkez olmak üzere Kütahya'yı içine alan bölge de rakam vermeden 8 oğlunun isimlerini zikreder.⁶⁵

1192 yılında Melik Şah'la yapılan Aksaray savaşında ölmüştür. İzzeddin 'nin kelime anlamı dinin kıymeti, kudret ve ulviyetle demektir.⁶⁶II. Kılıçaslan kullandığı unvanlar şöyledir. “Es-Sultan'ül Muazzam ,İzzeddin Veddin, Kılıçaslan bin Mesud” tur. Sikkelerin üzerinde kullanılan dini terimlere “ La İlahe İllallah Vahdehül Şerikele Muhammed Rasulullah(s.a.v.) ve La İlahe İllallah Muhammed Abdühü ve Resulullah” dır. Anadolu Selçuklu sultanları şimdiye kadar bakır fesler bastırmışlardır. II. Kılıçaslan'la beraber gümüş sikkelerde kullanılmaya başlanmıştır. İslami sikkelerde olduğu gibi darp yeri ve tarihi Arapça olarak işlenmiştir. 584 yılından itibaren altın sikkeye dinar gümüş sikkeye dirhem denilmeye başlanmıştır. Bakır felsler Mesud dönemine göre daha küçük, darp yeri, tarihine yer verilmemiştir. Felsler de süvarili figürlere yer verilmiştir. Bu tasvirin kullanılma sebebi sultanı imgelediği düşünülmektedir. Yazıları gümüşlere göre daha özensiz hazırlandığı göze çarpmaktadır.⁶⁷

Mugusiddin Tuğrul H. 589-618(M. 1192-1221)

II. Kılıçaslan'ın oğludur. Babasının sağlığında Elbistan melikliği vefatından sonra ise Erzurum melikliği yapmıştır. Kısa süreli taht kavgalarında taraf olmuşsa da çok uzun süre bu olaylarla ilgilenmemiştir. 618 senesine kadar saltanatı süren Tuğrul bakır ve gümüş sikkeler bastırmıştır. Dirhemleri babası gibi kaligrafiye dayalı Selçuklu kufi yazısıyla hazırlamıştır. Tasvir ve figür kullanmamıştır. Sikkelerinde “Muguseddünya Veddin Ebul'el Feth Tuğrul bin Kılıçaslan” şeklinde yer vermiştir.⁶⁸

⁶⁵ Selim Kaya,“I. Gıyâseddin Keyhüsrev'in Meliklik ve Birinci Saltanat Dönemi ”, **Türkiye Selçuklu Sultanları Külliyyatı**, C.5, Konya Büyükşehir Belediyesi Kültür Yayınları, Konya,2023, s.14.

⁶⁷ Erkiletlioğlu, Güler, **age.**, s.49.

⁶⁸Erkiletlioğlu, Güler, **age.**, s.53.

Rükneddin Cihan Şah H.622-627(M.1225-1230)

Rükneddin Cihan Şah Mugusiddin Tuğrul'un oğlu olup babasının ölümünden sonra Erzurum meliki olmuştur. Batı da sultan olan amcazadesi I. Alâeddin Keykubat'la arası açılan bir taraftan da Moğol tehlikesiyle de baş başa kalan Cihan Şah civar meliklerle Alâeddin'e karşı birçok ittifak kurmuştur. Bu durumdan rahatsız olan Alâeddin Yassı Çimen mevkinde de yapılan savaşta Selçuklu galibiyetiyle toprakları Selçukluya katılıp Cihan Şah esir edilmiştir. Kısa süre sonra Cihan Şah ve kardeşi Aksaray ve Eyüp hisar bölgesinde yönetime getirilmiştir.⁶⁹ Sikkelerinde “ Rükneddünya Veddin Şah Cihan Sultan bin Tuğrul” ibarelerini kullanmıştır.

Mugizeddin Kayser Şah H. 584-596(M.1186-1201)

II. Kılıçaslan'ın oğludur. II. Kılıçaslan ülkeyi 11 oğlu arasında bölüştürmüştür. Kayser Şah 'ada Malatya melikliği düşmüş burada beş yıl meliklik yapmıştır. Melik Şah tarafında sıkıntı yaşayınca Selahattin Eyyubi'ye sığınmıştır. Melik Adil'in kızı ile evlenmiştir. Selahattin Eyyubi'nin ricası üzerine Malatya emirliğine geri gelen Kayser taht kavgalarına karışmasa da 1201 tarihinde Süleyman Şah tarafında Malatya'yı ele geçirince tekrar kayınpederine sığınan Kayser Şah Urfa'ya yerleştirilerek makamına uygun yaşamıştır.⁷⁰ Kayser Şah'ın kullandığı unvanlar şöyledir. “ El Melik'ül Mugizeddünya Veddin Kayser Şah bin Kılıçaslan” dır. Kullandığı unvanlar “ Ebu-el Feth Kutbeddünya Veddin Melik Şah bin Kılıçaslan” dır. Kutbeddin Melik Şah dirhem ve felsleri olduğu bilinmektedir. Bizans etkisiyle basılmış genelinde süvari figürüne yer verilmiştir. Süvari'nin arkasına doğru Victor'a çelenk uzattığı gözlemleniyor.⁷¹

⁶⁹ Usta, **age.**, s.157.

⁷⁰ Nilay Ağırnaslı, “I. İzzeddin Keykâvus'un Tahta Çıkış Süreci”, **Türkiye Selçuklu Sultanları Külliyyatı**, C.6, Konya Büyükşehir Belediyesi Kültür Yayınları, Konya,2023, s.20-24.

⁷¹ Erkiletlioğlu, Güler, **age.**, s.62.

Muhyiddin Mesud H.583 -597(M.1186-1200)

II. Kılıçaslan'ın oğullarından biridir. Ankara merkezli Eskişehir, Çankırı, Kastamonu çevresinde de görev yapmıştır. 14 yıl görev yapmıştır.⁷²Gürcistan seferinden 1202 tarihinden sonra Ankara kuşatılmaya başlanmış ve şehrin alınmasından hemen sonra da Süleyman Şah 6 Temmuz 1204 tarihinde vefat etmiştir.⁷³Kullandığı unvanlar “ Muhyiddin Dünya Veddin Mesud bin Kılıçaslan El' Abdi El' Zaif El' Muhtaç” dır. Sikkeleri hem dirhem hem fels şeklinde düzenlenmiştir. Babasının ve dedesinin isimlerine yer verilmiştir. Dirhemlerde dinar kelimesi de kullanmıştır. Felslerde kûfi yazı kullanılmıştır. Yazının etrafı dikdörtgen bordürle çerçevelenmiştir.⁷⁴

Kutbeddin Melik Şah H.585 -589(M.1189-1192)

II. Kılıçaslan'ın oğullarından olan Melik Şah ülke paylaşımında Sivas ve Aksaray melikliği onun payına düşmüştür. Büyük oğlan olması sebebiyle sultanlık isteyen Melik Şah sık sık babası ve kardeşleriyle karşı karşıya gelmiş Konya'yı kuşatmış ve ele geçirmiştir. Haçlı seferiyle karşılaşan Melik Şah haçlılarla savaşa tutuşunca kısa süreliğine Konya haçlıların kuşatmasında kalmıştır. Konya'da bulunan Melik Şah kuşatmayı bertaraf ettikten sonra babası ve kardeşinin oluşturduğu orduyla savaşmış 26 Ağustos 1192 yılında babasının vefat etmesiyle Gıyaseddin Keyhüsrev sultanlığını ilan etmiştir.⁷⁵

⁷² Selim Kaya, “II. Rükneddin Süleyman Şah'ın Meliklik ve Saltanat Dönemi”, **Türkiye Selçuklu Sultanları Külliyesi**, C. 5, Konya Büyükşehir Belediyesi Kültür Yayınları, Konya, 2023, s 80-81.

⁷⁴ Erkiletlioğlu, Güler, **age.**, s.63.

⁷⁵ Erkiletlioğlu, Güler, **age.**, s.61.

I. Gıyaseddin Keyhüsrev (I. Saltanatı) H. 588-593 (M.1192-1196)

II. Kılıçaslan'ın küçük oğludur. Babasının sağlığında veliahtlığını almıştır. Babasının vefatıyla tahta geçmiştir.⁷⁶ I. saltanatı uzun sürmemiş sebebi ise kardeşi Süleyman Şah güçlü bir orduyla Tokat, Sivas, Kayseri, Aksaray'ı ele geçirmiştir. Konya'yı dört ay kuşatmıştır. Gıyaseddin Keyhüsrev tahtı bırakmak zorunda kalmıştır.⁷⁷ Kullandığı isimler “ Es Sultân'ül Muazzam, Gıyaseddünya Veddin, Ebu Feth Keyhüsrev bin Kılıçaslan” dır. Sikkelerde kullanılan bazı dini terimlerde yer verelim “ La İlahe İllallah Vahüla Şerikele Muhammed Resullullah, Bismillairrahmanirrahim El' minnetülillah, Hüvelleziyeyersele Resülü Bi Hüda ve Dinil Hakkılıyüz Hirehu, Alaeddini Küllihi ve Levkerihel Müşrikün” .⁷⁸

II. Süleyman Şah H. 593 -601(M.1196-1204)

Süleyman Şah dört aylık bir kuşatmadan sonra Selçuklu tahtına geçmiştir. Sultan I. Gıyâseddin Keyhüsrev Konya'dan ayrıldıktan sonra şehrin ileri gelenleri, Melik Süleyman Şah'ı yeni Sultan olarak Konya'ya davet ettiler. Süleyman Şah, 8 Zilkade 592'de (3 Ekim 1196) sultanlık getrinin (çetr-i hümayun) altında şehre girdi. Başkent Konya'da merasimle tahta çıkan Süleyman Şah için nevbet çalındı. İbn Bîbî'deki kayıtlardan Sultan II. Rükneddin Süleyman Şah'ın Konya'da umûmî af ilân ettiği anlaşılmaktadır.⁷⁹ Sultan olduktan sonra Malatya ve Ankara dışındaki melikleri merkeze bağlamış, merkezi otoriteye önem vermiştir.⁸⁰ Ermenilere sefer düzenlemiş ve mağlup etmiştir. Gürcistan seferi düzenlese de Erzurum Sarıkamış'ta bir baskına uğramış ve yenilmiştir. 1204 yılında Ankara'yı kardeşi Mugusiddin Mesud'a alır ve iki oğlunu da öldürtür.⁸¹ İkinci Gürcistan seferine çıktığı sırada aniden rahatsızlanır ve ölür. Konya'daki kümbete gömülür. Kullandığı unvanlar “ Es Sultan El Kahir Rüknedünya Veddin Ebu El Feth Süleyman Şah bin Kılıçaslan Nasır

⁷⁶ Ali Sevim, "Keyhusrev I", **TDV İslâm Ansiklopedisi**, C. 25, Ankara, 2022, s. 346-348.

⁷⁷ Selim Kaya, "I.Gıyâseddin Keyhüsrev'in Meliklik Ve Birinci Saltanat Dönemi", **Türkiye Selçuklu Sultanları Külliyesi**, C.5, Konya Büyükşehir Belediyesi Kültür Yayınları, Konya, 2023, s.42.

⁷⁸ Erkiletlioğlu, Güler, **age.**, s.67.

⁷⁹ Selim Kaya, **agm.**, s.58.

⁸⁰ Usta, **age.**, s. 155.

⁸¹ Selim Kaya, "Süleyman Şah II", **TDV İslâm Ansiklopedisi**, C. 38, İstanbul, 2010, s. 105-108.

Emir'ül Mümin'in Burhanü Emir'ül Müminin" dir. Abbasi Halifesi El Nasır Lidinillah Süleyman Şah'a " El Kahir" unvanı vermiştir. Dirhemlerde Süleyman Felsler de Süleyman Şah şeklinde kullanmıştır.⁸²

III. İzzeddin Kılıçaslan H. 601-602 (M.1204-1205)

Süleyman Şah oğludur. Selçuklu emirleri tarafından çocuk yaşta sultan olan Kılıçaslan 8 ay hünkârlığı sürdürebilmiştir. Isparta kalesini ele geçirmiş ve İznik tekfuruyla barış imzalamıştır. Çocukluğundan faydalanmak isteyen bazı emirler Bizans'ın yanında bulunan I. Gıyaseddin Keyhüsrev'i sultanlığa davet etmişler ve Konya'ya gelerek hükümdarlığını ilan etmiştir.⁸³ Kılıçaslan ve onun yanındaki emirleri Gevale kalesine hapsedmiştir. Çocuk yaşta sultan kalede vefat etmiştir. Kullandığı unvan "İzzeddünya Veddin Kılıçaslan bin Süleyman" dır. III. Kılıçaslan'ın Selçuklu sultanı olmasına rağmen sikkeye rastlanmamıştır. Ama Bursa Müzesinde bir bakır sikkede bir tarafında oturmakta olan ve elinde haçlı küre olan figürle diğer tarafta da baba isinin yazılı olan yerinde İzzeddin ifadesinin olması III. Kılıçaslan'a ait olabileceğini düşündürmüştür.⁸⁴

I.Gıyaseddin Keyhüsrev(II. Saltanatı) H. 601-607(M. 1204-1210)

Gıyâseddin Keyhüsrev'in ikinci saltanatı döneminde Anadolu'da meydana gelen siyâsî gelişmeler, imâr ve kültür faaliyetleri, İktisadî kalkınma, halk emniyet ve güven ortamında refah içinde yaşamıştır.⁸⁵

III. Kılıçaslan'ın çocuk yaşında tahta geçmesi bazı meliklerin Keyhüsrev'in başa geçmesini istediklerinden dolayı destek alarak tahtı ele geçirdi. Oğullarını Malatya ' ya ve Tokat'a melik olarak atar. Ermeniler üzerine sefer düzenler. Leon'nun oğlunu esir alır. Birçok kale alır. Alaşehir'de savaşta şehit düşer. Naaşı ilk Alaşehir'e gömülse de sonradan Konya'ya nakledilmiştir. Annesi Bizans tekfurunun baldızı olup iyi eğitim almış ve önemli mimarlık faaliyetlerinde bulunmuştur. Nesibe

⁸² Erkiletlioğlu, Güler, **age.**,s.69.

⁸³ Ali Sevim, "Kılıcarslan III", **TDV İslâm Ansiklopedisi**, C.25, Ankara, 2022, s.403.

⁸⁴ Erkiletlioğlu, Güler, **age.**,s.68.

⁸⁵ Selim Kaya, " Sultan I. Gıyâseddin Keyhüsrev'in İkinci Saltanat Gıyâseddin Keyhüsrev'in Şahsiyeti", **Türkiye Selçuklu Sultanları Külliyesi**, C.5, Konya Büyükşehir Belediyesi Kültür Yayınları, Konya,2023, s.169.

Kayseri'ye Gıyasiye-Şifahaneyi yaptırmıştır. Sikkeler saltanat dönemindeki sikkelere benzememektedir. Farklı olarak “ El Minnetillahi” ibaresi vardır. Bu süreye kadar sadece isim yazılı olan sikkelerin yerine mahlaslarda eklenmiştir. Ek olarak “ El Dünya” kelimesi eklenmiştir. Altın sikkeye rastlanmamış olup bu dönemde “ Şer-i dirhem” yani yarım gümüş olarak bir para birimi kullanılmıştır.⁸⁶

I. İzzeddin Keykavus H. 607-616 (M.1221-1219)

I.Gıyaseddin Keyhüsrev'in en büyük oğludur. 21 Temmuz 1211 yılında 25 yaşında genç bir sultan olarak tahta geçmiştir. Bizans'la saldırmazlık ve Venedik'le ticaret anlaşması yaparak Sinabu'yu almıştır. Abbasi halifesi “ Sultan –ül Galip” unvanı vermiştir. 1218 yılında Mergücek hükümdarının kızı Selçuk hanımla evlenmiştir. Sefere çıktığı sırada veremden ölmüştür. Cenazesi Sivas'ta kendi yaptırdığı Darüşşifanın yanındaki kümbette gömülmüştür.⁸⁷ Selçuklunun en güçlü sultanı olarak kabul edilir. Ekonomi ve imarda çok üst seviyelere çıkmıştır. Kullandığı unvan şöyledir. “ Es Sultan El Galip İzzeddünya Veddin Ebu El'Feth Keykavus Bin Keyhüsrev” dir.⁸⁸ I. İzzeddin Keykâvus eski usulü terk etmiş resim ve nakış 'a yer vermiştir. Sikkelerde dikdörtgen bordur içerisine yazı kenarlarını tarih ve darp yerine yer verilmiştir. Kuzey Afrika'dan iki devletin sikkeleri taklit edilmiştir. Abbasi Halifesinin kendisine vermiş olduğu “Sultan'ül el Galip” unvanını kullanmıştır. Bakır sikkede süvari figürü terkedilmiştir. Bakır sikkelerin genel karakter olarak Eyyubilerin İmadeddin Osman 'ın sikkelerine benzemektedir. Tarih ve darp yerlerine bazen yer vermiş bazen yer verememiştir.⁸⁹

I. Alaeddin Keykubad H.616 -634 (M.1220-1237)

I.Gıyaseddin Keyhüsrev 'in ikinci oğludur. I. Alaeddin Keykubad Selçuklu devletinin en güçlü sultanı olarak bilinir. En büyük liman olan Alaiye limanını

⁸⁶ Betül Teoman, “Sultan II. Rükneddin Süleymanşah Dönemi Sikkeleri” , **Türkiye Selçuklu Sultanları Külliyyatı**, C.5, Konya Büyükşehir Belediyesi Kültür Yayınları,Konya,2023, s.325-334.

⁸⁷ Faruk Sümer, "Keykâvus I", **TDV İslâm Ansiklopedisi**, C.25, Ankara, 2022, s.346-348.

⁸⁸ Usta, **age.** , s. 203.

⁸⁹Erkiletlioğlu, Güler, **age.**,s.94.

kurmuştur. Birçok kale zapt etmiş ermeni asıllı Mahber'i Hatun ile evlenmiş Ermenileri kente bağlamış ortak sikke bastırmışlardır. 1228 Mengücek oğullarını yıkmış oğlunu emir olarak atamıştır. Deniz aşırı seferler düzenlemiştir. Harran ovasının ele geçirmiş ve kısa süre sonra kaybetmiştir.⁹⁰ Tekrar sefer hazırlığında Kayseri'nin Meşhed ovasında yediği kuş etinden zehirlenerek ölmüştür. Cenazesi Konya'ya getirilmiştir. Ölümünden II. Gıyaseddin Keyhüsrev sorumlu tutulsa da bir sorgulama süreci geçirmemiştir. İki kardeş arasına rekabet oluşturmaya çalışan çevreleri bertaraf edip yönetime II. Gıyaseddin geçmiştir.⁹¹ Arapça ve Farsça bilen sultan birçok alanda önemli ilim adamını korumuştur. Ekonomik kültür, imar olarak çok üst bir gayret göstermiştir. Kullandığı unvanlar şöyledir. Es Sultan 'ül Azam Zille Allahu Fill Alem Alaeddünya Veddin Ebu El Feth Keykubad bin Keyhüsrev dir. Çok sayıda sikke basılmıştır. Altın, gümüş ve bakır madenleri kullanılmış. Kufi yazı yerine Selçuklu sülüsü tercih edilmiştir. Dönem halifeler ve liderleriyle ortak basılmış sikkelerde mevcuttur. Satır aralarında altı ve sekiz kollu yıldızlara yer verilmiştir.⁹²

II. Gıyaseddin Keyhüsrev H.634-643(M.1237-1245)

I. Alaeddin Keykubat'ın Hunad hatundan en büyük oğludur. Babasının ölümünden sona 16 yaşında devletin başına geçmiştir. Güçlü bir devlet teslim alan Keyhüsrev vezir olarak Sadettin Köpeği tayin etse de iki sene sonra öldürtmüştür. 1240 yılına Baba İshak ayaklanmasının başlanmasıyla içerdeki isyanları fırsat bilen Moğollar önce Gürcistan ve Kars'ı almış, Erzurum'a kadar gelmiştir.⁹³ Moğolları durdurmak için 1243 yılında Köseadağ savaşı yapılır. Selçuklu büyük bir yenilgiyle Tokat, Ankara ve Antalya üzerinden Konya 'ya geri döner.⁹⁴ Dokuz yıl sultan olan Gıyaseddin Keyhüsrev altı kadınla evlenip 3 oğlu olmuştur. İçki ve kadın düşkünlüğünden dolayı halk tarafındanda çok sevilmemiştir. Kalonoros kalesinde

⁹⁰ Faruk Sümer, "Keykubad I", **TDV İslâm Ansiklopedisi**, C.25, Ankara, 2022, s. 357-359.

⁹¹ Emine Uyumaz, "Alâeddin Keykubâd'ın Saltanatının İlk Dönemi", **Türkiye Selçuklu Sultanları Külliyyatı**, C.7, Konya Büyükşehir Belediyesi Kültür Yayınları, Konya,2023, s. 17-28.

⁹² Betül Teoman, "Basılan Paralar(I.Alâeddin Keykubâd Dönemi Sikkeleri)", **Türkiye Selçuklu Sultanları Külliyyatı**, C.7, Konya Büyükşehir Belediyesi Kültür Yayınları, Konya,2023, s.121-143.

⁹³ Küçükdağ, Arabacı, **age.**, s. 106.

⁹⁴ Ali Sevim, **agm**,s.348-350.

ölmüş kümbethaneye gömülmüştür.⁹⁵ Kullandığı unvanlar “ Es Sultan’ül Azam Zıll Allahu Fıll Alem Alaeddünya Veddin Ebu El Kasım Emir’ül Müminin Keyhüsrev bin Keykubad” dır. Keyhüsrev sikkelerini Konya ve Sivas’ta darp ettirmiştir. 134,25 gr.lık Konya darp yerli altın sikke önemlidir. Günümüze gelmemiştir. Dinarlar 4,35 gr ile 5,4 gr arasındadır. Bir adet Şir-i Hurşid tasvirli dinar vardır başka olmaması özel basım olma ihtimalin ortaya koymuş oluyor. Dirhemler klasik Selçuklu sikkesi formundadır. Sivas darplı sikkelerde kufi hat kullanılmıştır. Konya’da darp edilenler Arabi hatlıdır. Şir-i Hurşid tasviri Tamara hatunla evlendikten sonra dirhemlerin üzerine darp edilmeye başlanmıştır. (H.636) Güneşin Prensisi, Aslan Sultanı temsil ettiği varsayım olarak karşımıza çıkmaktadır. Sikkelerde 642 yılından sonra noktalı ve çizgi bordürler sikkelerin çoğunda da hilal, yay, yıldız rastlanmaktadır.⁹⁶Bakır sikkeler yaygın olarak görmekteyiz.

II. İzzeddin Keykavus (Birinci Saltanat) H. 644-647 (M.1246-1249)

(İkinci Saltanat) H. 655-658 (M.1257-1259)

II. Keyhüsrev’in en büyük oğludur. Babasının sağlığında veliaht tayin edilmemiştir. Küçük kardeşi veliaht tayin edilmiştir. Fakat kardeşi 10 yaşında olduğu için usulen Keyhüsrev sultan olmuştur. Bu olay emirlerin arasında kargaşaya sebep oldu bazı vezirlerin ölüme giden olaylar yaşanır. Üç kardeşin müşterek saltanatına kadar verilir.⁹⁷(1249-1254) Müşterek saltanat vezir Celalettin Karatay sayesinde sorunsuz devam etti. Karatay’ın vefatıyla müşterek saltanat bozuldu.⁹⁸ IV. Kılıçaslan Kayseri’de saltanatını ilan etmiştir. Buna kızan II. İzzeddin Keykavus Kırşehir civarında yapılan savaşta Kılıçaslan’ı yenmiş.⁹⁹ Kılıçaslan’ı Develi’de yakalayıp Borgulu kalesine kapatarak üçlü saltanata son vermiştir. Anadolu’ya göç eden bir milletle savaşan sultan savaşı kaybetmesi ve İznik hükümdarlığına sığınması borgulu

⁹⁵ Usta, **age.** , s. 225.

⁹⁶ Selma Dülgeroğlu, “II. Gıyâseddin Keyhüsrev Dönemi Sikkeleri”,**Türkiye Selçuklu Sultanları Külliyyatı**, C.8, Konya Büyükşehir Belediyesi Kültür Yayınları,Konya,2023, s.463-473.

⁹⁷ Ali Sevim, "Keyhusrev II", **TDV İslâm Ansiklopedisi**, C.25,Ankara, 2022, s.348-350.

⁹⁸ Küçükdağ, Arabacı, **age.** , s. 100.

⁹⁹Pınar Kaya Tan, “II. İzzeddin Keykâvus’un Sükût Dönemi, İstanbul’a Geçişi, Son Yıllarındaki Faaliyetleri Ve Ölümü”**Türkiye Selçuklu Sultanları Külliyyatı**, C.9, Konya Büyükşehir Belediyesi Kültür Yayınları, Konya,2023, s.9-20.

kalesindeki Kılıçaslan'ın tahta çıkmasına sebep olmuştur. Birkaç defa taht inme ve çıkma olayları olsa da en sonra kırırma götürölmüş 44 yaşında burada ölmüştür. Kullandığı unvan “ Es Sultan'ül Azam İzzeddünya Veddin Ebul Feth Kasım Emir'ül Müminin” dir. Keykâvus bütün dönemlerinde dinar dirhem fels bastırmıştır. Selçuklunun en iyi sikkeleri sayılmaktadır. Yazılar dikdörtgen bordür ve çiçek bordürler içerisine alınmıştır. Bazıları bordürsüz klasik Arabi hat ile düzenlenmiştir.

IV. Rükneddin Kılıçaslan (Birinci Saltanat) H. 646-647 (M.1248-1249)

IV. Rükneddin Kılıçaslan II. Gıyaseddin Keyhüsrev 'in Rum cariyesinden olan ortanca oğludur. Çevre devletlerden yardım alarak sultanlığını ilan etmiştir.¹⁰⁰ Fakat emirlerin kararıyla müşterek yönetimde yer almış vezir Karatay'ın ölümüyle Kayseri'de sultanlığını ilan etmiştir.¹⁰¹ Keykavus'la yaptığı savaşı kaybetmesiyle Borgulu kalesi kapatılmıştır. Selçuklu iç karışıklıkta faydalanıp tekrar tahta çıkmıştır. Kılıçaslan 8 yıl sultanlık yapmıştır. Moğollar tarafından yay kiriş ile boğularak öldürölmüştür.¹⁰²

II. Alaeddin Keykubad H.644 -652(M.1246-1254)

II. Keyhüsrev Gürcü prensesi Tohumar(Gürcü hatun) dan olan en küçük oğludur. Babası tarafından veliaht tayin edilmiştir. Babasının ölümünde 7 yaşında olduğundan tahta abisi geçmiştir. Bunu kabul etmek istememiş devlet iç karışıklığa gidince üçlü müşterek saltanatın bir parçası olmak zorunda kalmıştır. 1254 yılında Moğol hükümdarı ziyarete gitmiş ve o sırada ölmüştür. Cenazesi Erzincan civarına defnedilmiştir. Kullanılan unvan “Es Sultan'ül Azam Alâeddin Veddin Ebul Feth” dir. Tek başına hiç hükümdar olmamıştır. O yüzden sikke bastırıldığına dair bir bilgi yoktur.

¹⁰⁰ Zehra Odabaşı, “Türkiye Selçuklu Devleti'nde Gerilemenin Başlangıcı: II. İzzeddin Keykâvus (1246-1262) ve IV. Rükneddin Kılıçaslan Dönemleri (1261-1266)” **Türkiye Selçuklu Sultanları Külliyyatı**, C.9, Konya Büyükşehir Belediyesi Kültür Yayınları, Konya, 2023, s.35-39.

¹⁰¹ Faruk Sümer, "Kılıçaslan IV", **TDV İslâm Ansiklopedisi**, C.25, Ankara, 2022, s.403-405.

¹⁰² Küçükdağ, Arabacı, **age.**, s. 110.

III. Gıyasedddin Keyhüsrev H. 664-683(M.1264-1285)

IV. Kılıçaslan'ın oğludur ve babası öldüğünde iki yaşında vezir Pervane tarafından tahta çıkarılmıştır. 1277 bazı siyasi krizler yaşanmış bu sırada Siyavuş (cimri) sultanlığını ilan etmiştir. Bunu üzerine Selçuklu vezirler Sahip Ata, Fahreddin Ata ve Keyhüsrev Konya'nın üzerine yürümüş Afyon civarında Siyavuş'u öldürmüşlerdir.¹⁰³ III. Keyhüsrev tekrar tahta çıkmıştır. II. Keyhüsrev' in diğer oğlu II. Mesud İlhanlıların hükümdarına sığınıp Erzincan ve Sivas bölgesinde sultanlığını ilan etti. İlhanlı hükümdar Selçuklunun kendisine bağlandığını düşünerek ülkeyi iki kardeş arasında pay etmiştir. Bunu kabul etmeyen III Keyhüsrev karşı çıkmış ama başarılı olamamıştır. ¹⁰⁴Tahta II. Mesud'u çıkarmış, III. Keyhüsrev'i öldürmüştür. "Gıyaseddünya Veddin Es Sultân El'Azam Ebul Feth Emir'ül Müminin" kullandığı unvandır. 20 ayrı Darphanede basılmış gümüş ve bakır sikkesi vardır. Dirhemlerde darp tarihleri Arap sayılarla yazılmıştır.

Siyavuş-Cimri (Alaeddin Veya Gıyaseddin) H. 675-676(M.1276-1277)

Devletin sürekli taht kavgalarından faydalanarak kendini I. Keykavus'un oğlu ismi Gıyaseddin Siyavuş olduğu kabul edilmektedir. Cimri ve Karamanoğlu Mehmet Beyle Konya'yı işgal etmiş. Sultanlık tahtına oturmuştur. Saltanatı 37 gün sürmüştür. Sultan Gıyaseddin ordu hazırlayarak Pınarbaşı'nda Cimrinin ordusuyla savaşır yakalayıp Konya'ya götürürler derisi yüzerek içerisine ot tıkip halk arasında dolaştırırlar, Larende kapısına asarlar.¹⁰⁵ Kullandığı unvan Es Sultan El Azam Alaeddünya Veddin Ebul Feth dır. Cimri 675 tarihinde altın sikkeyi Konya'da bastırmıştır. 616 yılında dirhem bastıran cimri IV. Kılıçaslan'ın kullandığı El Minnetülilah ibaresi bu dirhemde kullanmıştır. Sikkelerin tarihlerindeki birler ve

¹⁰³Yasemin Aktaş, "III. Gıyâseddin Keyhusrev'in Hayatı"**Türkiye Selçuklu Sultanları Külliyesi**, C.10, Konya Büyükşehir Belediyesi Kültür Yayınları, Konya,2023,C.10, s.11-17.

¹⁰⁴ Faruk Sümer,**agn.**, s.403-405.

¹⁰⁵ Yasemin Aktaş, "Abaka Han'ın Anadolu'ya Gelişi ve Pervâne Muinüddin Süleyman'ın Öldürülmesi"**Türkiye Selçuklu Sultanları Külliyesi**, C.10, Konya Büyükşehir Belediyesi Kültür Yayınları, Konya,2023, s.97-108.

onlar hanesindeki rakamlar divan rakamı kullanılmıştır. Yüzler basamağı için Arap sayısı kullanılmıştır.

II. Mesud (Birinci Saltanat) H. 682-697 (M.1282-1297)

(İkinci Saltanat)H. 699-700 (M.1299-1300)

Mesud'un babası İzzeddin Keykavus'tur. Babası Kırım'dan ölünce geri Anadolu'ya gelmişlerdir. Moğolların hükümdarından Abaka'dan sultanlık istemiştir. Anadolu'nun doğu kısmında bazı iller verip sultanlığı ilan ettirmiştir.¹⁰⁶ Abaka'dan sonra gelen hükümdar Keyhüsrev'le Mesud 'un arasında bölmüştür. Ama Keyhüsrev razı olmayınca İlhanlı hükümdarı Mesud 'u tek başına tahta geçirmiştir. İlk önce Kayseri'de sonra Konya'da tahta çıkmıştır.¹⁰⁷ Mesud pasif bir sultanlık sürmüştür. Arada isyanlar çıkmış Moğollar Keyhüsrev'in annesinin ve iki çocuğun başını kesip Selçuklu beylerine göndermiştir.¹⁰⁸ Sahip Ata bu zamanda ölmüştür. 1296 yılında tahtan indirilir. 1302 tarihinde yeniden sultanlığa getirilmede yakınları tarafından öldürülür. Kullanılan unvan "Es Sultan'ül Azam Zillallah Alem Gıyaseddünya Veddin Ebu El'Feth Mesud bin Keykavus bin Keyhüsrev" dir. Mesud 'un sikkeleri III. Keyhüsrev 'in sikkelerine benzemektedir. Hat ve nakışları genellikle bozuk haldedir. Dınarı Konya ve Sivas'ta basılmıştır. Ağırlık 4,35 gr ile 4,55 gr arasında değişmektedir.

III. Alaeddin Keykubad H. 697-701 (M.1297-1302)

697'de adına sikke bastırılmış sonra tahta çıkmıştır. Anadolu Selçuklu Devletini son dönemlerinde olup dıştan ve içten birçok karışıklık yaşanmıştır. Sık sık sultan değişikliği ve sürekli Moğol saldırıları İlhanlı savaşları ülkeyi maddi manevi bitirmiştir. Moğollar sultanı esir almış ve İsfahan'a göndermiştir. Yaşamın devam ettirmesi için maaşa bağlanmıştır. Yakınları tarafından saldırıya uğrar ve bir süre

¹⁰⁶Usta, **age.** , s.245.

¹⁰⁷Rauf Kahraman Ürkmez, " II. Gıyâseddin Mesud ve III. Gıyâseddin Keyhüsrev'in Müşterek Saltanatı (1282-1284)* **Türkiye Selçuklu Sultanları Külliyyatı**, C.11, Konya Büyükşehir Belediyesi Kültür Yayınları, Konya,2023, s. 39-51.

¹⁰⁸ Muharrem Kesik, "Mesud II", **TDV İslâm Ansiklopedisi**, C.29, Ankara, 2004, s.342-344.

sonra ölür.¹⁰⁹ Cenazesi İsfahan'da Selçuklu kümbetine gömülür.¹¹⁰ Sikkeler aşırı özensiz yazılı sanatsal bir ayrıntıya yer verilmemiştir. Kullandığı unvan “Es Sultân’ül Azam Alaeddünya Veddin Ebu Feth Keykubad bin Fermuza” dır. Sikkelerde kare bordür ile çevrilidir.

V. Kılıçaslan H.707-708/717-718 (M.1308-1318)

III. Keyhüsrev'in oğludur. II. Mesut öldürülünce tahta geçmiştir. 10 yıl sembolik sultanlık yapmıştır. Osmanlı devleti iyice güçlenmekteydi. V.Kılıçaslan sadece Konya civarında varlığını sürdürebilmiş o ölünce Selçuklu devleti tamamen yıkılmıştır. Kısa süre sonra Osmanlı topraklarına katılmıştır. Sikkelerine rastlanmamıştır.

I. Rükneddin Mesud (1116-1155) bastırdığı sikkeleri günümüze ulaşan ilk Anadolu Selçuklu Sultanı olarak kabul edilir. Anadolu Selçuklu Devleti sultanlarından I. Süleyman Şah (1075-1086) ve I. Rükneddin Kılıçaslan'ın (1092-1107) paralarına henüz rastlanılmamıştır. Anadolu Selçuklu Devleti paraları fels (bakır), dirhem (gümüş) ve dinar (altın) olmak üzere üç kategoriye ayrılır. Bakır, gümüş ve altın sikkelerin ağırlık ve ayarlarının da bir ölçü bulunmamaktadır. Sikkenin niteliğinin darp edildiği döneme göre değişiklik gösterdiği anlaşılmaktadır. Genel olarak bakır sikkelerin 2,72 ila 5,60 gr., gümüş sikkelerin 2 ila 3 gr., altın sikkelerin ise 3,72 gr. ila 5,40 gr. arasında değişen ağırlıklarda oldukları görülmüştür. Anadolu Selçuklularında ilk altın sikke II. Kılıç Arslan zamanında darp edilmiştir. 13. yüzyılda 120 bakır sikkenin 1 gümüş sikkeye, 20 gümüş sikkenin ise 1 altın sikkeye tekabül ettiği bilinmektedir.¹¹¹ Anadolu Selçuklu Devletinde Abbasi Halifeliğinin dinarları, Bizans paraları, Ermeni, Gürcü, Süryani, Mısır, Halep ve Floransa paralarının da piyasada değişim aracı olarak kullanıldığı gözlenmektedir.¹¹²

¹⁰⁹Mustafa Uyar / Erhan Ateş, “III. Alâeddin Keykubâd Döneminde İlhanlılarla (Moğollar) Münasebetler” **Türkiye Selçuklu Sultanları Külliyyatı**, C.11, Konya Büyükşehir Belediyesi Kültür Yayınları, Konya, 2023, s.113-120.

¹¹⁰Usta, **age.**, s.248.

¹¹¹ Yaşar Bedirhan. “Türkiye Selçukluları'nda Para ve Devletin Para Politikası”, **Hacettepe Üniversitesi Tarih Okulu Dergisi**, Eylül 2014, Sayı XIX,s.322-323.

¹¹² Ahmet Altıntaş, **age.**, s.386-391.

Anadolu Selçuklu Devleti bütün kargaşaya, birden fazla sultanın ortak saltanat (İki Kardeş ve Üç Kardeş) dönemine, Haçlı saldırılarına, ağır vergi politikalarına, Moğol saldırılarına, salgın hastalıklara rağmen ekonominin ayakta durabildiği, sikke darp ettirildiği zor bir zamandır. Selçuklu sikkeleri, özellikle dirhemler sanatsal açıdan değerli örneklerdir, yazı hatlarındaki güzellik, süsleme sanatındaki zarafet, sikkede milimetrelık alanların dahi boş bırakılmadan değerlendirildiği nadir örneklerden oluşmaktadır.¹¹³

¹¹³ Mustafa Kalkan, "Türk Devletlerine-Beyliklerine Ait Unik-Nadir Sikke Örnekleri Ve Numizmatik Bilimi Açısından Önemleri", **Genel Türk Tarihi Araştırmaları Dergisi** , C.2, Ocak -2020, S.3, s. 29-62.

3. SİKKE HAKKINDA GENEL BİLGİLER

3.1. Sikkenin Tanımı ve Tarihçesi

Sikke, belli bir ölçüye göre basılan madeni bir paradır. Sikke, üzerinde resim, işaret ve diğer sembollerin yardımıyla belli bir değer taşır. Ağırlığından gelen değeri, damgalar yardımıyla garanti edilmiştir.¹¹⁴

Sikkelere antik çağda “numis” adı verilmiştir. Türkler hem eski hem uzun süre kullanılan madeni paraya “meskûkât” adı vermiştir. Her iki kelimedede Arapça kökenlidir.¹¹⁵

Nüvizmatik sözcüğü Yunanca olan nōmos "kanun" ve nōmisma "gelenek, ölçü ve sikke" den gelen sözcük, sikke bilimi anlamına gelmektedir.

Para, değerli madenleri para niyetiyle kullanılması ilk yazılı kayıt izine MÖ. 3000 yılında Mısır ve Mezopotamya’da rastlanır. Madenlerin uzun süre bozulmaması şekil verilebilmesi ve üzerine damga ve şekil verilmesi kolay olduğundan tercih edilmiştir. Taşınması ve değer bakımında kabul gören bir birimdir.¹¹⁶Gümüş kullanımı 6. Yy ’da altın ve gümüşlerin üzerine basımlar başlamıştır. İlk gümüş ve altın sikkeler Lydia Krallığında Kroisosun egemenliğinde basılmıştır. Anadolu batısında bulunan bu sikkeler aslan ve boğa figürlerin ön yüzünde görülmektedir. Aigina (Attika sahili açıklarında bir ada) Atina ve Korinthos kendi sikkelerini basan ilk devletlerdir. Yunan sikkeleri “Kroisos staterler olarak anılmakta” Yunan sikkelerinde aslan, boğa, ok atan asker, gümüş kupa, baykuş, şarap amforisasi, su kaplumbağası, kral büstleri, kanatlı atlar gibi figürleri sikkelere basmışlardır.

Roma dünyası MÖ 753 yılında kurulmuştur. Çok yoğun nüfusa sahiptir. İşlenmemiş bronzlar kullanmışlardır. Genel olarak bronz külçe olarak kullanılmıştır.

¹¹⁴ Stefan Kanoiese, Neziha Başçelen (Çev.), **Antik Nüvizmatığe Giriş** , Arkeoloji Ve Sanat Yayınları, İstanbul,2004,s.12.

¹¹⁵ Erkiletlioğlu, Güler, **age.**,s.15.

¹¹⁶ Eagleton, Williams,(çev.)Fadime Kahya ,**age.**, s.3-33.

On iki levha kanunlarında bazı cezaların karşılığı birkaç parça bronz belirlenmesi madeni kullanıldığına dair yazılı kanıttır. Roma sikkelerinde Roma savaş tanrısı Mars başı, kapıların koruyucusu ve takvimi başlatan Roma tanrısı Lanus her iki yöne bakan başı, toplu kompozisyon, zafer tanrısı ,başak motifi, tapınak şekilleri, atlı süvari, Roma amfi tiyatrosu(Colosseum) gibi konuları işlemiştir. Bizans bulunduğu konum itibariyle ticaretin en yoğun olduğu noktadır. Bizans imparatorluğu vergilendirme, toplamayı dağıtımı hazine rezervleri kolaylaştırdığı için altın cinsinde yapmaktaydı. Devlet dışında gümüş ve bakır kullanılmaktaydı. Bizans sikkelerinde azizler, başpiskoposlar, kale, imparatorların, kent arması, zambak motifi, stilize aslan başı, haleli eli kılıçlı imparator figürü; Selçuklu sultanları da bu figürü kullanmışlardır, haç kullanımı, tahta oturan kral figürü (Cihan şah ve II. Kılıçaslan sikkelerinde benzer betimleme vardır), Meryem'in müjde sahnesi, gemi tasviri, gibi betimlemeler kullanılmıştır.¹¹⁷

Anadolu Selçuklularının ilk zamanlarda Anadolu'da Bizans ve diğer İslâm devletlerinin sikkeleri kullanılmaktaydı. ¹¹⁸Selçuklu tarzı insan ve hayvan tasvirli altın, gümüş ve bakır sikkeler basılmaya başlanmıştır. I. Mesud zamanında (1116-1155) bakır sikkeler basılmıştır. İlk altın ve gümüş sikke bastıran II. Kılıçaslan'dır (1155-1192). En erken tarihli Anadolu Selçuklu dinarı 573 (1177) tarihli ve Konya'da basılmıştır. Sikkenin ön yüzünde "Lâ İlâhe İllallah Vahdehû Lâ Şerîke Leh" yazısı ile Abbasî halifesinin adı ve unvanı yazılıdır. Sikkenin arka yüzünde "Muhammedîn Resûlullah Sallallâhü Aleyh" yazısını ve sultanın adı ve unvanı bulunur. Ön yüzünde darp yeri arka yüzünde darp tarihi yer almaktadır.¹¹⁹

Anadolu devleti sikkelerini genel anlamda değerlendirecek olursak altın gümüş bakır ve bronz maddelerinden basılmıştır. Genel form yuvarlak ve yıpranmış çeşitli aşınmalara uğramıştır. Bakır ve bronzdan basılmış sikkeler daha hasarlıdır. Ön

¹¹⁷ Eagleton, Williams,(çev.)Fadime Kahya ,**age.**, s.120-125.

¹¹⁸ Tekin, **agm.**, s.170.

¹¹⁹ Oğuz Tekin, "Sikke", **TDV İslâm Ansiklopedisi**, İstanbul, 2009,C.37, s. 179-184.

yüzünde genelde figürlü süsleme (İmparator büstü, süvari, Şir Hurşid) gibi tasvirler bulunur. Bazı sikkelerde “El- Mülkü Allah” , Kelimeyi tevhit, Abbasi halife isimleri basım yerlerine yer verilmiştir. Arka yüzde ise sultanın adı, unvanı, bazen sultanın babasının adı ve basım tarihi yer almaktadır. Sikkelerde iki çeşit yazı stili kullanılmıştır. Kufi ve sülüs yazı çeşidi kullanılmıştır. Süsleme bakımından yıldız, rumi, palmet, penç, saadet düğümü, ay ve benek kullanılmıştır. Kompozisyon bakımında yazılar alt alta yazılsa da bazen kare formda yazılar düzenlenmiştir. Sikkelerin bazılarında kare yuvarlak altı dilimli penç, altı köşeli yıldız gibi bordürler kullanılmıştır. İnci dizisi çerçeve hemen hemen her dönemde karşımıza çıkmaktadır.

Bu güne geldiğimizde ilk sistemli koleksiyon 14. yy’ da İtalya da şair Petracea tarafından toplanmıştır. 15. ve 16 yüzyıllarda Avrupa’da seçkinler arasında antika merakı başlamış eski para işi de canlanmıştır. İlk bilimsel eser 1792 yılında Viyana’da “Joseph Hilarius von Eckbel” tarafından yayınlanmıştır. Bu yayınlarda üniversitelerde bu konuyla ilgilenmeye başlamıştır. Türkiye’de meskûkât üzerine ilk eser 1892 yılında İsmail Galip kaleminden “Takvimi Meskûkâtı Selçuki’ye” kitabını yazmıştır. İkinci eser 1903 ’te Ahmet Tevhid’in yazdığı “Meskubatı Kadimei İslamiye” adıyla eser yayınlanmıştır. ¹²⁰

3.2. Sikke Basım Tekniği

Sikke için kullanılan madenler altın, gümüş ve bakır/bronz idi. Anadolu’da basılan ilk sikkeler ise altın ve gümüş alaşımı bir maden olan elektrondandır. Günümüze birçok elektron sikke mevcuttur. Darphane oldukça basit bir atölye idi. İçerisinde bir ocak, örs, tartı, kalıpcı aletleri, kalıplar ve çekiç bulunuyordu.¹²¹ Eritilerek çubuk haline getirilmiş metalden kesilen ya da sikke boyutundaki yuvarlak sığ kalıplara dökülen metalden elde edilen sikke pulu hazırlanıyordu. İlk zamanlarda

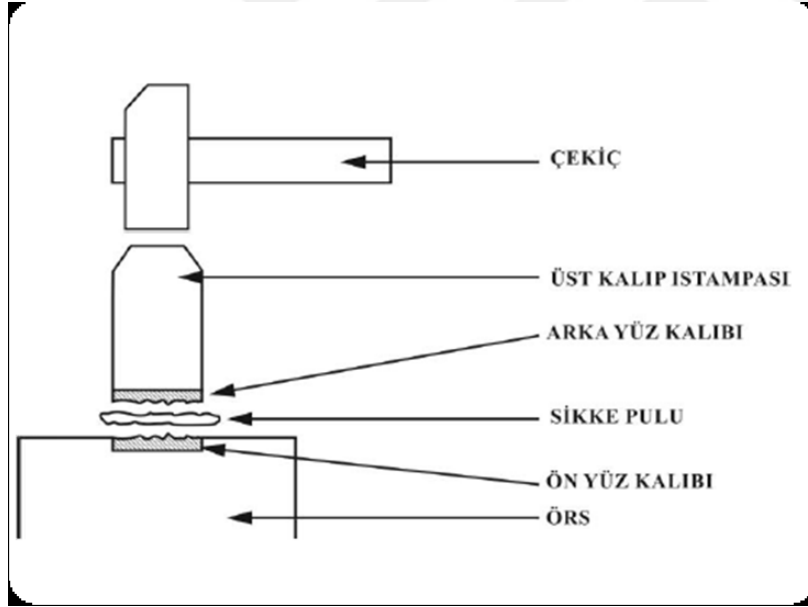
¹²⁰ H.Erkiletlioğlu O.Güler, **Türkiye Selçuklu Sultanları Ve Sikkeler**, Erciyes Üniversitesi Matbaası, Kayseri, 1996,s.16

¹²¹Oguz Tekin, **Eskicagda Para Antik Nümismatiğe Giriş**,Eskiçag Bilimleri Enstitüsü Yayınları, İstanbul,1998,s.4.

pişirilmiş topraklardan yapılan kalıplara madenin eritilmesiyle kalıplara dökülerek yapılmaktadır. Akma kanallarıyla madenin dökülmesi gereken yuvalara gidip gerekli şekillin alması sağlanmaktadır. Her dönemde her millet tarafından kullanılan bir tekniktir.¹²²

En eski tekniktir. Darphanenin içinde, darp işi için bir örs, sikke pulunu ısıtmaya yarayan bir ocak, bu pulları tartmak için bir tartı, kalıplar, ısıtılan pulu örs üzerindeki kalıp üzerine koymak için maşa ve çekiç kullanılmıştır. Sikke basımı, boş sikke pulunun iki kalıp arasına yerleştirilmesi ve üst kalıba bir çekicin vurulmasıyla gerçekleşir. Çekiç darbesi sonucu, kalıplar üzerindeki resim ve yazılar sikke pulunun üzerine çıkıyordu.¹²³ Üzerine çekiçle vurulan üst kalıp (arka yüz) doğal olarak, alt kalıba (ön yüz) göre daha çabuk bozuluyor ve daha sık değiştiriliyordu.¹²⁴

Darp Tekniği

Fotoğraf: 1 Darp Tekniğini Yapılış Görseli¹²⁵

¹²² Ülker Erginsoy, **İslam Maden Sanatının Gelişmesi**, Kültür Bakanlığı Yayınları, İstanbul, 1978, s.18

¹²³ Erginsoy, **age.**, s.25.

¹²⁴ Tekin, **age.**, s.4.

¹²⁵ Ermiş, **agt.**, s.31.

3.3. Anadolu Selçuklu Darphaneleri

Darp kelime anlamı vurma, çarpma, dövme olarak geçmektedir. Sikkelerin basım yerlerine darphane, darüssikke olarak adlandırılır. Anadolu Selçuklu zamanında birçok yerde darphaneler mevcuttur. Bir kısmı Anadolu devletinden önceki beyliklerin ve devletleri sikkelerini basan darphanelerden hariç sultanların emriyle açılan darphaneler de mevcuttur. Ülkenin dört bir yanında bulunan darphaneler değişik boyut ve madenlerle çok sayıda sikke basmışlardır. Bunlar devlet denetiminde sultanın tercih ve istekleri doğrultusunda sikke basımları yapılmıştır.

Anadolu Selçuklunun başlıca darphaneleri şunlardır. Aksaray Kubbettin Şah zamanında idari merkezlerden biriydi bu zamanda darp yapılmış daha sonra Süleyman Şah ve IV. Kılıçaslan burada sikke bastırmıştır. Alanya I. Alâeddin zamanında Fetih olmuş III. Keyhüsrev sikke bastırmıştır.¹²⁶ Alaşehir Manisa'nın ilçesi olup Anadolu Selçuklu sikkelerini basmıştır. Amid Diyarbakır Anadolu Selçuklunu sikkelerini ve Artuklularla ortak sikke basımı yapmıştır. Ankara Muhiyyiddin Mesud hükümdarlığında basım yapmıştır.¹²⁷ Antalya uzun süre sikke basımı yapmış ve ilk sikke II. Keykavus zamanında basılmıştır. Basra devletin son yıllarında açılmıştır. III. Keyhüsrev ilk sikkeleri bastırmıştır. Bartın III. Alaeddin Keykubad sikke basmıştır. Bayburt ilk Selçuklu sikkeleri daha sonra İlhanlıların sikkelerini basmıştır.¹²⁸ Belveran yeri belli değil Konya civarı olduğu düşünülmektedir. İlk sikke Alâeddin Keykubad döneminde yazılmıştır. Beyşehir (Süleymanşehir) Beyşehir gölünü yanında ve ilk sikke II. Mesud döneminde basılmıştır.¹²⁹ Burdur Selçuklu ve İlhanlılar sikkeleri basılmış ilk bilinen sikke III. Keykubad sikkesidir. Burgulu (Uluborlu –Darülamın)Isparta'nın ilçesi II. Mesud ve III. Keykubad sikkelerini burada basmıştır. Develi Kayseri'nin ilçesi Everek olaraktan anılır II. Keykavus ve IV. Kılıçaslan sikke bastırmıştır¹³⁰.Kızıltepe Mardin ilçesi I. Alaeddin Keykubat ve II. Gıyaseddin Keyhüsrev Artuklu hükümdarıyla müşterek sikke bastırmışlardır. Derbent Konya yakınlarında II. Mesud sikke

¹²⁶ Reyhan Şahin, Türkiye Selçuklu Devleti'nde Para Basım Faaliyetleri (1075-1318), **Yüksek Lisans Tezi**, İstanbul, 2019,s.25.

¹²⁷ H.Erkiletlioğlu O.Güler, **Türkiye Selçuklu Sultanları Ve Sikkeler**, Erciyes Üniversitesi Matbaası, Kayseri, 1996,s.29.

¹²⁸ Şahin, **agt.**, s.35.

¹²⁹ Şahin, **agt.**, s.39.

¹³⁰ Parlar, **age.**,s.23.

bastırmıştır. Cizre II. Gıyaseddin Keyhusrev Atabey El Malik El Zahir ile müşterek sikke bastırmışlardır.¹³¹ Ermenek Karaman'ın ilçesi III. Alaeddin Keykubad döneminde sikke basılmış Karaman oğulları döneminde basıma devam etmiştir. Erzincan ilk Selçuklu sikkesi Tuğrul Şah döneminde son sikke III. Keykubad zamanın basılmıştır. Erzurum'da Cihan Şah ve I. Alaeddin Keykubad sikke bastırmıştır. Halep II. Keyhüsrev Eyyubi II. Nasır el Din Yusuf ile müşterek sikke bastırmışlardır. Kastamonu III. Keyhüsrev üç sene durmuş ve sikke bastırmıştır.¹³² Kayseri Selçukluların sikkelerin önemli bir kısmı burada basılmaktaydı. Basım bakımında buradaki ustalar çok marifetli oluşu tercih sebebiydi.

Konya darplı günümüze ulaşabilmiş, Anadolu Selçuklu sikkesi en erken tarihli II. Kılıç Arslan dönemine aittir. I. Mesud'un oğlu olan II. Kılıç Arslan, babasının ölümünün ardından tahta çıkmıştır. II. Kılıç Arslan döneminde Konya'da H. 573 (M. 1177) tarihinde basılmış olan dinar Anadolu Selçukluları döneminden günümüze ulaşan en erken tarihli dinardır . Konya darplı dirhem örnekleri günümüze ulaşabilmiştir.¹³³ Osmanlı döneminde de Konya'da sikke basımın devam ettiğini görüyoruz.¹³⁴

Anadolu Selçuklu Hükümdarlarını en önemli merkezleri Sivas ve Konya'dır. Hükümdarlığın ilk dinar, dirhem ve felsleri burada basılmıştır. Süleyman Şah'a ve II. Keyhüsrev'e ait resimli sikkeler ilk burada basılmıştır. Siyavuş cimri çift dinarı basılmıştır ama bilgisi net değildir.¹³⁵ Lulue Ulukışla Bizans'ın önemli üstlerindendir. Lulue 'de ilk sikke II. Keyhüsrev zamanında basılmıştır. Maden şehir yeri belli değildir. Diyarbakır olduğu düşünülmektedir. Fakat maden ocağı olabileceği de düşünülmektedir. İlk defa maden ismi IV. Kılıçarslan sikkelerinde yazmaktadır.¹³⁶ Malatya Selçuklunun ilk darp yerlerindendir. İlk basım I. Keyhüsrev zamanıdır. Silvan, Milas, Musul, Samasur, Samsun, Sanduklu, Sarız, Sarı kavak

¹³¹ Şahin, **agt.** , s.42.

¹³² Erkiletlioğlu, Güler, **age.** ,s31.

¹³³ Teoman.,**agm.**,s. 149.

¹³⁴ Şevket Pamuk,**Osmanlı İmparatorluğunda Paranın Tarihi**, Tarih Vakfı Yurt Yayınları, İstanbul,1999.s.39.

¹³⁵ Şahin, **agt.** , s.76.

¹³⁶Erkiletlioğlu, Güler, **age.** ,s.32.

diğer darphanelerin bulunduğu yerlerdir.¹³⁷ Sinop ilk sikke IV. Kılıçaslan zamanında basılmış olup geleneksel stilin dışında bir tarzla sikke basmışlardır. Sis kozan Adana'nın ilçesidir. Alâeddin Keykubat ve II. Keyhüsrev Ermeni kralla müşterek sikke bastırmışlardır.¹³⁸

Sivas Selçuklular için çok önemli darp merkezidir. Yüksek kültür izleriyle ne kadar iyi olduğunu göstermektedir. Sivas basımı sikkeler ayrıcalıklı görünmektedir. İlk sikke II. Kılıçaslan zamanında basılmıştır. Tokat'a Antik çağlarda buraya darphane kurmuştur önce Danşimendlilerin sonrada Selçukluların sikkelerini basmıştır.¹³⁹

Sikkeler, kaybolmuş izleri bile kalmamış binaların varlıklarını, devletlerin verdiği isimlerden biraz bahsetmek istiyorum. Akşehir, Dârü'l- Nüzne: Temizlik Evi, Antalya, Medinet-i Antalya, Dâru's- Suger: Hudut Evi, Dımaşık (Damaskus), Dimaşkul- Mahrüsa: Korunmuş, müstahkem, İsfahan, Darü'l- Aman: Güven Evi Daru's- Saltanati'l- isfahan: Saltanat Evi, Saray-isfahan, Kayseri Medineti Kayseriye: Kayseri şehri ,Dârül- Feth, Dârü'l- Mülk: Saltanat Sarayı(Birincisi, Sultan I. Alâeddin'in fetihlere burada hazırlandığı, ikincisi de Konya'dan sonra merkez olduğu için bu unvanları almıştır.),Konya , Dârü'l- Mülk: Saltanat Sarayı, Lâdik, Medineti Lâdik: Lâdik şehri, Lülüe, Medineti Lülüe: Lülüe şehri, Malatya, Dârül- Rifat: Asalet ve üstünlük evi Medinet-i Malatya: Malatya şehri, Samasur(Maden Samasur), Medineti Samsur: Samsur şehri, Sinop, Lezüetu'l- Uşşak: Aşıklar Adası, Sivas, Darul ülemâ: Alimler Evi, Dârül- Ala:Yücelik Evi, Medineti- Sivas: Sivas şehri, şehirler ve kullanılan unvanlar bunlardır.¹⁴⁰

¹³⁷ Erkiiletlioğlu, Güler, **age.** ,s.33.

¹³⁸ Şahin, **agt.** , s.90.

¹³⁹ Parlar, **age.**,s.23.

¹⁴⁰ İbrahim Artuk-Cevriye , “Artuk, Bazı İslam Şehirlerinde Hangi Devletler Sikke Kesmiş Ve Bu Şehirlere Ne Gibi İsimler Verilmiş” , **Bellekten**, C. 67,Ankara, 2003, S.249, s.421-446.

4.KATALOG

4.1. I.Mesud H. 510-551(M. 1116-1155)

			
Fotoğraf: 2		Fotoğraf: 3	
Eser No:		1	
Müze Envanter No:		150	
Müzeye Geliş Tarihi:		20.09.1948	
Müzeye Geliş Şekli:		Satın alma	
Darp Yılı:		H. 510-551(M. 1116-1155)	
Darp Yeri:		-	
Adı Geçen Sultan:		I. Mesud H. 510 -551(M. 1116-1155)	
Malzeme: Bronz	Birimi: Fels	Ağırlık: 6. 04 gr	Çap: 2. 3 cm
Yazı Karakteri: Kufi			
Önyüz: İmparator büstü (I. Alexios Komnenos) Cepheden tasvir edilen büstün yüz hatları sikkenin oldukça silik olmasından dolayı belli değildir. Bu büstün I. Mesud dönemi		Arka yüz: Sikke okuma sırasında altı harf tespit edilmiştir. Yazının büyük kısmı okunmayacak kadar siliktir.	

sikkelerinde kullanılmasından dolayı imparator I. Aslexios Komnenos olduğu ifade edilmektedir ¹⁴¹	“Es- Sultan’ül El Muazzam Mesud bin Kılıçaslan” (السلطان) (ال)مع(ظم) (مسعود بن) (قلج ارسلان)
Değerlendirme: Sikkenin darp yeri ve tarihi bulunmamaktadır. 6,04 gr ağırlığında ve 2,3 cm. çapındaki sikke bronz malzeme üzerine darp edilmiştir. I. Mesud’un “Es-Sultân’ül Muazzam” elkâbıyla yetinilmiştir. Simetrik olmayıp aşınma ve kırıklar mevcuttur.	

¹⁴¹Emrullah Kaleli, “İmparator I. Aleksios Komnenos (1081-1118)Döneminde Bizans ve Haçlılar Arasındaki İhtilaflar”**Gaziantep University Journal Of Social Sciences**, 2014,S.13,s. 973-992.

 <p style="text-align: center;">Fotoğraf: 4</p>		 <p style="text-align: center;">Fotoğraf: 5</p>	
Eser No:		2	
Müze Envanter No:		3016	
Müze Geliş Tarihi:		09.12.2005	
Müze Geliş Şekli:		Satın alma	
Darp Yılı:		H. 510-551(M. 1116-1155)	
Darp Yeri:		-	
Adı Geçen Sultan:		I. Mesud H. 510-551(M. 1116-1155)	
Malzeme: Bronz	Birimi: Fels	Ağırlık: 6. 3 gr	Çap: 2. 6 cm
Yazı Karakteri: Kufi			
<p>Önyüz: İmparator büstü (I. Alexios Komnenos) Cepheden tasvir edilen büstün yüz hatları sikkenin oldukça silik olmasından dolayı belli değildir. Bu büstün I. Mesud dönemi sikkelerinde kullanılmasından dolayı imparator I. Aslexios Komnenos olduğu ifade edilmektedir¹⁴²</p>		<p>Arka yüz: Sikkenin yazıları nettir. Kûfi hattıyla dört satır metin yer almaktadır. “Es-Sultân’ül El Muazzam Mesud bin Kılıçaslan”</p> <p style="text-align: right;">السلطان المعظم مسعود بن قلج ارسلان</p>	

¹⁴²Emrullah Kaleli, *age.*,s. 973-992.

Değerlendirme: Sikkenin darp yeri ve tarihi bulunmamaktadır. 6,03 gr ağırlığında ve 2,6 cm. çapındaki sikke bronz malzeme üzerine darp edilmiştir. I. Mesud'un " Es-Sultân'ül Muazzam" elkâbıyla yetinilmiştir. Simetrik olmayıp aşınma ve kırıklar mevcuttur.

4.2. II. İzzeddin Kılıçaslan H. 551-588(M.1156-1192)

 <p style="text-align: center;">Fotoğraf: 6</p>		 <p style="text-align: center;">Fotoğraf: 7</p>	
Eser No:		3	
Müze Envanter No:		56	
Müzeeye Geliş Tarihi:		20.09.1948	
Müzeeye Geliş Şekli:		Satın Alma	
Darp Yılı:		H. 551-588 (M.1156-1192)	
Darp Yeri:		-	
Adı Geçen Sultan:		II. İzzeddin Kılıçaslan H. 551-588(M.1156-1192)	
Malzeme: Bronz	Birimi: Fels	Ağırlık: 1,55 gr	Çap: 2.0 cm
Yazı Karakteri: Kufi			
<p>Önyüz: Sağa doğru giden süvari figürü vardır. İnci dizisi basımdan dolayı bir kısmı çıkmamıştır. Aşınmadan dolayı figürün hatlarında bazı silinmeler gözlenmektedir.</p>		<p>Arka yüz: Kûfi hattıyla dört satır metin yer almaktadır. Yazı istifi olarak dağınık bir şekildedir. Basım kalitesini düşük olduğunun göstergesidir.</p> <p>“ Es-Sultan’ül El Muazzam Kılıçaslan bin Mesud”</p> <p style="text-align: right;">(ال)سل(طان)</p>	

	(ال)مع(ظم) (فلج ارسلان بن مسعود)
Değerlendirme: Sikkenin darp yeri ve tarihi bulunmamaktadır. 1,55 gr ağırlığında ve 2,0 cm. çapındaki sikke bronz malzeme üzerine darp edilmiştir II. Kılıçaslan 'ın “ Es-Sultân'ül Muazzam ” elkâbıyla yetinilmiştir. Simetrik olmayıp aşınma ve kırıklar mevcuttur. Üzerindeki aşınmadan kaynaklı yazıların bir kısmı zor okunmaktadır.	

Fotoğraf: 8

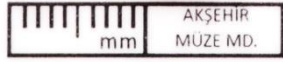

Fotoğraf: 9

Eser No:	4		
Müze Envanter No:	1394		
Müze Geliş Tarihi:	04.07.1972		
Müze Geliş Şekli:	Fehmi Kılıç'tan satın alma		
Darp Yılı:	H. 551-588 (M. 1156-1192)		
Darp Yeri:	-		
Adı Geçen Sultan:	II. İzzeddin Kılıçaslan H. 551-588 (M. 1156-1192)		
Malzeme: Bronz	Birimi: Fels	Ağırlık: 2 gr	Çap: 2 cm
Yazı Karakteri: Kufi			
Önyüz: Sağa doğru giden süvari figürü vardır.		Arka yüz: Kûfi hattıyla dört satır metin yer almaktadır. Yazıda basımında bir kayma meydana geldiği gözlenmektedir. “Es-Sultan’ül El Muazzam Kılıçaslan bin Mesud” السلطان (ن) المعظم قلج ارسلان (بن)	

Değerlendirme: Sikkenin darp yeri ve tarihi bulunmamaktadır. 2 gr ağırlığında ve 2 cm. çapındaki sikke bronz malzeme üzerine darp edilmiştir II. Kılıçaslan 'ın “ Es-Sultân'ül Muazzam ” el kâbıyla yetinilmiştir. Simetrik olmayıp aşınma ve kırıklar mevcuttur. Üzerindeki aşınmadan kaynaklı yazıların bir kısmı zor okunmaktadır.

581

Fotoğraf: 10

581

Fotoğraf: 11

Eser No:	5		
Müze Envanter No:	581		
Müze Geliş Tarihi:	24.10.1968		
Müze Geliş Şekli:	Hediye		
Darp Yılı:	H. 551-588 (M.1156-1192)		
Darp Yeri:	-		
Adı Geçen Sultan:	II. İzzeddin Kılıçaslan H. 551-588 (M.1156-1192)		
Malzeme: Bronz	Birimi: Fels	Ağırlık: 2.88 gr	Çap: 2.1 cm
Yazı Karakteri: Kufi			
Önyüz: Sağa doğru giden süvari figürü vardır.	Arka yüz: Kûfi hattıyla dört satır metin yer almaktadır. “ Es-Sultan’ül El Muazzam Kılıçaslan bin Mesud” السلطان (الم)عظم قلج ارسلان بن مسعود		
Değerlendirme: : Sikkenin darp yeri ve tarihi bulunmamaktadır. 2.8 gr ağırlığında ve 2.1 cm. çapındaki sikke bronz			

malzeme üzerine darp edilmiştir II. Kılıçaslan 'ın “ Es-Sultân'ül Muazzam ” el kâbıyla yetinilmiştir. Simetrik olmayıp aşınma ve kırıklar mevcuttur. Yazıda basımında bir kayma meydana geldiği gözlenmektedir. Üzerindeki aşınmadan kaynaklı yazıların bir kısmı zor okunmaktadır.

			
Fotoğraf: 12		Fotoğraf: 13	
Eser No:		6	
Müze Envanter No:		3144	
Müzeye Geliş Tarihi:		09.12.2005	
Müzeye Geliş Şekli:		Mustafa Kılıç'tan satın alma	
Darp Yılı:		H. 551-588 (M.1156-1192)	
Darp Yeri:		-	
Adı Geçen Sultan:		II. İzzeddin Kılıçaslan H. 551-588 (M.1156-1192)	
Malzeme: Bronz	Birimi: Fels	Ağırlık: 3.5gr	Çap: 2 cm
Yazı Karakteri: Kufi			
Önyüz: Sağa doğru giden süvari figürü vardır.		Arka yüz: Kûfi hatıyla dört satır metin yer almaktadır. “ Es-Sultan’ül El Muazzam Kılıçaslan bin Mesud” (السلطان ال معظم قلج ارسلان بن م سعود)	
Değerlendirme: : Sikkenin darp yeri ve tarihi bulunmamaktadır. 3.5 gr ağırlığında ve 2 cm. çapındaki sikke bronz			

malzeme üzerine darp edilmiştir II. Kılıçaslan 'ın “ Es-Sultân'ül Muazzam ” elkâbıyla yetinilmiştir. Simetrik olmayıp aşınma ve kırıklar mevcuttur. Yazıda basımında bir kayma meydana geldiği gözlenmektedir. Üzerindeki aşınmadan kaynaklı yazıların bir kısmı zor okunmaktadır. Sikkenin bir kısmında inci bordürüne yer verilmiştir.

			
Fotoğraf: 14		Fotoğraf: 15	
Eser No:		7	
Müze Envanter No:		3145	
Müze Geliş Tarihi:		09.12.2005	
Müze Geliş Şekli:		Mustafa Karaman'dan satın alma	
Darp Yılı:		H. 551-588 (M.1156-1192)	
Darp Yeri:		-	
Adı Geçen Sultan:		II. İzzeddin Kılıçaslan H. 551-588 (M.1156-1192)	
Malzeme: Bronz	Birimi: Fels	Ağırlık: 3.10 gr	Çap: 2,1 cm
Yazı Karakteri: Kufi			
Önyüz: Sağa doğru koşar vaziyette ve elinde mızrak tutan bir süvari figürü vardır.		Arka yüz: Kûfi hattıyla dört satır metin yer almaktadır. “ Es-Sultan ’ül El Muazzam Kılıçaslan bin Mesud”	
		السلطان المعظم قلج ار (س) لان بن مسعود	

Değerlendirme: Sikkenin darp yeri ve tarihi bulunmamaktadır. 3.10 gr ağırlığında ve 2.1 cm. çapındaki sikke bronz malzeme üzerine darp edilmiştir II. Kılıçaslan 'ın “ Es-Sultân'ül Muazzam ” elkâbıyla yetinilmiştir. Simetrik olmayıp aşınma ve kırıklar mevcuttur. Yazıda basımında bir kayma meydana geldiği gözlenmektedir. Üzerindeki aşınmadan kaynaklı yazıların bir kısmı zor okunmaktadır. Sikkenin bir kısmında inci bordürüne yer verilmiştir.

Fotoğraf: 16

Fotoğraf: 17

Eser No:	8		
Müze Envanter No:	1188		
Müze Geliş Tarihi:	05.09.1974		
Müze Geliş Şekli:	Mustafa Karaman'dan satın alma		
Darp Yılı:	H. 551-588 (M.1156-1192)		
Darp Yeri:	-		
Adı Geçen Sultan:	II. İzzeddin Kılıçaslan H. 551-588 (M.1156-1192)		
Malzeme: Bronz	Birimi: Fels	Ağırlık: 3. 1 gr	Çap: 2. 3 cm
Yazı Karakteri: Kufi			
Önyüz: Sağa doğru giden süvari figürü vardır. Sikkenin bir kısmında inci bordürüne yer verilmiştir.	Arka yüz: Kûfi hattıyla dört satır metin yer almaktadır. “ Es-Sultan’ül El Muazzam Kılıçaslan bin Mesud” السلطان المعظم قلج (رسلان) بن مسعود		
Değerlendirme: Sikkenin darp yeri ve tarihi bulunmamaktadır. 3.1 gr ağırlığında ve 2.3 cm. çapındaki sikke bronz			

malzeme üzerine darp edilmiştir II. Kılıçaslan 'ın “ Es-Sultân'ül Muazzam ” elkâbıyla yetinilmiştir. Simetrik olmayıp aşınma ve kırıklar mevcuttur. Yazıda basımında bir kayma meydana geldiği gözlenmektedir. Üzerindeki aşınmadan kaynaklı yazıların bir kısmı zor okunmaktadır. Sikkenin bir kısmında inci bordürüne yer verilmiştir.

			
Fotoğraf: 18		Fotoğraf: 19	
Eser No:		9	
Müze Envanter No:		167	
Müzeye Geliş Tarihi:		31.10.1962	
Müzeye Geliş Şekli:		İbrahim Parlak'tan hediye	
Darp Yılı:		H. 551-588 (M.1156-1192)	
Darp Yeri:		-	
Adı Geçen Sultan:		II. İzzeddin Kılıçaslan H. 551-588 (M.1156-1192)	
Malzeme: Bronz	Birimi: Fels	Ağırlık: 1.3gr	Çap: 1.7 cm
Yazı Karakteri: Kûfi			
Önyüz: Sağa doğru giden süvari figürü vardır. Sikkenin bir kısmında inci bordürüne yer verilmiştir.		Arka yüz: Kûfi hattıyla dört satır metin yer almaktadır. "Es-Sultan'ül Muazzam Kılıçaslan Bin Mesud" yazdığı düşünülmektedir. ¹⁴³ "Es-Sultan'ül El Muazzam Kılıçaslan bin Mesud" (السلطان المعظم)	

¹⁴³ 1188 Envanter nolu eserin eserle birebir benzemesinden dolayı aynı sultana ait olduğu ve yıpranmadan dolayı yazının okunmadığını düşünmekteyim.

Değerlendirme: Sikkenin darp yeri ve tarihi bulunmamaktadır. 1.3 gr ağırlığında ve 1.7 cm. çapındaki sikke bronz malzeme üzerine darp edilmiştir II. Kılıçaslan 'ın “ Es-Sultân'ül Muazzam ” el kâbıyla yetinilmiştir. Simetrik olmayıp aşınma ve kırıklar mevcuttur. Yazıda basımında bir kayma meydana geldiği gözlenmektedir. Üzerindeki aşınmadan kaynaklı yazıların bir kısmı zor okunmaktadır. Sikkenin üzerinde kullanılan figürün üslup ve dönem sikkelerine benzemesinden dolayı bu sikkenin II. Kılıçaslan 'ın dönemine ait olduğu düşünülmektedir.

Fotograf: 20

Fotograf: 21

Eser No:	10		
Müze Envanter No:	1156		
Müze Geliş Tarihi:	11.02.1974		
Müze Geliş Şekli:	Halil İbrahim Turgut'tan satın alma		
Darp Yılı:	H. 551-588 (M.1156-1192)		
Darp Yeri:	-		
Adı Geçen Sultan:	II. İzzeddin Kılıçaslan H. 551-588 (M.1156-1192)		
Malzeme: Bronz	Birimi: Fels	Ağırlık: 2. 9 gr	Çap: 2. 1 cm
Yazı Karakteri: Kufi			
Önyüzü: Taht üzerinde oturmuş sultan tasviri sultanın baş kısmı siliktir. Tahtın altında üç benek vardır.		Arka yüz: Kûfi hattıyla dört satır metin yer almaktadır. "Es-Sultan'ül Muazzam Kılıçaslan Bin Mesud" yazdığı düşünülmektedir. ¹⁴⁴ " Es-Sultan'ül El Muazzam Kılıçaslan bin Mesud"	

¹⁴⁴ H.Erkiletlioğlu O.Güler, Türkiye Selçuklu Sultanları Ve Sikkeler eserinde sayfa 52 'de II. İzzeddin Kılıçaslan sikkelerinin incelediği bölüm 22. Fels eserin benzerliğinden dolayı bu sultana ait olduğu kanıt niteliğindedir.

	(السلطان المعظم قلج ارسلان بن مسعود)
Değerlendirme: : Sikkenin darp yeri ve tarihi bulunmamaktadır. 2.9 gr ağırlığında ve 2. 1 cm. çapındaki sikke bronz malzeme üzerine darp edilmiştir II. Kılıçaslan 'ın “ Es-Sultân'ül Muazzam ” el kâbıyla yetinilmiştir. Simetrik olmayıp aşınma ve kırıklar mevcuttur. Yazıda basımında bir kayma meydana geldiği gözlenmektedir. Üzerindeki aşınmadan kaynaklı yazıların bir kısmı zor okunmaktadır. Sikkenin üzerinde kullanılan figürün üslup ve dönem sikkelerine benzemesinden dolayı bu sikkenin II. Kılıçaslan 'ın dönemine ait olduğu düşünülmektedir.	

4.3. I. Gıyaseddin Keyhüsrev (I. Saltanatı) H. 588-593(M.1192-1196) (II. Saltanatı) H. 601-607
(M.1204-1210)

			
Fotoğraf: 22		Fotoğraf: 23	
Eser No:		11	
Müze Envanter No:		833	
Müze Geliş Tarihi:		11.01.1973	
Müze Geliş Şekli:		Mustafa Karaman'dan satın alma	
Darp Yılı:		H. 588-593(M.1192-1196) H. 601-607 (M.1204-1210)	
Darp Yeri:		-	
Adı Geçen Sultan:		I. Gıyaseddin Keyhüsrev (I. Saltanatı) H. 588-593(M.1192-1196) (II. Saltanatı) H. 601-607(M.1204-1210)	
Malzeme: Bronz	Birimi: Fels	Ağırlık: 2. 1 gr	Çap: 2. 1 cm
Yazı Karakteri: Kufi			
Ön yüz: Sağa doğru giden süvari figürün elinde teber vardır. Başında başlık iki yanında yıldız motifi vardır.		Arka yüz: Kûfi hattıyla dört satır metin yer almaktadır. Sultanın lakabı, adı, babasının adı yazmaktadır.	

	<p>“ Es Sultan’ül El Muazzam Keyhüsrev bin Kılıçaslan”</p> <p>السلطان المعظم كيجسرو (بن قلعج ارسلان)</p>
<p>Değerlendirme: Sikkenin darp yeri ve tarihi bulunmamaktadır. 2.1 gr ağırlığında ve 2.1 cm. çapındaki sikke bronz malzeme üzerine darp edilmiştir. I.Gıyaseddin Keyhüsrev ’ın “ Es-Sultan’ül Muazzam ve Ebu Feth” el kâbıyla yetinilmiştir. Simetrik olmayıp aşınma ve kırıklar mevcuttur. Yazıda basımında bir kayma meydana geldiği gözlenmektedir. Üzerindeki aşınmadan kaynaklı yazıların bir kısmı zor okunmaktadır.</p>	

Fotoğraf: 24

Fotoğraf: 25

Eser No:	12		
Müze Envanter No:	804		
Müzeye Geliş Tarihi:	11.12.1972		
Müzeye Geliş Şekli:	Cengiz Ertan'dan satın alma		
Darp Yılı:	H. 588-593(M.1192-1196) H. 601-607 (M.1204-1210)		
Darp Yeri:	-		
Adı Geçen Sultan:	I. Gıyaseddin Keyhüsrev (I. Saltanatı) H. 588-593(M.1192-1196) (II. Saltanatı) H. 601-607(M.1204-1210)		
Malzeme: Bronz	Birimi: Fels	Ağırlık: 2. 3 gr	Çap: 2. 1 cm
Yazı Karakteri: Kufi			
Önyüz: Sağa doğru giden süvari figürün elinde teber vardır. Basımda kayma gözlenmektedir. Süvarinin iki yanında iki adet yıldız detayına yer verilmiştir.	Arka yüz: Kûfî hattıyla dört satır metin yer almaktadır. “ Es Sultan’ül El Muazzam Keyhüsrev bin Kılıçaslan” (السلطان) (المعظم) (كيحسرو)		

Değerlendirme: Sikkenin darp yeri ve tarihi bulunmamaktadır. 2.1 gr ağırlığında ve 2.3 cm. çapındaki sikke bronz malzeme üzerine darp edilmiştir. I.Gıyaseddin Keyhüsrev 'ın “ Es-Sultan'ül Muazzam ve Ebu Feth ” el kâbıyla yetinilmiştir. Simetrik olmayıp aşınma ve kırıklar mevcuttur. Yazıda basımında bir kayma meydana geldiği gözlenmektedir. Üzerindeki aşınmadan kaynaklı yazıların bir kısmı zor okunmaktadır.

Fotoğraf: 26

Fotoğraf: 27

Eser No:	13		
Müze Envanter No:	855		
Müzeye Geliş Tarihi:	07.04.1973		
Müzeye Geliş Şekli:	Mustafa Özdemir 'den satın alma		
Darp Yılı:	H. 588-593(M.1192-1196) H. 601-607 (M.1204-1210)		
Darp Yeri:	-		
Adı Geçen Sultan:	I. Gıyaseddin Keyhüsrev (I. Saltanatı) H. 588-593(M.1192-1196) (II. Saltanatı) H. 601-607(M.1204-1210)		
Malzeme: Bronz	Birimi: Fels	Ağırlık: 4 gr	Çap: 22 mm
Yazı Karakteri: Kufi			
Ön yüz: Sağa doğru giden süvari figürün elinde teber vardır. Başında başlık detayı vardır. Süvarinin iki yanında iki adet yıldız detayına yer verilmiştir.	Arka yüz: : Kûfi hattıyla dört satır metin yer almaktadır. “Es Sultan’ül El Muazzam Keyhüsrev Bin Kılıçaslan” الس(لطان المعظم كيجسرو		

Değerlendirme: Sikkenin darp yeri ve tarihi bulunmamaktadır. 4 gr ağırlığında ve 2.2 cm. çapındaki sikke bronz malzeme üzerine darp edilmiştir. I.Gıyaseddin Keyhüsrev 'ın “ Es-Sultan'ül Muazzam ve Ebu Feth ” el kâbıyla yetinilmiştir. Simetrik olmayıp aşınma ve kırıklar mevcuttur. Yazıda basımında bir kayma meydana geldiği gözlenmektedir. Üzerindeki aşınmadan kaynaklı yazıların bir kısmı zor okunmaktadır. Yazıların büyük kısmı siliktir.

Fotoğraf: 28

Fotoğraf: 29

Eser No:	14		
Müze Envanter No:	1189		
Müze Geliş Tarihi:	05.09.1974		
Müze Geliş Şekli:	Mustafa Karaman'dan satın alma		
Darp Yılı:	H. 588-593(M.1192-1196) H. 601-607 (M.1204-1210)		
Darp Yeri:	-		
Adı Geçen Sultan:	I. Gıyaseddin Keyhüsrev (I. Saltanatı) H. 588-593(M.1192-1196) (II. Saltanatı) H. 601-607(M.1204-1210)		
Malzeme: Bronz	Birimi: Fels	Ağırlık: 4.9 gr	Çap: 2.2 cm
Yazı Karakteri: Kufi			
Önyüz: Sağa doğru giden süvari figürün elinde teber vardır. Süvarinin iki yanında iki adet yıldız detayına yer verilmiştir. Sikkenin bir kısmında inci bordürüne yer verilmiştir.		Arka yüz: Kûfî hattıyla dört satır metin yer almaktadır. “Es sultan’ül El muazzam Keyhüsrev bin Kılıçaslan” (السلطان) (المعظم) کیحس(رو) (بن قلیج ارسلان)	

<p>Değerlendirme: Sikkenin darp yeri ve tarihi bulunmamaktadır. 4.9gr ağırlığında ve 2.2 cm. çapındaki sikke bronz malzeme üzerine darp edilmiştir. I.Gıyaseddin Keyhüsrev 'ın “ Es-Sultan'ül Muazzam ve Ebu Feth ” elkâbıyla yetinilmiştir. Simetrik olmayıp aşınma ve kırıklar mevcuttur. Yazıda basımında bir kayma meydana geldiği gözlenmektedir. Üzerindeki aşınmadan kaynaklı yazıların bir kısmı zor okunmaktadır. Yazıların büyük kısmı siliktir.</p>	

 <p style="text-align: center;">Fotoğraf: 30</p>		 <p style="text-align: center;">Fotoğraf: 31</p>	
Eser No:		15	
Müze Envanter No:		1671	
Müze Geliş Tarihi:		20.07.1978	
Müze Geliş Şekli:		Yusuf Aksoy'dan satın alma	
Darp Yılı:		H. 588-593(M.1192-1196) H. 601-607 (M.1204-1210)	
Darp Yeri:		-	
Adı Geçen Sultan:		I. Gıyaseddin Keyhüsrev (I. Saltanatı) H. 588-593(M.1192-1196) (II. Saltanatı) H. 601-607(M.1204-1210)	
Malzeme: Bronz	Birimi: Fels	Ağırlık 3. 8 gr	Çap: 2. 1 cm
Yazı Karakteri: Kufi			
Önyüz: Sağa doğru giden süvari figürün elinde teber vardır. Elinde mızrak tutan süvarini yüzüne detay verilmemiştir. Süvarinin iki yanında iki adet yıldız detayına yer verilmiştir.		Arka yüz: Yazıların büyük kısmı siliktir. ¹⁴⁵ “Es sultan’ül El Muazzam Keyhüsrev bin Kılıçaslan”	

¹⁴⁵ Dönemsel örneklere çok benzediği için “Es Sultan El Muazzam Keyhüsrev Bin Kılıçaslan” yazdığı tahmin ediliyor.

	(السلطان المعظم كیحسرو بن قلع ارسلان)
Değerlendirme: Sikkenin darp yeri ve tarihi bulunmamaktadır. 3.8gr ağırlığında ve 2.1 cm. çapındaki sikke bronz malzeme üzerine darp edilmiştir. I.Gıyaseddin Keyhüsrev 'ın “ Es-Sultan'ül Muazzam ve Ebu Feth ” elkâbıyla yetinilmiştir. Simetrik olmayıp aşınma ve kırıklar mevcuttur. Yazıda basımında bir kayma meydana geldiği gözlenmektedir. Üzerindeki aşınmadan kaynaklı yazıların bir kısmı zor okunmaktadır. Yazıların büyük kısmı siliktir.	

4.4.II. Rükneddin Süleyman Şah H. 593-601 (M.1196-1204)

Fotoğraf: 32		Fotoğraf: 33	
Eser No:		16	
Müze Envanter No:		726	
Müze Geliş Tarihi:		24.11.1970	
Müze Geliş Şekli:		Cengizhan Cumbul'dan satın alma	
Darp Yılı:		H. 593-601(M.1196-1204)	
Darp Yeri:		-	
Adı Geçen Sultan:		II. Rükneddin Süleyman Şah H. 593-601(M.1196-1204)	
Malzeme: Bronz	Birimi: Fels	Ağırlık: 2. 4 gr	Çap: 2. 1 cm
Yazı Karakteri: Kufi			
Önyüz: Sağa doğru giden süvari figürü vardır.		Arka yüz: Kûfî hattıyla dört satır metin yer almaktadır. “Es Sultan’ül Kahhar Süleyman Şah bin Kılıçaslan” (السلطان القاهر) سليمان شاه بن	

Değerlendirme: Sikkenin darp yeri ve tarihi bulunmamaktadır. 2.4gr ağırlığında ve 2.1 cm. çapındaki sikke bronz malzeme üzerine darp edilmiştir. II. Rükneddin Süleyman Şah 'ın “ Es-Sultan'ül Kahhar ” el kâbıyla yetinilmiştir. Simetrik olmayıp aşınma ve kırıklar mevcuttur. Yazıda basımında bir kayma meydana geldiği gözlenmektedir. Üzerindeki aşınmadan kaynaklı yazıların bir kısmı zor okunmaktadır.

			
Fotoğraf: 34		Fotoğraf: 35	
Eser No:		17	
Müze Envanter No:		560-1	
Müze Geliş Tarihi:		05.09.1967	
Müze Geliş Şekli:		Emin Dikici'den satın alma	
Darp Yılı:		H. 593-601(M.1196-1204)	
Darp Yeri:		-	
Adı Geçen Sultan:		II. Rükneddin Süleyman Şah H. 593-601(M.1196-1204)	
Malzeme: Bronz	Birimi: Fels	Ağırlık: 2,88gr	Çap: 2.5cm
Yazı Karakteri: Kufi			
Önyüz: Sağa doğru giden süvari figürü vardır.		Arka yüz: Kûfi hattıyla dört satır metin yer almaktadır. “Es-Sultan’ül Kahhar Süleyman Şah bin Kılıçaslan” (السلطان القاهر سليمان شاه بن قلج ارسلان)	
Değerlendirme: Sikkenin darp yeri ve tarihi bulunmamaktadır. 2.88gr ağırlığında ve 2.5 cm. çapındaki sikke bronz malzeme üzerine darp edilmiştir. II. Rükneddin Süleyman Şah ’ın “ Es-Sultan’ül Kahhar ” el kâbiyla yetinilmiştir. Simetrik olmayıp aşınma ve kırıklar mevcuttur. Yazıda basımında bir kayma meydana geldiği gözlenmektedir. Üzerindeki aşınmadan kaynaklı yazıların bir kısmı zor okunmaktadır.			

 <p>Fotoğraf: 36</p>		 <p>Fotoğraf: 37</p>	
Eser No:		17	
Müze Envanter No:		761	
Müzeye Geliş Tarihi:		08.04.1971	
Müzeye Geliş Şekli:		Mustafa Yalçın'dan hediye	
Darp Yılı:		H. 593-601(M.1196-1204)	
Darp Yeri:		-	
Adı Geçen Sultan:		II. Rükneddin Süleyman Şah H. 593-601(M.1196-1204)	
Malzeme:	Bronz	Birimi:	Fels
		Ağırlık:	2. 4 gr
		Çap:	2.4 cm
Yazı Karakteri: Kufi			
<p>Ön yüzü: Sağa doğru giden süvari figürü vardır. Elinde üççatalı mızrak tutan süvarini yüzüne detay verilmemiştir. Süvarinin iki yanında iki adet yıldız detayına yer verilmiştir.</p>		<p>Arka yüz: Kûfi hattıyla dört satır metin yer almaktadır. “Es-Sultan’ül Kahhar Süleyman Şah bin Kılıçaslan” الس(لطان القاهر سليمان شاه بن قلج ارسلان)</p>	
<p>Değerlendirme: Sikkenin darp yeri ve tarihi bulunmamaktadır. 2.4gr ağırlığında ve 2.4 cm. çapındaki sikke bronz malzeme üzerine darp edilmiştir. II. Rükneddin Süleyman Şah ’ın “ Es-Sultan, ’ül Kahhar ” el kâbıyla yetinilmiştir. Simetrik olmayıp aşınma ve kırıklar mevcuttur. Yazıda basımında bir kayma meydana geldiği gözlenmektedir. Üzerindeki aşınmadan kaynaklı yazıların bir kısmı zor okunmaktadır.</p>			

 <p style="text-align: center;">Fotoğraf: 38</p>		 <p style="text-align: center;">Fotoğraf: 39</p>	
Eser No:		18	
Müze Envanter No:		1301	
Müze Geliş Tarihi:		22.12.1976	
Müze Geliş Şekli:		Mustafa Karaman'dan satın alma	
Darp Yılı:		H. 593-601(M.1196-1204)	
Darp Yeri:		-	
Adı Geçen Sultan:		II. Rükneddin Süleyman Şah H. 593-601(M.1196-1204)	
Malzeme:	Bronz	Birimi:	Fels
		Ağırlık:	2. 4 gr
		Çap:	2,5 cm
Yazı Karakteri: Kufi			
<p>Önyüz: Sağa doğru giden süvari figürü vardır. Elinde üççatalı mızrak tutan başı haleli süvarini yüzüne detay verilmemiştir. Süvarinin bir adet yıldız detayına yer verilmiştir.</p>		<p>Arka yüz: Kûfi hattıyla dört satır metin yer almaktadır. “Es-Sultan’ül Kahhar Süleyman Şah bin Kılıçaslan”</p> <p style="text-align: right;">السلطان القاهر سليمان شاه بن قلج ارسلان)</p>	

Değerlendirme: Sikkenin darp yeri ve tarihi bulunmamaktadır. 2.4gr ağırlığında ve 2.5 cm. çapındaki sikke bronz malzeme üzerine darp edilmiştir. II. Rükneddin Süleyman Şah 'ın “ Es-Sultan'ül Kahhar ” el kâbıyla yetinilmiştir. Simetrik olmayıp aşınma ve kırıklar mevcuttur. Yazıda basımında bir kayma meydana geldiği gözlenmektedir. Üzerindeki aşınmadan kaynaklı yazıların bir kısmı zor okunmaktadır.

Fotoğraf: 40

Fotoğraf: 41

Eser No:	19		
Müze Envanter No:	865		
Müze Geliş Tarihi:	31.05.1973		
Müze Geliş Şekli:	Süreyya Birlik 'ten satın alma		
Darp Yılı:	H. 593-601(M.1196-1204)		
Darp Yeri:	-		
Adı Geçen Sultan:	II. Rükneddin Süleyman Şah H. 593-601(M.1196-1204)		
Malzeme: Bronz	Birimi: Fels	Ağırlık: 4 gr	Çap: 3.3 cm
Yazı Karakteri: Kufi			
Önyüz: Sağa doğru giden süvari figürü vardır. Elinde üççatalı mızrak tutan süvarini yüzüne detay verilmemiştir. Süvarinin iki yanında üç adet yıldız detayına yer verilmiştir. Sikkenin bir kısmında inci bordürüne yer verilmiştir.		Arka yüz: Kûfi hattıyla dört satır metin yer almaktadır. “Es-Sultan'ül Kahhar Süleyman Şah bin Kılıçaslan”	

	السلطان القاهر سليمان شاه بن قلج ارسلان
<p>Değerlendirme: Sikkenin darp yeri ve tarihi bulunmamaktadır. 4gr ağırlığında ve 3.3 cm. çapındaki sikke bronz malzeme üzerine darp edilmiştir. II. Rükneddin Süleyman Şah 'ın “ Es-Sultan'ül Kahhar ” elkâbıyla yetinilmiştir. Simetrik olmayıp aşınma ve kırıklar mevcuttur. Yazıda basımında bir kayma meydana geldiği gözlenmektedir. Üzerindeki aşınmadan kaynaklı yazıların bir kısmı zor okunmaktadır.</p>	

Fotoğraf: 42

Fotoğraf: 43

Eser No:	20		
Müze Envanter No:	1187		
Müze Geliş Tarihi:	05.09.1974		
Müze Geliş Şekli:	Mustafa Karaman'dan satın alma		
Darp Yılı:	H. 593-601(M.1196-1204)		
Darp Yeri:	-		
Adı Geçen Sultan:	II. Rükneddin Süleyman Şah H. 593-601(M.1196-1204)		
Malzeme: Bronz	Birimi: Fels	Ağırlık: 6.75 gr	Çap: 2. 6 cm
Yazı Karakteri: Kufi			
Önyüz: Sağa doğru giden süvari figürü vardır. Elinde üç çatallı mızrak tutan süvarini yüzüne detay verilmemiştir. Başı haleyî figürün yüz hatları verilmemiştir. Süvarinin iki yanında iki adet yıldız detayına yer verilmiştir. Atın altında üç nokta vardı. Sikkenin bir kısmında inci bordürüne yer verilmiştir.	Arka yüz: Kûfi hatıyla dört satır metin yer almaktadır. “Es-Sultan’ül Kahhar Süleyman Şah bin Kılıçaslan” السلطان القاهر سليمان شاه بن قلج ارسلان		

Değerlendirme: Sikkenin darp yeri ve tarihi bulunmamaktadır. 6.75gr ağırlığında ve 2.6 cm. çapındaki sikke bronz malzeme üzerine darp edilmiştir. II. Rükneddin Süleyman Şah 'ın “ Es-Sultan'ül Kahhar ” elkâbıyla yetinilmiştir. Simetrik olmayıp aşınma ve kırıklar mevcuttur. Yazıda basımında bir kayma meydana geldiği gözlenmektedir. Üzerindeki aşınmadan kaynaklı yazıların bir kısmı zor okunmaktadır. Yazıların büyük kısmı siliktir.

Fotoğraf: 44

Fotoğraf: 45

Eser No:	21		
Müze Envanter No:	1784		
Müze Geliş Tarihi:	07.07.1979		
Müze Geliş Şekli:	Şhabettin Genç'ten satın alma		
Darp Yılı:	H. 593-601(M.1196-1204)		
Darp Yeri:	-		
Adı Geçen Sultan:	II. Rükneddin Süleyman Şah H. 593-601(M.1196-1204)		
Malzeme: Bronz	Birimi: Fels	Ağırlık: 2,5 gr	Çap: 2,1 cm
Yazı Karakteri: Kufi			
Önyüz: Ön yüzünde sağa doğru giden süvari figürü vardır. Elinde üççatalı mızrak tutan süvarini yüzüne detay verilmemiştir. Süvarinin yanında bir adet yıldız detayına yer verilmiştir.		Arka yüz: : Kûfi hattıyla dört satır metin yer almaktadır. “Es-Sultan’ül Kahhar Süleyman Şah bin Kılıçaslan” السلطان القا(هر) سليمان ش(اه بن) قلج ا(رسل ان)	
Değerlendirme: Sikkenin darp yeri ve tarihi bulunmamaktadır. 2.5gr ağırlığında ve 2.1 cm. çapındaki sikke bronz			

malzeme üzerine darp edilmiştir. II. Rükneddin Süleyman Şah 'ın “ Es-Sultan'ül Kahhar ” elkâbıyla yetinilmiştir. Simetrik olmayıp aşınma ve kırıklar mevcuttur. Yazıda basımında bir kayma meydana geldiği gözlenmektedir. Üzerindeki aşınmadan kaynaklı yazıların bir kısmı zor okunmaktadır.

Fotoğraf: 46

Fotoğraf: 47

Eser No:	22		
Müze Envanter No:	558		
Müze Geliş Tarihi:	05.09.1967		
Müze Geliş Şekli:	Emin Dikici'den satın alma		
Darp Yılı:	596		
Darp Yeri:	Konya		
Adı Geçen Sultan:	II. Rükneddin Süleyman Şah H. 593-601(M.1196-1204)		
Malzeme: Gümüş	Birimi: Dirhem	Ağırlık: 3. 6 gr	Çap: 2. 4 cm
Yazı Karakteri: Kufi			
Önyüz: Süvari etrafında “ La İlahe İllallah Muhammed Resulullah Sallalahü Aleyhe En Nasır Lidinillah Emir ÜI Mümin” orta kısmında elinde teber tutan süvari sağa doğru koşmakta olan atın üzerinde tasvir edilmiştir. Atın altında palmet motifine benzer bir motif vardır. <p style="text-align: right;">لا الله اله الا محم رسول الامام الناصر لدينالله المومنين امير</p>		Arka yüz: Kûfi hattıyla dört satır metin orta kısımda “Es-Sultan’ül El Kahhar Ebul Feth Süleyman bin Kılıçaslan Burhan Emir ÜI Müminin” yazmaktadır. Etrafında “Erseler Resule hu Bilhüda Ve Bilhüda Ve Dinil Hakkı Liyüz Hirehü Alâeddin Küllihi durube fi medine Konya sene selase” yazmaktadır. <p style="text-align: right;">السلطان القاهر ابل فاته سايمين بن قلج ارسلان برحن امر المومنين</p>	
		Etrafında: “Huve-lleżî ersele rasûlehu bilhudâ vedîni-lhakkı liyuzhirahu ‘alâ-ddîni kullîhi	

	<p>velev kerih-e-Imuřrikûn(e)” Allah, Resul’ünü doğru yolun ta kendisiyle ve adâlet ve hakkaniyet üzerine kurulan hak dini ile gönderdi ki, müşrikler hiçbir zaman istemese de, o dini diğer bütün dinlere üstün ve hâkim kılsın.(TEVBE33)</p> <p>هو الذي ارسل رسوله با لهدى ودين الحق ليظهره على الدين كله ولو كره المشركون</p>
<p>Değerlendirme: Darp yılı 596’ dır. Darp yeri Konya’dır. 2.5gr ağırlığında ve 2.1 cm. çapındaki sikke bronz malzeme üzerine darp edilmiştir. II. Rükneddin Süleyman Şah ’ın “ Es-Sultan’ül Kahhar ” el kâbıyla yetinilmiştir. Gümüş madeninden üretilmiştir. 3.6 gr, 2. 4 cm üretilmiştir..</p>	

4.5. I. İzzeddin Keykavus H. 607-616 (M.1211-1219)

 <p style="text-align: center;">Fotoğraf: 48</p>		 <p style="text-align: center;">Fotoğraf: 49</p>	
Eser No:		23	
Müze Envanter No:		52	
Müze Geliş Tarihi:		20.09.1948	
Müze Geliş Şekli:		Satın alma	
Darp Yılı:		H. 607-616(M.1211-1219)	
Darp Yeri:		-	
Adı Geçen Sultan:		I. İzzeddin Keykavus H. 607-616 (M.1211-1219)	
Malzeme: Bronz	Birimi: Fels	Ağırlık: 3. 6 gr	Çap: 2. 8 cm
Yazı Karakteri: Kufi			
<p>Önyüz: 3 satırlık kûfi hattıyla yazıda Abbasi halifesi Nâsır Lidînillâh adı geçmektedir. “El-İmam En-Nâsır Lidînillâh Emirü’l Mü’minin” yazmaktadır.</p> <p>“El-İmam En-Nâsır Lidînillâh Emirü’l Mü’minin”</p> <p style="text-align: right;">الامام الناصر لدينا لله الميرول مومنين</p>		<p>Arka yüzü: 3 satırlık kûfi hattıyla yazıda ise sultan unvanı ile babasının ismine yer verilmiştir. “Es-Sultan’ül Gâlib Keykavus bin Keyhüsrev” yazmaktadır. Birinci satırda ay ve yıldız süslemesi vardır.</p> <p>“Es-Sultan’ül Gâlib Keykavus bin Keyhüsrev”</p> <p style="text-align: right;">السلطان الغالب ككاوس بن كيحسر و</p>	
<p>Değerlendirme: Sikkenin darp yeri ve tarihi bulunmamaktadır. 3.6gr ağırlığında ve 2.8 cm. çapındaki sikke bronz malzeme üzerine darp edilmiştir. I. İzzeddin Keykavus’un “El Galib” elkâbıyla yetinilmiştir. Simetrik olmayıp aşınma ve kırıklar mevcuttur. Yazıda basımında bir kayma meydana geldiği gözlenmektedir. Üzerindeki aşınmadan</p>			

kaynaklı yazıların bir kısmı zor okunmaktadır.

 <p>Fotoğraf: 50</p> <p>1 cr</p>		 <p>Fotoğraf: 51</p>	
Eser No:		24	
Müze Envanter No:		53	
Müzeye Geliş Tarihi:		20.09.1948	
Müzeye Geliş Şekli:		Satın alma	
Darp Yılı:		H. 607-616(M.1211-1219)	
Darp Yeri:		-	
Adı Geçen Sultan:		I. İzzeddin Keykavus H. 607-616 (M.1211-1219)	
Malzeme: Bronz	Birimi: Fels	Ağırlık: 3. 3 gr	Çap: 2. 1 cm
Yazı Karakteri: Kufi			
<p>Önyüz: 3 satırlık kûfi hattıyla yazıda Abbasi halifesi Nâsır Lidînillâh adı geçmektedir. “El-İmam En-Nâsır Lidînillâh Emirü’l Mü’minin” yazmaktadır. Yazıda basımında bi kayma meydana geldiği gözlenmektedir.</p> <p>“ El-İmam En-Nâsır Lidînillâh Emirü’l Mü’minin”</p> <p style="text-align: right;">الامام الناصر (لدينا لله الميرول مومنين)</p>		<p>Arka yüzü: 3 satırlık kûfi hattıyla yazıda ise sultan unvanı ile babasının ismine yer verilmiştir. “Es-Sultan’ül Gâlib Keykavus bin Keyhüsrev” yazmaktadır. Birinci satırda ay ve yıldız süslemesi vardır.</p> <p style="text-align: right;">“Es-Sultan’ül Gâlib Keykavus bin Keyhüsrev”</p> <p style="text-align: right;">السلطان الغالب (كنكاوس بن كبحسر و)</p>	
<p>Değerlendirme: Sikkenin darp yeri ve tarihi bulunmamaktadır. 3.3gr ağırlığında ve 2.1 cm. çapındaki sikke bronz malzeme üzerine darp edilmiştir. I. İzzeddin Keykavus ’un “El Galib” el kâbıyla yetinilmiştir. Simetrik olmayıp aşınma ve kırıklar mevcuttur. Yazıda basımında bir kayma meydana geldiği gözlenmektedir. Üzerindeki aşınmadan kaynaklı yazıların bir kısmı zor okunmaktadır.</p>			

			
Fotoğraf: 52		Fotoğraf: 53	
Eser No:		25	
Müze Envanter No:		1176	
Müzeye Geliş Tarihi:		25.06.1974	
Müzeye Geliş Şekli:		Kamil Gümüş'te satın alma	
Darp Yılı:		H. 607-616(M.1211-1219)	
Darp Yeri:		Sivas	
Adı Geçen Sultan:		I. İzzeddin Keykavus H. 607-616 (M.1211-1219)	
Malzeme: Bronz	Birimi: Fels	Ağırlık: 4. 8 gr	Çap: 2.8 cm
Yazı Karakteri: Kufi			
<p>Önyüz: 3 satırlık kûfî hattıyla yazıda Abbasi halifesi Nâsır Lidînillâh adı geçmektedir. “El-İmam En-Nâsır Lidînillâh Emirü'l Mü'minin” yazmaktadır. Yazıda basımında bi kayma meydana geldiği gözlenmektedir.</p> <p>“El-İmam En-Nâsır Lidînillâh Emirü'l Mü'minin Sivas”</p> <p style="text-align: right;">الامام الناصر لدينا لله الميرول مومنين</p>		<p>Arka yüzü: 3 satırlık kûfî hattıyla yazıda ise sultan unvanı ile babasının ismine yer verilmiştir. “Es-Sultan’ül Gâlib Keykavus bin Keyhüsrev” yazmaktadır. Birinci satırda ay ve yıldız süslemesi vardır.</p> <p>“Es-Sultan’ül Gâlib Keykavus bin Keyhüsrev”</p> <p style="text-align: right;">السلطان الغالب ككاوس بن كيحسر و</p>	

Değerlendirme: Sikkenin darp yeri Sivas'dır.Darp tarihi bulunmamaktadır. 4.8gr ağırlığında ve 2.8 cm. çapındaki sikke bronz malzeme üzerine darp edilmiştir. I. İzzeddin Keykavus 'un "El Galib" elkâbıyla yetinilmiştir. Simetrik olmayıp aşınma ve kırıklar mevcuttur. Yazıda basımında bir kayma meydana geldiği gözlenmektedir. Üzerindeki aşınmadan kaynaklı yazıların bir kısmı zor okunmaktadır. Sikkenin iki yüzünde yazı kullanılmıştır. Yazıda basımında kayma meydana geldiği gözlenmektedir.

Fotoğraf: 54

Fotoğraf: 55

Eser No:	26		
Müze Envanter No:	1246		
Müze Geliş Tarihi:	05.02.1976		
Müze Geliş Şekli:	Mustafa Karaman'dan satın alma		
Darp Yılı:	H. 607-616(M.1211-1219)		
Darp Yeri:	-		
Adı Geçen Sultan:	I. İzzeddin Keykavus H. 607-616 (M.1211-1219)		
Malzeme: Bronz	Birimi: Fels	Ağırlık: 2. 3 gr	Çap: 1. 3 cm
Yazı Karakteri: Kufi			
Önyüz: 3 satırlık kûfi hattıyla yazıda Abbasi halifesi Nâsır Lidînillâh adı geçmektedir. “El-İmam En-Nâsır Lidînillâh Emirü'l Mü'minin” yazmaktadır. Yazıda basımında bi kayma meydana geldiği gözlenmektedir. “ El-İmam En-Nâsır Lidînillâh Emirü'l Mü'minin” (الامام الناصر) (لدينا الله) الميرول مومنين		Arka yüzü: 3 satırlık kûfi hattıyla yazıda ise sultan unvanı ile babasının ismine yer verilmiştir. “Es-Sultan'ül Gâlib Keykavus bin Keyhüsrev” yazmaktadır. Birinci satırda ay ve yıldız süslemesi vardır. “Es-Sultan'ül Gâlib Keykavus bin Keyhüsrev” السلطان الغالب ككاو(س) بن كيحسر و	
Değerlendirme: Sikkenin darp yeri ve tarihi bulunmamaktadır. 2.3gr ağırlığında ve 1.3 cm. çapındaki sikke bronz malzeme üzerine darp edilmiştir. I. İzzeddin Keykavus'un “El Galib” elkâbıyla yetinilmiştir. Simetrik olmayıp aşınma ve kırıklar mevcuttur. Yazıda basımında bir kayma meydana geldiği gözlenmektedir. Üzerindeki aşınmadan kaynaklı yazıların bir kısmı zor okunmaktadır.			

2361

Fotoğraf: 56

2361

Fotoğraf: 57

Eser No:	27		
Müze Envanter No:	2361		
Müzeye Geliş Tarihi:	28.08.1986		
Müzeye Geliş Şekli:	İsmail Kaya'dan satın alma		
Darp Yılı:	H. 607-616(M.1211-1219)		
Darp Yeri:	-		
Adı Geçen Sultan:	I. İzzeddin Keykavus H. 607-616 (M.1211-1219)		
Malzeme: Bronz	Birimi: Fels	Ağırlık: 4 gr	Çap: 2.7 cm
Yazı Karakteri: Kufi			
Önyüz: 3 satırlık kûfi hattıyla yazıda Abbasi halifesi Nâsir Lidînillâh adı geçmektedir. “El-İmam En-Nâsır Lidînillâh Emirü'l Mü'minin” yazmaktadır. Yazıda basımında bi kayma meydana geldiği gözlenmektedir. “ El-İmam En-Nâsır Lidînillâh Emirü'l Mü'minin” الامام الناصر لدينا لله الميرول مومنين		Arka yüzü: 3 satırlık kûfi hattıyla yazıda ise sultan unvanı ile babasının ismine yer verilmiştir. “Es-Sultan'ül Gâlib Keykavus bin Keyhüsrev” yazmaktadır. Birinci satırda ay ve yıldız süslemesi vardır. “Es-Sultan'ül Gâlib Keykavus bin Keyhüsrev” السلطان (ن) الغالب ككاوس (بن كيجسر و)	

Değerlendirme: Sikkenin darp yeri ve tarihi bulunmamaktadır. 4.gr ağırlığında ve 2.7 cm. çapındaki sikke bronz malzeme üzerine darp edilmiştir. I. İzzeddin Keykavus 'un “El Galib” elkâbıyla yetinilmiştir. Simetrik olmayıp aşınma ve kırıklar mevcuttur. Yazıda basımında bir kayma meydana geldiği gözlenmektedir. Üzerindeki aşınmadan kaynaklı yazıların bir kısmı zor okunmaktadır. Üzerindeki renk değişiminden dolayı zor okunmaktadır. Sikkenin iki yüzünde yazı kullanılmıştır.

Fotoğraf: 58

Fotoğraf: 59

Eser No:	28		
Müze Envanter No:	2424		
Müzeye Geliş Tarihi:	07.07.1990		
Müzeye Geliş Şekli:	Seyit Beyazıt'tan satın alma		
Darp Yılı:	H. 607-616(M.1211-1219)		
Darp Yeri:	Sivas		
Adı Geçen Sultan:	I. İzzeddin Keykavus H. 607-616 (M.1211-1219)		
Malzeme: Bronz	Birimi: Fels	Ağırlık: 2. 8 gr	Çap: 2.4cm
Yazı Karakteri: Kufi			
Önyüz: 3 satırlık kûfi hattıyla yazıda Abbasi halifesi Nâsır Lidînillâh adı geçmektedir. “El-İmam En-Nâsır Lidînillâh Emirü'l Mü'minin” yazmaktadır. Yazıda basımında bir kayma meydana geldiği gözlenmektedir. “El-İmam En-Nâsır Lidînillâh Emirü'l Mü'minin” الامام الناصر لديننا لله الميرول مومنين		Arka yüzü: 3 satırlık kûfi hattıyla yazıda ise sultan unvanı ile babasının ismine yer verilmiştir. “Es-Sultan'ül Gâlib Keykavus bin Keyhüsrev” yazmaktadır. Birinci satırda ay ve yıldız süslemesi vardır. “Es-Sultan'ül Gâlib Keykavus bin Keyhüsrev” السلطان الغالب ككاوس (بن) كيحسر و	

Değerlendirme: Sikkenin darp yeri Sivas'dır ve tarihi bulunmamaktadır. 2.8gr ağırlığında ve 2.4 cm. çapındaki sikke bronz malzeme üzerine darp edilmiştir. I. İzzeddin Keykavus'un "El Galib" el kâbıyla yetinilmiştir. Simetrik olmayıp aşınma ve kırıklar mevcuttur. Yazıda basımında bir kayma meydana geldiği gözlenmektedir. Üzerindeki aşınmadan kaynaklı yazıların bir kısmı zor okunmaktadır. Üzerindeki renk değişiminden dolayı zor okunmaktadır. Sikkenin iki yüzünde yazı kullanılmıştır. Basımdan dolayı kayma vardır.

Fotoğraf: 60

Fotoğraf: 61

Eser No:	29		
Müze Envanter No:	3015		
Müzeye Geliş Tarihi:	09.12.2005		
Müzeye Geliş Şekli:	Lütfi Kazan'dan satın alma		
Darp Yılı:	H. 607-616(M.1211-1219)		
Darp Yeri:	Sivas		
Adı Geçen Sultan:	I. İzzeddin Keykavus H. 607-616 (M.1211-1219)		
Malzeme: Bronz	Birimi: Fels	Ağırlık: 3.9 gr	Çap: 2.8cm
Yazı Karakteri: Kufi			
Önyüz: 3 satırlık kûfi hattıyla yazıda Abbasi halifesi Nâsır Lidînillâh adı geçmektedir. “El-İmam En-Nâsır Lidînillâh Emirü'l Mü'minin” yazmaktadır. Yazıda basımında bi kayma meydana geldiği gözlenmektedir. “El-İmam En-Nâsır Lidînillâh Emirü'l Mü'minin” الامام (النا)ص(ر) (لدينا الله الميرول مومنين		Arka yüzü: 3 satırlık kûfi hattıyla yazıda ise sultan unvanı ile babasının ismine yer verilmiştir. “Es-Sultan'ül Gâlib Keykavus bin Keyhüsrev” yazmaktadır. Birinci satırda ay ve yıldız süslemesi vardır. “Es-Sultan'ül Gâlib Keykavus bin Keyhüsrev” السلطان الغالب ككاوس بن كيحسر و	
Değerlendirme: Sikkenin darp yeri Sivas'dır ve tarihi bulunmamaktadır. 3.9gr ağırlığında ve 2.8 cm. çapındaki sikke bronz malzeme üzerine darp edilmiştir. I. İzzeddin Keykavus'un “El Galib” el kâbıyla yetinilmiştir. Simetrik olmayıp aşınma ve			

kırıklar mevcuttur. Yazıda basımında bir kayma meydana geldiği gözlenmektedir. Üzerindeki aşımardan kaynaklı yazıların bir kısmı zor okunmaktadır. Sikkenin iki yüzünde yazı kullanılmıştır. Yazıda basımında kayma meydana geldiği gözlenmektedir. İki yüzünde ciddi derecede toksitlenme dolayı tahribat bulunmaktadır.

Fotoğraf: 62

Fotoğraf: 63

Eser No:		30	
Müze Envanter No:		1047	
Müze Geliş Tarihi:		30.07.1973	
Müze Geliş Şekli:		Abdullah Ergün'den satın alma	
Darp Yılı:		610	
Darp Yeri:		Sivas	
Adı Geçen Sultan:		I. İzzeddin Keykavus H. 607-616 (M.1211-1219)	
Malzeme: Bronz	Birimi: Fels	Ağırlık: 2 gr	Çap: 2.3 cm
Yazı Karakteri: Kufi			
<p>Önyüz: 3 satırlık kûfi hattıyla yazıda Abbasi halifesi Nâsır Lidînillâh adı geçmektedir. “El-İmam En-Nâsır Lidînillâh Emirü'l Mü'minin” yazmaktadır. Yazıda basımında bi kayma meydana geldiği gözlenmektedir. “El-İmam En-Nâsır Lidînillâh Emirü'l Mü'minin”</p> <p>(الامام الناصر لديننا لله) الميرول مومنين</p>		<p>Arka yüzü: 3 satırlık kûfi hattıyla yazıda ise sultan unvanı ile babasının ismine yer verilmiştir. “Es-Sultan'ül Gâlib Keykavus bin Keyhüsrev” yazmaktadır. Birinci satırda ay ve yıldız süslemesi vardır.</p> <p>“Es-Sultan'ül Gâlib Keykavus bin Keyhüsrev”</p> <p>(السلطان الغال كىكاوس بن كىحسرو)</p>	
<p>Değerlendirme: Sikkenin darp yeri Sivas ve tarihi 610'dır. 2.gr ağırlığında ve 2.3 cm. çapındaki sikke bronz malzeme üzerine darp edilmiştir. I. İzzeddin Keykavus'un “El Galib” el kâbıyla yetinilmiştir. Simetrik olmayıp aşınma ve kırıklar mevcuttur. Yazıda basımında bir kayma meydana geldiği gözlenmektedir. Üzerindeki aşınmadan kaynaklı yazıların bir kısmı zor okunmaktadır. Sikkenin iki yüzünde yazı kullanılmıştır. Yazıda basımında kayma meydana geldiği gözlenmektedir.</p>			

4.6. I. Alaeddin Keykubad H. 616-634 (M.1219/1220-1236/1237)

			
Fotoğraf: 64		Fotoğraf: 65	
Eser No:		31	
Müze Envanter No:		55	
Müze Geliş Tarihi:		20.09.1948	
Müze Geliş Şekli:		Satın alma	
Darp Yılı:		H. 616-634(M.1219/1220-1236/1237)	
Darp Yeri:		-	
Adı Geçen Sultan:		I. Alaeddin Keykubad. H. 616-634 (M.1219/1220-1236/1237)	
Malzeme: Bronz	Birimi: Fels	Ağırlık: 2. 9 gr	Çap: 2 cm
Yazı Karakteri: Kufi			
<p>Önyüz: 3 satırlık kûfi hattıyla yazıda Abbasi halifesi Emrillah Emir adı geçmektedir. “El-Zahir Bi-Emrillah Emirü'l Müminin”</p> <p style="text-align: right;">الظاهر (با مر) الله الميرول مومنين)</p>		<p>Arka yüz: 3 satırlık kûfi hattıyla yazıda ise sultan unvanı ile babasının ismine yer verilmiştir. “ Es-Sultan’ül Muazzam Keykubad bin Keyhüsrev”</p> <p style="text-align: right;">السلطان المعظم (كيقباد</p>	

Değerlendirme: Sikkenin darp yeri ve tarihi bulunmamaktadır. 2.9gr ağırlığında ve 2 cm. çapındaki sikke bronz malzeme üzerine darp edilmiştir. I. Alaeddin Keykubad 'ın "Es-Sultan'ül Muazzam, El Azam , Ebu'l Feth" elkâbıyla yetinilmiştir.Simetrik olmayıp aşınma ve kırıklar mevcuttur. Yazıda basımında bir kayma meydana geldiği gözlenmektedir. Üzerindeki aşınmadan kaynaklı yazıların bir kısmı zor okunmaktadır. Üzerindeki renk değişimden dolayı zor okunmaktadır. Sikkenin iki yüzünde yazı kullanılmıştır. Yazı aralarında mavi ve sarı boya saptanmıştır. Genel Anadolu Selçuklu Devleti sikkelerinde görülen bir durum değildir.

Fotoğraf: 66

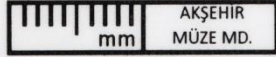
Fotoğraf: 67

Eser No:		32	
Müze Envanter No:		58	
Müze Geliş Tarihi:		20.09.1948	
Müze Geliş Şekli:		Satın alma	
Darp Yılı:		H. 616-634(M.1219/1220-1236/1237)	
Darp Yeri:		-	
Adı Geçen Sultan:		I. Alaeddin Keykubad H. 616-634(M.1219/1220-1236/1237)	
Malzeme: Bronz	Birimi: Fels	Ağırlık: 2,7 gr	Çap: 1.69 cm
Yazı Karakteri: Sülüs			
Önyüz: 3 satırlık yazıda Abbasi halifesi Mustansır adı geçmektedir. “El-İmâm el-Mustansır bi’llâh Emîrû’l Mü’minin” الامام (المقتصر بالله الميرول مومنين)		Arka yüz: 3 satırlık yazıda ise sultan unvanı ile babasının ismine yer verilmiştir. “ Es-Sultan ’ül Muazzam Keykubad bin Keyhüsrev” (الس) لطان (المعظم كيقباد ب) (كيجسرو)	
Değerlendirme: Sikkenin darp yeri ve tarihi bulunmamaktadır. 2.7gr ağırlığında ve 1.69 cm. çapındaki sikke bronz			

malzeme üzerine darp edilmiştir. I. Alaeddin Keykubad 'ın “Es-Sultan'ül Muazzam, El Azam, Ebu'l Feth” elkâbıyla yetinilmiştir. Simetrik olmayıp aşınma ve kırıklar mevcuttur. Yazıda basımında bir kayma meydana geldiği gözlenmektedir. Üzerindeki aşınmadan kaynaklı yazıların bir kısmı zor okunmaktadır. Üzerindeki renk değişiminden dolayı zor okunmaktadır. Sikkenin iki yüzünde yazı kullanılmıştır.

 <p>Fotoğraf: 68</p>		 <p>Fotoğraf: 69</p>	
Eser No:		33	
Müze Envanter No:		323	
Müzeeye Geliş Tarihi:		10.05.1964	
Müzeeye Geliş Şekli:		Nüzhet Ün'den satın alma	
Darp Yılı:		H. 616-634(M.1219/1220-1236/1237)	
Darp Yeri:		-	
Adı Geçen Sultan:		I. Alaeddin Keykubad H. 616-634(M.1219/1220-1236/1237)	
Malzeme: Bronz	Birimi: Fels	Ağırlık: 3.5 gr	Çap: 1.5 cm
Yazı Karakteri: Sülüs			
<p>Önyüz: 3 satırlık yazıda Abbasi halifesi Mustansır adı geçmektedir. “El-İmâm el-Mustansır bi'llâh Emîrû'l Mü'minin”</p> <p style="text-align: right;">الامام المستنصر بالله (الميرول مومنين)</p>		<p>Arka yüz: 3 satırlık yazıda ise sultan unvanı ile babasının ismine yer verilmiştir. “ Es-Sultan'ül Muazzam Keykubad bin Keyhüsrev”</p> <p style="text-align: right;">السلطان المعظم (كيقباد بن كبحسرو)</p>	
<p>Değerlendirme: Sikkenin darp yeri ve tarihi bulunmamaktadır. 3.5gr ağırlığında ve 1.5 cm. çapındaki sikke bronz malzeme üzerine darp edilmiştir. I. Alaeddin Keykubad 'ın “Es-Sultan'ül Muazzam, El Azam , Ebu'l Feth”elkâbıyla yetinilmiştir. Simetrik olmayıp aşınma ve kırıklar mevcuttur. Yazıda basımında bir kayma meydana geldiği gözlenmektedir. Üzerindeki aşınmadan kaynaklı yazıların bir kısmı zor okunmaktadır. Üzerindeki renk değişimden dolayı zor okunmaktadır. Sikkenin iki yüzünde yazı kullanılmıştır.</p>			

358

Fotoğraf: 70

358

Fotoğraf: 71

Eser No:	34		
Müze Envanter No:	358		
Müze Geliş Tarihi:	12.02.2023		
Müze Geliş Şekli:	Abdullah Kavukçu'dan satın alma		
Darp Yılı:	H. 616-634(M.1219/1220-1236/1237)		
Darp Yeri:	Konya		
Adı Geçen Sultan:	I. Alaeddin Keykubad H. 616-634(M.1219/1220-1236/1237)		
Malzeme: Gümüş	Birimi: Dirhem	Ağırlık: 2.90 gr	Çap: 2.3 cm

Yazı Karakteri: Kufi

Önyüz: 3 satırlık kûfi hattıyla yazıda Abbasi halifesi Mustansır adı geçmektedir. Yazının tam orta kısmında üç yıldız ikinci satırın son kısmında bir adet yıldızın yer verilmiştir. Sikkenin bir kısmında inci bordürüne yer verilmiştir.

“El-İmâm
el-Mustansır bi’llâh
Emîrû’l Mü’minin”

الإمام
المستنصر بالله

Arka yüz: 3 satırlık kûfi hattıyla yazıda ise sultan unvanı ile babasının ismine yer verilmiştir. Kompozisyonun ortasında Rumi motifine yer verilmiştir.

“ Es-Sultan’ül
Muazzam
Keykubad(bin
Keyhüsrev)
Konya”

السلطان

(الميرول مومنين)	المعظم كيقباد (بن كيحسرو) قلنى
Değerlendirme: Sikkenin darp yeri Konya'dır ve tarihi bulunmamaktadır. 2.9gr ağırlığında ve 2.3 cm. çapındaki sikke gümüş malzeme üzerine darp edilmiştir. I. Alaeddin Keykubad "Es-Sultan'ül Muazzam, El Azam , Ebu'l Feth"elkâbıyla yetinilmiştir. Simetrik olmayıp aşınma ve kırıklar mevcuttur. Yazıda basımında bir kayma meydana geldiği gözlenmektedir. Üzerindeki aşınmadan kaynaklı yazıların bir kısmı zor okunmaktadır.	

Fotoğraf: 72

Fotoğraf: 73

Eser No:	35		
Müze Envanter No:	528		
Müzeye Geliş Tarihi:	14.04.1966		
Müzeye Geliş Şekli:	İsmail Tecer'den satın alma		
Darp Yılı:	H. 616-634(M.1219/1220-1236/1237)		
Darp Yeri:	-		
Adı Geçen Sultan:	I. Alaeddin Keykubad H. 616-634(M.1219/1220-1236/1237)		
Malzeme: Bronz	Birimi: Fels	Ağırlık: 2,95gr	Çap: 2.5cm
Yazı Karakteri: Kufi			
Önyüz: 3 satırlık kûfi hattıyla yazıda Abbasi halifesi Mustansır adı geçmektedir. “El-İmâm el-Mustansır bi'llâh Emîrû'l Mü'minin” (الامام) (المستنصر بالله) (اميرالمؤمنين)		Arka yüz: 3 satırlık kûfi hattıyla yazıda ise sultan unvanı ile babasının ismine yer verilmiştir. “ Es-Sultan'ül Muazzam Keykubad bin Keyhüsrev” (السلطان) (المعظم كيقباد) (بن كیحسرو)	
Değerlendirme: Sikkenin darp yeri ve tarihi bulunmamaktadır. 2.95gr ağırlığında ve 2.5 cm. çapındaki sikke bronz malzeme üzerine darp edilmiştir. I. Alaeddin Keykubad 'ın “Es-Sultan'ül Muazzam, El Azam , Ebu'l Feth” elkâbiyla			

yetinilmiştir.Simetrik olmayıp aşınma ve kırıklar mevcuttur. Yazıda basımında bir kayma meydana geldiği gözlenmektedir. Üzerindeki aşınmadan kaynaklı yazıların bir kısmı zor okunmaktadır.

Fotoğraf: 74

Fotoğraf: 75

Eser No:		36	
Müze Envanter No:		560-2	
Müze Geliş Tarihi:		05.09.1967	
Müze Geliş Şekli:		Emin Dikici'den satın alma	
Darp Yılı:		H. 616-634(M.1219/1220-1236/1237)	
Darp Yeri:		-	
Adı Geçen Sultan:		I. Alaeddin Keykubad H. 616-634(M.1219/1220-1236/1237)	
Malzeme: Bronz	Birimi: Fels	Ağırlık: 2,8 gr	Çap: 2.3cm
Yazı Karakteri: Kufi			
<p>Önyüz: 3 satırlık kûfi hattıyla yazıda Abbasi halifesi Mustansır adı geçmektedir. “ El-İmâm el-Mustansır bi'llâh Emîrû'l Mü'minin”</p> <p style="text-align: right;">(امام) المستن(صر بله) امير (المومنين)</p>		<p>Arka yüz: 3 satırlık kûfi hattıyla yazıda ise sultan unvanı ile babasının ismine yer verilmiştir. “ Es-Sultan'ül Muazzam Keykubad bin Keyhüsrev”</p> <p style="text-align: right;">السلطان) المعظم كيقباد بن (كيجسرو)</p>	
Değerlendirme: Sikkenin darp yeri ve tarihi bulunmamaktadır. 2.8 gr ağırlığında ve 2.3 cm. çapındaki sikke bronz			

malzeme üzerine darp edilmiştir. I. Alaeddin Keykubad 'ın “Es-Sultanü'l Muazzam, El Azam , Ebu'l Feth” elkâbıyla yetinilmiştir. Simetrik olmayıp aşınma ve kırıklar mevcuttur. Yazıda basımında bir kayma meydana geldiği gözlenmektedir. Üzerindeki aşınmadan kaynaklı yazıların bir kısmı zor okunmaktadır.

 <p style="text-align: center;">Fotoğraf: 76</p>		 <p style="text-align: center;">Fotoğraf: 77</p>	
Eser No:		37	
Müze Envanter No:		646	
Müze Geliş Tarihi:		18.01.1969	
Müze Geliş Şekli:		Nüzhet Ün'den hediye	
Darp Yılı:		H. 616-634(M.1219/1220-1236/1237)	
Darp Yeri:		-	
Adı Geçen Sultan:		I. Alaeddin Keykubad H. 616-634(M.1219/1220-1236/1237)	
Malzeme: Bronz	Birimi: Fels	Ağırlık: 2.1 gr	Çap: 2 cm
Yazı Karakteri: Kufi			
<p>Önyüz: 3 satırlık kûfi hattıyla yazıda Abbasi halifesi Mustansır adı geçmektedir.</p> <p>“ El-İmâm el-Mustansır bi'llâh Emîrû'l Mü'minin”</p> <p style="text-align: right;">(ال امام ال مستنصر) بلله امير المؤمنين)</p>		<p>Arka yüz: 3 satırlık kûfi hattıyla yazıda ise sultan unvanı ile babasının ismine yer verilmiştir.</p> <p>“ Es-Sultan'ül Muazzam Keykubad bin Keyhüsrev”</p> <p style="text-align: right;">(ال سلطان المعظم) كيقباد بن (كیحسرو)</p>	
<p>Değerlendirme: Sikkenin darp yeri ve tarihi bulunmamaktadır. 2.1 gr ağırlığında ve 2 cm. çapındaki sikke bronz malzeme üzerine darp edilmiştir. I. Alaeddin Keykubad'ın “Es-Sultan'ül Muazzam, El Azam, Ebu'l Feth” elkâbiyla yetinilmiştir. Simetrik olmayıp aşınma ve kırıklar mevcuttur. Yazıda basımında bir kayma meydana geldiği gözlenmektedir. Üzerindeki aşınmadan kaynaklı yazıların bir kısmı zor okunmaktadır.</p>			

<p style="text-align: center;">Fotoğraf: 78</p>		<p style="text-align: center;">Fotoğraf: 79</p>	
Eser No:		38	
Müze Envanter No:		633	
Müze Geliş Tarihi:		20.11.1968	
Müze Geliş Şekli:		Ahmet Kara'dan zapolundu	
Darp Yılı:		H. 616-634(M.1219/1220-1236/1237)	
Darp Yeri:			
Adı Geçen Sultan:		I. Alaeddin Keykubad H. 616-634(M.1219/1220-1236/1237)	
Malzeme: Bronz	Birimi: Fels	Ağırlık: 2. 5 gr	Çap: 2. 3 cm
Yazı Karakteri: Kufi			
<p>Önyüz: 3 satırlık kûfi hattıyla yazıda Abbasi halifesi Mustansır adı geçmektedir.</p> <p>“ El-İmâm el-Mustansır bi'llâh Emîrû'l Mü'minin”</p> <p style="text-align: right;">الامام المستنصر بالله امير المؤمنين</p>		<p>Arka yüz: 3 satırlık kûfi hattıyla yazıda ise sultan unvanı ile babasının ismine yer verilmiştir.</p> <p>“ Es-Sultan'ül Muazzam Keykubad bin Keyhüsrev”</p> <p style="text-align: right;">السلطان (المعظم كيقباد بن) كيجسرو</p>	

Değerlendirme: Sikkenin darp yeri ve tarihi bulunmamaktadır. 2.5 gr ağırlığında ve 2.3 cm. çapındaki sikke bronz malzeme üzerine darp edilmiştir. I. Alaeddin Keykubad “Es-Sultan’ül Muazzam, El Azam, Ebu’l Feth” elkâbıyla yetinilmiştir. Simetrik olmayıp aşınma ve kırıklar mevcuttur. Yazıda basımında bir kayma meydana geldiği gözlenmektedir. Üzerindeki aşınmadan kaynaklı yazıların bir kısmı zor okunmaktadır.

	
Fotoğraf: 80	Fotoğraf: 81
Eser No:	39
Müze Envanter No:	1221
Müzeye Geliş Tarihi:	22.09.1975
Müzeye Geliş Şekli:	Halil Yılmaz 'dan satın alma
Darp Yılı:	H. 616-634(M.1219/1220-1236/1237)
Darp Yeri:	-
Adı Geçen Sultan:	I. Alaeddin Keykubad H. 616-634(M.1219/1220-1236/1237)
Malzeme: Bronz	Birimi: Fels
Ağırlık: 2. 5 gr	Çap: 2.6cm
Yazı Karakteri: Kufi	
<p>Önyüz Önyüz: 3 satırlık kûfi hattıyla yazıda Abbasi halifesi Mustansır adı geçmektedir.</p> <p>“ El-İmâm El-Mustansır bi'llâh Emîrû'l Mü'minin”</p> <p style="text-align: right;">الامام المستنصر بالله الميرول مومنين)</p>	<p>Arka yüz: 3 satırlık kûfi hattıyla yazıda ise sultan unvanı ile babasının ismine yer verilmiştir.</p> <p>“ Es-Sultan'ül Muazzam Keykubad bin Keyhüsrev”</p> <p style="text-align: right;">السلطان المعظم (كيقباد بن كيسرو</p>
<p>Değerlendirme: Sikkenin darp yeri ve tarihi bulunmamaktadır. 2.5 gr ağırlığında ve 2.3 cm. çapındaki sikke bronz malzeme üzerine darp edilmiştir. I. Alaeddin Keykubad 'ın “Es-Sultan'ül Muazzam, El Azam , Ebu'l Feth”elkâbıyla yetinilmiştir. Simetrik olmayıp aşınma ve kırıklar mevcuttur. Yazıda basımında bir kayma meydana geldiği gözlenmektedir. Üzerindeki aşınmadan kaynaklı yazıların bir kısmı zor okunmaktadır.</p>	

			
Fotoğraf: 82		Fotoğraf: 83	
Eser No:		40	
Müze Envanter No:		1791	
Müze Geliş Tarihi:		07.07.1979	
Müze Geliş Şekli:		Mahmut Kocataş'tan satın alma	
Darp Yılı:		H. 616-634(M.1219/1220-1236/1237)	
Darp Yeri:		-	
Adı Geçen Sultan:		I. Alaeddin Keykubad H. 616-634(M.1219/1220-1236/1237)	
Malzeme: Bronz	Birimi: Dirhem	Ağırlık: 2 gr	Çap: 2.2 cm
Yazı Karakteri: Sülüs			
<p>Önyüz: 3 satırlık kûfi hattıyla yazıda Abbasi halifesi Mustansır adı geçmektedir.</p> <p>“ El-İmâm El-Mustansır bi'llâh Emîrû'l Mü'minin”</p> <p style="text-align: right;">الامام المستنصر بالله (الميرول مومنين)</p>		<p>Arka yüz: 3 satırlık kûfi hattıyla yazıda ise sultan unvanı ile babasının ismine yer verilmiştir. Birinci satırda yıldız yer verilmiştir.</p> <p>“ Es-Sultan'ül Muazzam Keykubad Bin Keyhüsrev”</p> <p style="text-align: right;">السلطان المعظم كيقباد بن كيجسرو</p>	
Değerlendirme: Sikkenin darp yeri ve tarihi bulunmamaktadır. 2 gr ağırlığında ve 2.2 cm. çapındaki sikke bronz			

malzeme üzerine darp edilmiştir. I. Alaeddin Keykubad “Es-Sultan’ül Muazzam, El Azam , Ebu’l Feth” elkâbıyla yetinilmiştir.

Simetrik olmayıp aşınma ve kırıklar mevcuttur. Yazıda basımında bir kayma meydana geldiği gözlenmektedir.

Üzerindeki aşınmadan kaynaklı yazıların bir kısmı zor okunmaktadır.

Fotoğraf: 84

Fotoğraf: 85

Eser No:	41		
Müze Envanter No:	2248		
Müzeeye Geliş Tarihi:	12.04.1983		
Müzeeye Geliş Şekli:	Mustafa Karaman'dan satın alma		
Darp Yılı:	H. 616-634(M.1219/1220-1236/1237)		
Darp Yeri:	Konya		
Adı Geçen Sultan:	I. Alaeddin Keykubad H. 616-634(M.1219/1220-1236/1237)		
Malzeme: Gümüş	Birimi: Dirhem	Ağırlık: 3 gr	Çap: 2,3 cm
Yazı Karakteri: Kufi			
Önyüz: 3 satırlık kûfi hattıyla yazıda Abbasi halifesi Mustansır adı geçmektedir. İki satır ortasında rumi motif kullanılmıştır. “ El-İmâm El-Mustansır bi'llâh Emîrû'l Mü'minin” الامام المستنصر بالله الميرول مومنين		Arka yüz: 3 satırlık kûfi hattıyla yazıda ise sultan unvanı ile babasının ismine yer verilmiştir. “ Es-Sultan'ül Muazzam Keykubad bin Keyhüsrev” السلطان المعظم كيقباد بن كيجسرو قنى	

Değerlendirme: Sikkenin darp Konya'dır ve tarihi bulunmamaktadır. 3 gr ağırlığında ve 2.3 cm. çapındaki sikke gümüş malzeme üzerine darp edilmiştir. I. Alaeddin Keykubad'ın "Es-Sultan'ül Muazzam, El Azam, Ebu'l Feth" elkâbıyla yetinilmiştir. Simetrik olmayıp aşınma ve kırıklar mevcuttur. Sikkede bir delik vardır. Yazıda basımında bir kayma meydana geldiği gözlenmektedir. Üzerindeki aşınmadan kaynaklı yazıların bir kısmı zor okunmaktadır. Sikkenin iki yüzünde yazı kullanılmıştır

			
Fotoğraf: 86		Fotoğraf: 87	
Eser No:		42	
Müze Envanter No:		2285	
Müze Geliş Tarihi:		28.12.1983	
Müze Geliş Şekli:		Mehmet Ece'den satın alma	
Darp Yılı:		625	
Darp Yeri:		Sivas	
Adı Geçen Sultan:		I. Alaeddin Keykubad H. 616-634(M.1219/1220-1236/1237)	
Malzeme: Gümüş	Birimi: Dirhem	Ağırlık: 2.85gr	Çap: 2. 3 cm
Yazı Karakteri: Kufi			
<p>Önyüz: 4 satırlık kûfi hattıyla yazıda Abbasi halifesi Muntasır 'ın adı geçmektedir.</p> <p>“ El-İmâm el-Mustansır bi'llâh Emîrû'l Mü'minin etrafında hamse işrin sittemie 625”</p> <p>الامام المستنصر بلله الميرول مومنين حمس عشر بن صتما ه</p>		<p>Arka yüz: 3 satırlık kûfi hattıyla yazıda ise sultan unvanı ile babasının ismine yer verilmiştir.</p> <p>“El Sultan'ül El Azam Alaeddünya Veddin Ebul Fettah Keykubat Bin Keyhüsrev etrafında duribe haza ed'dirhem Sivas”</p> <p>السلطان العظم علا الد ننا والد بن ابو الفتح كيقباد</p>	

	بن كيجسرو ضرب ب هز الدر هم بي سوس
<p>Değerlendirme: Sikkenin darp yeri Sivas dır. Darp yılı 623 tur. 2.1 gr ağırlığında ve 2 cm. çapındaki sikke gümüş malzeme üzerine darp edilmiştir. I. Alaeddin Keykubad 'ın “Es-Sultan'ül Muazzam, El Azam , Ebu'l Feth”elkâbıyla yetinilmiştir. Simetrik olmayıp aşınma ve kırıklar mevcuttur. Yazıda basımında bir kayma meydana geldiği gözlenmektedir. Üzerindeki aşınmadan kaynaklı yazıların bir kısmı zor okunmaktadır. Sikkenin iki yüzünde yazı kullanılmıştır.</p>	

			
Fotoğraf: 88		Fotoğraf: 89	
Eser No:		43	
Müze Envanter No:		2419	
Müze Geliş Tarihi:		01.12.1989	
Müze Geliş Şekli:		Seyit Akgöl'den satın alma	
Darp Yılı:		H. 616-634(M.1219/1220-1236/1237)	
Darp Yeri:		-	
Adı Geçen Sultan:		I. Alaeddin Keykubad H. 616-634(M.1219/1220-1236/1237)	
Malzeme: Gümüş	Birimi: Dirhem	Ağırlık: 2. 8 gr	Çap: 2.2cm
Yazı Karakteri: Kufi			
<p>Önyüz: 3 satırlık kûfi hattıyla yazıda Abbasi halifesi Emrillah Emir adı geçmektedir. İkinci satırda bir yıldız üçüncü satırda saaddet düğümü motifi vardır.</p> <p>“ El-İmâm el-Mustansır bi'llâh Emîrû'l Mü'minin”</p> <p style="text-align: right;">الامام المستنص با الله الميرول مومنين</p>		<p>Arka yüz: 3 satırlık kûfi hattıyla yazıda ise sultan unvanı ile babasının ismine yer verilmiştir.</p> <p>“Es-Sultan'ül Muazzam Keykubad bin Keyhüsrev”</p> <p style="text-align: right;">السلطان المعظم كيقباد بن كيجسرو</p>	

Değerlendirme: Sikkenin darp yeri ve tarihi bulunmamaktadır. 2.8 gr ağırlığında ve 2.2 cm. çapındaki sikke gümüş malzeme üzerine darp edilmiştir. I. Alaeddin Keykubad 'ın “Es-Sultan’ül Muazzam, El Azam , Ebu’l Feth”elkâbıyla yetinilmiştir. Simetrik olmayıp aşınma ve kırıklar mevcuttur. Sikkede bir delik vardır.Yazıda basımında bir kayma meydana geldiği gözlenmektedir. Üzerindeki aşınmadan kaynaklı yazıların bir kısmı zor okunmaktadır. Sikkenin iki yüzünde yazı kullanılmıştır.

			
Fotoğraf: 90		Fotoğraf: 91	
Eser No:		44	
Müze Envanter No:		3141	
Müze Geliş Tarihi:		05.10.2005	
Müze Geliş Şekli:		Mustafa Kılıç'dan satın alma	
Darp Yılı:		H. 616-634(M.1219/1220-1236/1237)	
Darp Yeri:		-	
Adı Geçen Sultan:		I. Alaeddin Keykubad H. 616-634(M.1219/1220-1236/1237)	
Malzeme: Bronz	Birimi: Fels	Ağırlık: 2.3gr	Çap: 1.9 cm
Yazı Karakteri: Kufi			
Önyüz: 3 satırlık kûfi hattıyla yazıda Abbasi halifesi Mustansır adı geçmektedir. “El-İmâm El-Mustansır bi’llâh Emîrû'l Mü'minin” الامام المستنصر بالله الميرول مومنين		Arka yüz: 3 satırlık kûfi hattıyla yazıda ise sultan unvanı ile babasının ismine yer verilmiştir. “ Es-Sultan’ül Muazzam Keykubad bin Keyhüsrev” السلطان المعظم كيقباد بن كيجسرو	
Değerlendirme: Sikkenin darp yeri ve tarihi bulunmamaktadır. 2.3 gr ağırlığında ve 1.9 cm çapındaki sikke bronz malzeme üzerine darp edilmiştir. I. Alaeddin Keykubad 'ın “Es-Sultan'ül Muazzam, El Azam , Ebu'l Feth”el kâbiyla yetinilmiştir. Simetrik olmayıp aşınma ve kırıklar mevcuttur. Sikkede bir delik vardır.Yazıda basımında bir kayma meydana geldiği gözlenmektedir. Üzerindeki aşınmadan kaynaklı yazıların bir kısmı zor okunmaktadır.			

 <p>Fotoğraf: 92</p>	 <p>Fotoğraf: 93</p>		
Eser No:	45		
Müze Envanter No:	3142		
Müzeye Geliş Tarihi:	09.12.2005		
Müzeye Geliş Şekli:	Mustafa Kılıç'tan satın alma		
Darp Yılı:	H. 616-634(M.1219/1220-1236/1237)		
Darp Yeri:	-		
Adı Geçen Sultan:	I. Alaeddin Keykubad H. 616-634(M.1219/1220-1236/1237)		
Malzeme: Bronz	Birimi: Fels	Ağırlık: 2. 8 gr	Çap: 2. 2 cm
Yazı Karakteri: Sülüs			
<p>Önyüz: 3 satırlık sülüs hattıyla yazıda Abbasi halifesi Mustansır adı geçmektedir. “El-İmâm El-Mustansır bi'llâh Emîrû'l Mü'minin”</p> <p style="text-align: right;">الامام المستنصر بالله (الميرول مومنين)</p>	<p>Arka yüz: 3 satırlık sülüs hattıyla yazıda ise sultan unvanı ile babasının ismine yer verilmiştir. “Es-Sultan'ül Muazzam Keykubad bin Keyhüsrev”</p> <p style="text-align: right;">السلطان (المعظم كيقباد بن كيجسرو)</p>		
Değerlendirme: Sikkenin darp yeri ve tarihi bulunmamaktadır. 2.3 gr ağırlığında ve 1.9 cm. çapındaki sikke bronz			

malzeme üzerine darp edilmiştir. I. Alaeddin Keykubad 'ın “Es-Sultanü'l Muazzam, El Azam , Ebu'l Feth” elkâbıyla yetinilmiştir. Simetrik olmayıp aşınma ve kırıklar mevcuttur. Sikkede bir delik vardır.Yazıda basımında bir kayma meydana geldiği gözlenmektedir. Üzerindeki aşınmadan kaynaklı yazıların bir kısmı zor okunmaktadır. Sikkenin iki yüzünde yazı kullanılmıştır.

4.7. II. Gıyaseddin Keyhusrev H. 634-644 (M.1237 -1245)

			
Fotoğraf: 94		Fotoğraf: 95	
Eser No:		46	
Müze Envanter No:		60	
Müze Geliş Tarihi:		20.09.1948	
Müze Geliş Şekli:		Satın alma	
Darp Yılı:		H. 634-644(M.1237 -1245)	
Darp Yeri:		-	
Adı Geçen Sultan:		II. Gıyaseddin Keyhusrev H. 634-644(M.1237 -1245)	
Malzeme: Bronz	Birimi: Fels	Ağırlık: 3. 6 gr	Çap: 2. 3 cm
Yazı Karakteri: Sülüs			
Önyüz: 2 satırlık sülüs hattıyla yazıda kelimeyi tevhid geçmektedir. “Lâ İlâhe İllâllah Muhammedîn Resulüllah” لا اله الا الله		Arka yüz: 3 satırlık sülüs hattıyla yazıya yer verilmiştir. “Es-Sultan’ül Azam Keyhusrev bin Keykubad” (السلطان الا عظم كبحسر) وبن كيقباد	

محمد رسول الله

Değerlendirme: Sikkenin darp yeri ve tarihi bulunmamaktadır. 3.6 gr ağırlığında ve 2.3 cm. çapındaki sikke bronz malzeme üzerine darp edilmiştir. II. Gıyaseddin Keyhusrev 'ın "Es-Sultan'ül Azam " elkâbıyla yetinilmiştir. Kenarlarında simetrik bir doku yoktur. Aşınmalar ve kırılmalar mevcuttur. Üzerindeki aşınmadan kaynaklı yazıların bir kısmı zor okunmaktadır. Sikkenin iki yüzünde yazı kullanılmıştır. Yazıda basımında bir kayma meydana geldiği gözlenmektedir.

Fotoğraf: 96

Fotoğraf: 97

Eser No:	47		
Müze Envanter No:	143		
Müzeye Geliş Tarihi:	20.09.1948		
Müzeye Geliş Şekli:	Satın alma		
Darp Yılı:	H. 634-644(M.1237 -1245)		
Darp Yeri:	-		
Adı Geçen Sultan:	II. Gıyaseddin Keyhusrev H. 634-644(M.1237 -1245)		
Malzeme: Bronz	Birimi: Fels	Ağırlık: 2. 4 gr	Çap: 2. 3 cm
Yazı Karakteri: Sülüs			
Önyüz: 2 satırlık sülüs hattıyla yazıda kelimeyi tevhid geçmektedir. Önemli kısmı silinmiştir. “Lâ İlâhe İllâllah Muhammedîn Resulüllah” (لا اله الا الله محمد رسول الله)		Arka yüz: 3 satırlık sülüs hattıyla yazıya yer verilmiştir. Önemli kısmı silinmiştir. “Es-Sultan’ül Azam Keyhusrev bin Keykubad” (السلطان الازم كيجسر وبن كيقباد)	
Değerlendirme: Sikkenin darp yeri ve tarihi bulunmamaktadır. 2.4 gr ağırlığında ve 2.3 cm. çapındaki sikke bronz malzeme üzerine darp edilmiştir. II. Gıyaseddin Keyhusrev ’ın “Es-Sultanü’l -Azam” elkâbıyla yetinilmiştir. Kenarlarında simetrik bir doku yoktur. Aşınmalar ve kırılmalar mevcuttur. Üzerindeki aşınmadan kaynaklı yazıların bir kısmı zor okunmaktadır. Sikkenin iki yüzünde yazı kullanılmıştır. Yazıda basımında bir kayma meydana geldiği gözlenmektedir.			

<p style="text-align: center;">Fotoğraf: 98</p>		<p style="text-align: center;">Fotoğraf: 99</p>	
Eser No:		48	
Müze Envanter No:		322	
Müze Geliş Tarihi:		15.10.1964	
Müze Geliş Şekli:		Nüzhet Un'den satın alma	
Darp Yılı:		H. 634-644(M.1237 -1245)	
Darp Yeri:		-	
Adı Geçen Sultan:		II. Gıyaseddin Keyhusrev H. 634-644(M.1237 - 1245)	
Malzeme: Bronz	Birimi: Fels	Ağırlık: 2,5gr	Çap: 2.2cm
Yazı Karakteri: Sülüs			
Önyüz: 2 satırlık sülüs hattıyla yazıda kelimeyi tevhid geçmektedir. “Lâ İlâhe İllâllah Muhammedîn Resûlullah” لا اله الا الله محمد رسول الله		Arka yüz: 3 satırlık sülüs hattıyla yazıya yer verilmiştir. “Es-Sultan’ül Azam Keyhusrev bin Keykubad” السلطان الاعظم كيحسر (وبن كيقباد)	
Değerlendirme: Sikkenin darp yeri ve tarihi bulunmamaktadır. 2.5 gr ağırlığında ve 2.2 cm. çapındaki sikke bronz malzeme üzerine darp edilmiştir. II. Gıyaseddin Keyhusrev ’ın “Es-Sultan’ül Azam” elkâbıyla yetinilmiştir. Kenarlarında simetrik bir doku yoktur. Aşınmalar ve kırılmalar mevcuttur. Üzerindeki aşınmadan kaynaklı yazıların bir kısmı zor okunmaktadır. Sikkenin iki yüzünde yazı kullanılmıştır. Yazıda basımda bir kayma meydana geldiği gözlenmektedir.			

 <p style="text-align: center;">Fotoğraf: 100</p>		 <p style="text-align: center;">Fotoğraf: 101</p>	
Eser No:		49	
Müze Envanter No:		2935	
Müzeye Geliş Tarihi:		23.11.2004	
Müzeye Geliş Şekli:		Mehmet Aygün'den satın alma	
Darp Yılı:		H. 634-644(M.1237 -1245)	
Darp Yeri:		-	
Adı Geçen Sultan:		II. Gıyaseddin Keyhusrev H. 634-644(M.1237 - 1245)	
Malzeme: Bronz	Birimi: Fels	Ağırlık: 2,5gr	Çap: 2.3cm
Yazı Karakteri: Sülüs			
Önyüz: 2 satırlık sülüs hattıyla yazıda kelimeyi tevhit geçmektedir. “Lâ İlâhe İllâllah Muhammedün Resûlullah” لا اله الا الله محمد رسول الله		Arka yüz: 3 satırlık sülüs hattıyla yazıya yer verilmiştir. “Es-Sultan’ül Azam Keyhusrev bin Keykubad” السلطان الاعظم كيجسر وبن كيقباد	
Değerlendirme: Sikkenin darp yeri ve tarihi bulunmamaktadır. 2.5 gr ağırlığında ve 2.3 cm. çapındaki sikke bronz malzeme üzerine darp edilmiştir. II. Gıyaseddin Keyhusrev ’ın “Es-Sultan’ül Azam” el kâbıyla yetinilmiştir. Kenarlarında simetrik bir doku yoktur. Aşınmalar ve kırılmalar mevcuttur. Üzerindeki aşınmadan kaynaklı yazıların bir kısmı zor okunmaktadır. Sikkenin iki yüzünde yazı kullanılmıştır. Yazıda basımında bir kayma meydana geldiği gözlenmektedir.			

 <p>Fotoğraf: 102</p>		 <p>Fotoğraf: 103</p>	
Eser No:		50	
Müze Envanter No:		998	
Müzeye Geliş Tarihi:		14.06.1973	
Müzeye Geliş Şekli:		Mustafa Karaman'dan satın alma	
Darp Yılı:		H. 634-644(M.1237 -1245)	
Darp Yeri:			
Adı Geçen Sultan:		II. Gıyaseddin Keyhusrev H. 634-644(M.1237 -1245)	
Malzeme: Bronz	Birimi: Fels	Ağırlık: 3 gr	Çap: 2. 1 cm
Yazı Karakteri: Sülüs			
Önyüz: 2 satırlık sülüs hattıyla yazıda kelimeyi tevhid geçmektedir. “Lâ İlâhe İllâllah Muhammedün Resûlullah” لا اله الا الله (محمد) رسو(ل الله)		Arka yüz: 3 satırlık sülüs hattıyla yazıya yer verilmiştir. “Es-Sultan’ül Azam Keyhusrev bin Keykubad” (السلطان) الا عظم كيجسر وين(كيقباد)	
Değerlendirme: Sikkenin darp yeri ve tarihi bulunmamaktadır. 3 gr ağırlığında ve 2.1 cm. çapındaki sikke bronz malzeme üzerine darp edilmiştir. II. Gıyaseddin Keyhusrev ’ın “Es-Sultan’ül Azam” el kâbıyla yetinilmiştir. Kenarlarında simetrik bir doku yoktur. Aşınmalar ve kırılmalar mevcuttur. Üzerindeki aşınmadan kaynaklı yazıların bir kısmı zor okunmaktadır. Sikkenin iki yüzünde yazı kullanılmıştır. Yazıda basımında bir kayma meydana geldiği gözlenmektedir.			

Fotoğraf: 104

Fotoğraf: 105

Eser No:	51		
Müze Envanter No:	1245		
Müze Geliş Tarihi:	05.02.1976		
Müze Geliş Şekli:	Mustafa Karaman'dan satın alma		
Darp Yılı:	H. 634-644(M.1237 -1245)		
Darp Yeri:	-		
Adı Geçen Sultan:	II. Gıyaseddin Keyhusrev H. 634-644(M.1237 -1245)		
Malzeme: Bronz	Birimi: Fels	Ağırlık: 2. 6 gr	Çap: 2 cm
Yazı Karakteri: Sülüs			
Önyüz: 2 satırlık sülüs hattıyla yazıda kelimeyi tevhid geçmektedir. “Lâ İlâhe İllâllah Muhammedün Resûlullah” لا اله الا الله محمد رسول الله		Arka yüz: 3 satırlık sülüs hattıyla yazıya yer verilmiştir. “Es-Sultan’ül Azam Keyhusrev bin Keykubad” (السلطان) الا (عظم) كيجسر (وبن كيقباد)	
Değerlendirme: Sikkenin darp yeri ve tarihi bulunmamaktadır. 2.6 gr ağırlığında ve 2 cm. çapındaki sikke bronz malzeme üzerine darp edilmiştir. II. Gıyaseddin Keyhusrev ’ın “Es-Sultan’ül Azam” el kâbıyla yetinilmiştir. Kenarlarında simetrik bir doku yoktur. Aşınmalar ve kırılmalar mevcuttur. Üzerindeki aşınmadan kaynaklı yazıların bir kısmı zor okunmaktadır. Sikkenin iki yüzünde yazı kullanılmıştır. Yazıda basımında bir kayma meydana geldiği gözlenmektedir.			

			
Fotoğraf: 106		Fotoğraf: 107	
Eser No:		52	
Müze Envanter No:		634	
Müzeye Geliş Tarihi:		20.11.1968	
Müzeye Geliş Şekli:		Mehmet Özdemir'den zapt oldu	
Darp Yılı:		H. 634-644(M.1237 -1245)	
Darp Yeri:		-	
Adı Geçen Sultan:		II. Gıyaseddin Keyhusrev H. 634-644(M.1237 -1245)	
Malzeme: Bronz	Birimi: Fels	Ağırlık: 2 gr	Çap: 2 cm
Yazı Karakteri: Sülüs			
Önyüz: 2 satırlık sülüs hattıyla yazıda kelimeyi tevhid geçmektedir. “Lâ İlâhe İllâllah Muhammedîn Resûlullah “ لا اله الا الله (محمد) رسول الله		Arka yüz: 3 satırlık sülüs hattıyla yazıya yer verilmiştir. “Es-Sultan’ül Azam Keyhusrev bin Keykubad” (السلطان الاعظم (كيج) سر وبن كيقباد	
Değerlendirme: Sikkenin darp yeri ve tarihi bulunmamaktadır. 2 gr ağırlığında ve 2 cm. çapındaki sikke bronz malzeme üzerine darp edilmiştir. II. Gıyaseddin Keyhusrev ’ın “Es-Sultan’ül Azam ” el kâbıyla yetinilmiştir. Kenarlarında simetrik bir doku yoktur. Aşınmalar ve kırılmalar mevcuttur. Üzerindeki aşınmadan kaynaklı yazıların bir kısmı zor okunmaktadır. Sikkenin iki yüzünde yazı kullanılmıştır. Yazıda basımında bir kayma meydana geldiği gözlenmektedir.			

 <p style="text-align: center;">650</p> <p style="text-align: center;">Fotoğraf: 108</p>		 <p style="text-align: center;">650</p> <p style="text-align: center;">Fotoğraf: 109</p>	
Eser No:		53	
Müze Envanter No:		650	
Müzeye Geliş Tarihi:		25.03.1969	
Müzeye Geliş Şekli:		Aydın Emre 'den satın alma	
Darp Yılı:		H. 634-644(M.1237 -1245)	
Darp Yeri:		-	
Adı Geçen Sultan:		II. Gıyaseddin Keyhusrev H. 634-644(M.1237 -1245)	
Malzeme: Bronz	Birimi: Fels	Ağırlık: 1.5gr	Çap: 2 cm
Yazı Karakteri: Sülüs			
Önyüz: 2 satırlık sülüs hattıyla yazıda kelimeyi tevhid geçmektedir. “Lâ İlâhe İllâllah Muhammedün Resûlullah” لا اله الا الله محمد(د رسول الله)		Arka yüz: 3 satırlık sülüs hattıyla yazıya yer verilmiştir. “Es-Sultan’ül Azam Keyhusrev bin Keykubad” (السلطان الا عظم كيجسر (وبن كيقباد)	
Değerlendirme: Sikkenin darp yeri ve tarihi bulunmamaktadır. 1.5 gr ağırlığında ve 2 cm. çapındaki sikke bronz malzeme üzerine darp edilmiştir. II. Gıyaseddin Keyhusrev ’ın “Es-Sultan’ül Azam” el kâbıyla yetinilmiştir. Kenarlarında simetrik bir doku yoktur. Aşınmalar ve kırılmalar mevcuttur. Üzerindeki aşınmadan kaynaklı yazıların bir kısmı zor okunmaktadır. Sikkenin iki yüzünde yazı kullanılmıştır. Yazıda basımında bir kayma meydana geldiği gözlenmektedir.			

			
Fotoğraf: 110		Fotoğraf: 111	
Eser No:		54	
Müze Envanter No:		994	
Müzeye Geliş Tarihi:		14.06.1973	
Müzeye Geliş Şekli:		Mustafa Karaman'dan satın alma	
Darp Yılı:		H. 634-644(M.1237 -1245)	
Darp Yeri:		-	
Adı Geçen Sultan:		II. Gıyaseddin Keyhusrev H. 634-644 (M.1237 - 1245)	
Malzeme: Bronz	Birimi: Fels	Ağırlık: 2 gr	Çap: 1.9cm
Yazı Karakteri: Sülüs			
Önyüz: 2 satırlık sülüs hattıyla yazıda kelimeyi tevhid geçmektedir. “Lâ İlâhe İllallah Muhammedün Resûlullah” لا اله الا الله محمد رسول الله		Arka yüz: 3 satırlık sülüs hattıyla yazıya yer verilmiştir. İki satır arasında rumi bir süsleme vardır. “Es-Sultan’ül Azam Keyhusrev bin Keykubad” السلطان الا اعظم كيجسر وبن كيقباد	
Değerlendirme: Sikkenin darp yeri ve tarihi bulunmamaktadır. 2 gr ağırlığında ve 1.9 cm. çapındaki sikke bronz malzeme üzerine darp edilmiştir. II. Gıyaseddin Keyhusrev ’ın “Es-Sultan’ül Azam ” el kâbiyla yetinilmiştir. Kenarlarında simetrik bir doku yoktur. Aşınmalar ve kırılmalar mevcuttur. Üzerindeki aşınmadan kaynaklı yazıların bir kısmı zor okunmaktadır. Sikkenin iki yüzünde yazı kullanılmıştır. Yazıda basımında bir kayma meydana geldiği gözlenmektedir.			

			
Fotoğraf: 112		Fotoğraf: 113	
Eser No:		55	
Müze Envanter No:		1743	
Müzeye Geliş Tarihi:		09.12.1978	
Müzeye Geliş Şekli:		Mevlüt Er'den satın alma	
Darp Yılı:		H. 634-644(M.1237 -1245)	
Darp Yeri:		-	
Adı Geçen Sultan:		II. Gıyaseddin Keyhusrev H. 634-644(M.1237 -1245)	
Malzeme: Gümüş	Birimi: Dirhem	Ağırlık: 2. 3 gr	Çap: 2. 3 cm
Yazı Karakteri: Sülüs			
Önyüz: 2 satırlık sülüs hattıyla yazıda kelimeyi tevhid geçmektedir. “Lâ İlähe İllâllah Muhammedün Resûlullah” لا اله الا الله محمد رسول الله		Arka yüz: 3 satırlık sülüs hattıyla yazıya yer verilmiştir. “Es-Sultan’ül Azam Keyhusrev bin Keykubad” السلطان الا عظم كيجسر وين كيقباد	
Değerlendirme: Sikkenin darp yeri ve tarihi bulunmamaktadır. 2.3 gr ağırlığında ve 2.3 cm. çapındaki sikke bronz malzeme üzerine darp edilmiştir. II. Gıyaseddin Keyhusrev ’ın “Es-Sultan’ül Azam” el kâbıyla yetinilmiştir. Kenarlarında simetrik bir doku yoktur. Aşınmalar ve kırılmalar mevcuttur. Üzerindeki aşınmadan kaynaklı yazıların bir kısmı zor okunmaktadır. Sikkenin iki yüzünde yazı kullanılmıştır. Yazıda basımında bir kayma meydana geldiği gözlenmektedir.			

			
Fotoğraf: 114		Fotoğraf: 115	
Eser No:		56	
Müze Envanter No:		2410	
Müze Geliş Tarihi:		15.12.1988	
Müze Geliş Şekli:		Ahmet Can'dan satın alma	
Darp Yılı:		H. 634-644 (M.1237 -1245)	
Darp Yeri:		-	
Adı Geçen Sultan:		II. Gıyaseddin Keyhusrev H. 634-644(M.1237 -1245)	
Malzeme: Gümüş	Birimi: Dirhem	Ağırlık: 2. 1 gr	Çap: 2. 3 cm
Yazı Karakteri: Kufi			
<p>Ön Yüz: Nokta dizisinden oluşturulmuş kare bir alan içerisinde "El-azametü Lillah" yazısı, etrafında "duribe... "Allah El Azametü"</p> <p style="text-align: right;">الله العظمة</p> <p>Etrafında okunmuyor ama darp yılı ve yeri yazdığı düşünülüyor.</p>		<p>Arka yüz: 3 satırlık sülüs hattıyla yazıda ise sultan unvanı ile babasının ismine yer verilmiştir.</p> <p>"Es-Sultan'ül Azam Gıyaseddünya Veddin Keyhüsrev bin Kılıçarslan"</p> <p style="text-align: right;">السلطان الاعظم غياث الدنيا و (الدين) كيجسرو بن (قلج ارسلان)</p>	

Değerlendirme: Sikkenin darp yeri ve tarihi bulunmamaktadır. 2.1 gr ağırlığında ve 2.3 cm. çapındaki sikke gümüş malzeme üzerine darp edilmiştir. II. Gıyaseddin Keyhusrev 'ın "Es-Sultan'ül Azam" elkâbıyla yetinilmiştir. Kenarlarında simetrik bir doku yoktur. Aşınmalar ve kırılmalar mevcuttur. Üzerindeki aşınmadan kaynaklı yazıların bir kısmı zor okunmaktadır. Sikkenin iki yüzünde yazı kullanılmıştır. Yazıda basımında bir kayma meydana geldiği gözlenmektedir.

Fotoğraf: 116

Fotoğraf: 117

Eser No:	57		
Müze Envanter No:	2128		
Müze Geliş Tarihi:	04.06.1981		
Müze Geliş Şekli:	Ramazan Ceylan'dan Satın Alma		
Darp Yılı:	638		
Darp Yeri:	Sivas		
Adı Geçen Sultan:	II. Gıyaseddin Keyhusrev bin Keykubad H. 634-644(M.1237 -1245)		
Malzeme: Gümüş	Birimi: Dirhem	Ağırlık: 2. 8 gr	Çap: 2. 1 cm
Yazı Karakteri: Kufi			
Önyüz: Sikkenin etrafındaki nokta dizisi içerisinde üstte kufî hattıyla “El-İmâmu'l-Mustansır billah Emîru'l-Mü'minîn” yazılmıştır. Ortada Şîr-i Hurşid figürü işlenmiştir. Güneş cepheden, aslan ise profilden verilmiştir. Güneşin solunda sekiz köşeli yıldız, aslanın ayakları arasında iki adet beş köşeli yıldız görülür. الامام المستنصر بالله الميرول مومنين	Arka yüz: 4 satırlık kûfi hattıyla yazı yer verilmiştir. Yazının etrafında köşelere gelecek şekilde darp yılı ve darp yeri yazılmıştır. “ Es-Sultân'ül Azam Gıyaseddünya Veddin Keyhüsrev bin Keykûbâd. Duribe bi Sivas sene semaniye ve selâsîn ve sitte mie (638)” السلطان العظم غياث الدنيا وهددين كيحسر وبن كيقيباد Etrafi بسر سن سنه سمان سلسين ستماه		

Değerlendirme: Sikkenin darp yeri Sivas'tır. 638 tarihidir. 2.8 gr ağırlığında ve 2.1 cm. çapındaki sikke gümüş malzeme üzerine darp edilmiştir. II. Gıyaseddin Keyhusrev 'ın "Es-Sultanü'l -Azam" elkâbıyla yetinilmiştir. Kenarlarında simetrik bir doku yoktur. Aşınmalar ve kırılmalar mevcuttur. Üzerindeki aşınmadan kaynaklı yazıların bir kısmı zor okunmaktadır. Sikkenin iki yüzünde yazı kullanılmıştır. Yazıda basımda bir kayma meydana geldiği gözlenmektedir.

			
Fotoğraf: 118		Fotoğraf: 119	
Eser No:		58	
Müze Envanter No:		2247	
Müze Geliş Tarihi:		12.04.1983	
Müze Geliş Şekli:		Mustafa Karaman'dan satın alma	
Darp Yılı:		640	
Darp Yeri:		Konya	
Adı Geçen Sultan:		II. Gıyaseddin Keyhusrev H. 634-644(M.1237 -1245)	
Malzeme: Gümüş	Birimi: Dirhem	Ağırlık: 3 gr	Çap: 2. 1 cm
Yazı Karakteri: Kufi			
<p>Önyüz: Sikkenin etrafındaki nokta dizisi içerisinde üstte kufî hattıyla “El-İmâmu’l-Mustansır billah Emîru’l-Mü’minîn” yazılmıştır. Ortada Şîr-i Hurşid figürü işlenmiştir. Güneş cepheden, aslan ise profilden verilmiştir. Güneşin solunda sekiz köşeli yıldız, aslanın ayakları arasında iki adet beş köşeli yıldız görülür.</p> <p style="text-align: right;">(الامام المستنصر بالله الميرول مومنين)</p>		<p>Arka yüz: 4 satırlık kûfi hattıyla yazı yer verilmiştir. Yazının etrafında köşelere gelecek şekilde darp yılı ve darp yeri yazılmıştır.</p> <p>“ Es-Sultân’ül Azam Gıyaseddünya Veddin Keyhüsrev bin Keykübâd. bi Konya sene erbain ve sitemie (640)”</p> <p style="text-align: right;">السلطان العظم غياث الدنيا وددن كيجسر وين كيقباد صرب بقو نيه اربي ن و اسبتميه</p>	

Değerlendirme: Sikkenin darp yeri Konya 'dır. Darp yılı 640'dır 2.1 gr ağırlığında ve 2.3 cm. çapındaki sikke gümüş malzeme üzerine darp edilmiştir. II. Gıyaseddin Keyhusrev 'ın "Es-Sultanü'l -Azam" elkâbiyla yetinilmiştir. Sikke genel olarak sağlamdır. Oksitlenme dolayı renk değişimleri mevcuttur. Aşınmalar mevcuttur. Üzerindeki aşınmadan kaynaklı yazıların bir kısmı zor okunmaktadır.

 <p style="text-align: center;">Fotoğraf: 120</p>		 <p style="text-align: center;">Fotoğraf: 121</p>	
Eser No:		59	
Müze Envanter No:		2284	
Müzeye Geliş Tarihi:		22.12.1983	
Müzeye Geliş Şekli:		Hakan Oral'dan satın alma	
Darp Yılı:		638	
Darp Yeri:		Sivas	
Adı Geçen Sultan:		II. Gıyaseddin Keyhusrev H. 634-644(M.1237 -1245)	
Malzeme: Gümüş	Birimi: Dirhem	Ağırlık: 2. 8 gr	Çap: 2. 2 cm
Yazı Karakteri: Kufi			
<p>Önyüz: Sikkenin etrafındaki nokta dizisi içerisinde üstte kufi hattıyla “El-İmâmu'l-Mustansır billah Emîru'l-Mü'minîn” yazılmıştır. Ortada Şîr-i Hurşid figürü işlenmiştir. Güneş cepheden, aslan ise profilden verilmiştir. Güneşin solunda sekiz köşeli yıldız, aslanın ayakları arasında iki adet beş köşeli yıldız görülür.</p> <p style="text-align: right;">الامام المستنصر بالله الميرول مومنين</p>		<p>Arka yüz4 satırlık kûfi hattıyla yazı yer verilmiştir. Yazının etrafında köşelere gelecek şekilde darp yılı ve darp yeri yazılmıştır.</p> <p>“ Es-Sultân'ül Azam Gıyaseddünya Veddin Keyhüsrev bin Keykûbâd bi Sivas sene seman selasin sittemie (638)”</p> <p style="text-align: right;">السلطان العظم غياث الدنيا وءددين كيجسر وبن كيقباد</p> <p>Etrafi</p> <p style="text-align: right;">بسوس سمان سلسين سنه ستماه</p>	

Değerlendirme: Sikkenin darp yeri Sivas 'dır. Darp yılı 638'dır 2.8 gr ağırlığında ve 2.2 cm. çapındaki sikke gümüş malzeme üzerine darp edilmiştir. II. Gıyaseddin Keyhusrev 'ın "Es-Sultanü'l -Azam" elkâbıyla yetinilmiştir. Sikke genel olarak sağlamdır. Oksitlenme dolayı renk değişimleri mevcuttur. Aşınmalar mevcuttur. Üzerindeki aşınmadan kaynaklı yazıların bir kısmı zor okunmaktadır.

Fotoğraf: 122

Fotoğraf: 123

Eser No:	60		
Müze Envanter No:	1225		
Müze Geliş Tarihi:	22.12.1975		
Müze Geliş Şekli:	Sefer Yılmaz'dan satın alma		
Darp Yılı:	640		
Darp Yeri:	Sivas		
Adı Geçen Sultan:	II. Gıyaseddin Keyhusrev bin Keykubad H. 634-644(M.1237 -1245)		
Malzeme: Gümüş	Birimi: Dirhem	Ağırlık: 3 gr	Çap: 2.1 cm
Yazı Karakteri: Kufi			
Önyüz: Sikkenin etrafındaki nokta dizisi içerisinde üstte kufi hatıyla “El-İmâmu'l-Mustansır billah Emîru'l-Mü'minîn” yazılmıştır. Ortada Şîr-i Hurşid figürü işlenmiştir. Güneş cepheden, aslan ise profilden verilmiştir. Güneşin solunda sekiz köşeli yıldız, aslanın ayakları arasında iki adet beş köşeli yıldız görülür. (الامام المستنصر بالله الميرول مومنين)		Arka yüz: 4 satırlık kûfi hatıyla yazı yer verilmiştir. Yazının etrafında köşelere gelecek şekilde darp yılı ve darp yeri yazılmıştır. “ Es-Sultân'ül Azam Gıyaseddünya Veddin Keyhüsrev bin Keykûbâd bi Sivas sene erbain ve sittemie (640)” السلطان العظم غياث الدنيا وددن كيجسر وين كيقباد Etrafi بسوس سنه اربين و اسبتميه	

Değerlendirme: Sikkenin darp yeri Sivas 'dır.Darp yılı 640'dır 3 gr ağırlığında ve 2. 1 cm. çapındaki sikke gümüş malzeme üzerine darp edilmiştir. II. Gıyaseddin Keyhusrev 'ın "Es-Sultanü'l -Azam" elkâbıyla yetinilmiştir. Sikke genel olarak sağlamdır. Oksitlenme dolayı renk değişimleri mevcuttur. Aşınmalar mevcuttur. Üzerindeki aşınmadan kaynaklı yazıların bir kısmı zor okunmaktadır.

Fotoğraf: 124		Fotoğraf: 125	
Eser No:		61	
Müze Envanter No:		2286	
Müzeye Geliş Tarihi:		-	
Müzeye Geliş Şekli:		Yunak Asliye Ceza Mahkemesi'nin 1985/301 nolu kararı gereği ve Yunak C. Savcılığı'nın 19.01.1984 gün 1984/5457 mah. sayılı yazıları	
Darp Yılı:		640	
Darp Yeri:		Konya	
Adı Geçen Sultan:		II. Gıyaseddin Keyhusrev H. 634-644(M.1237 -1245)	
Malzeme: Gümüş	Birimi: Dirdem	Ağırlık: 2. 9 gr	Çap: 2. 3 cm
Yazı Karakteri: Kufi			
<p>Önyüz: Sikkenin etrafındaki nokta dizisi içerisinde üstte kufî hattıyla “El-İmâmu’l-Mustansır billah Emîru’l-Mü’minîn” yazılmıştır. Ortada Şîr-i Hurşid figürü işlenmiştir. Güneş cepheden, aslan ise profilden verilmiştir. Güneşin solunda sekiz köşeli yıldız, aslanın ayakları arasında iki adet beş köşeli yıldız görülür</p> <p style="text-align: right;">الامام المستنصر بالله</p>		<p>Arka yüz: 4 satırlık kûfî hattıyla yazı yer verilmiştir. Yazının etrafında köşelere gelecek şekilde darp yılı ve darp yeri yazılmıştır.</p> <p>“ Es-Sultân’ül Azam Gıyaseddünya Veddin Keyhüsrev bin Keykûbâd bi Konya sene erbain ve sittemie (640)”</p> <p style="text-align: right;">الس(لطان) العظم غياث الدنيا وددین کی(حس)ر وبن کيقباد صرب بقو نيه اربي ن و اسبتميه</p>	

Değerlendirme: Sikkenin darp yeri Konya 'dır.Darp yılı 640'dır 3 gr ağırlığında ve 2. 1 cm. çapındaki sikke gümüş malzeme üzerine darp edilmiştir. II. Gıyaseddin Keyhusrev 'ın "Es-Sultanü'l -Azam" elkâbıyla yetinilmiştir. Sikke genel olarak sağlamdır. Oksitlenme dolayı renk değişimleri mevcuttur. Aşınmalar mevcuttur. Üzerindeki aşınmadan kaynaklı yazıların bir kısmı zor okunmaktadır.

Fotoğraf: 126

Fotoğraf: 127

Eser No:	62		
Müze Envanter No:	2323		
Müze Geliş Tarihi:	11.10.1984		
Müze Geliş Şekli:	Hüseyin Korutuz 'dan müsadere		
Darp Yılı:	640		
Darp Yeri:	Sivas		
Adı Geçen Sultan:	II. Gıyaseddin Keyhusrev H. 634-644(M.1237 - 1245)		
Malzeme: Gümüş	Birimi: Dirhem	Ağırlık: 2. 8 gr	Çap: 2. 2 cm
Yazı Karakteri: Kufi			
Önyüz: Sikkenin etrafındaki nokta dizisi içerisinde üstte kufi hattıyla “El-İmâmu’l-Mustansır billah Emîru’l-Mü’minîn” yazılmıştır. Ortada Şîr-i Hurşid figürü işlenmiştir. Güneş cepheden, aslan ise profilden verilmiştir. Güneşin solunda sekiz köşeli yıldız, aslanın ayakları arasında iki adet beş köşeli yıldız görülür.		Arka yüz: 4 satırlık kûfi hattıyla yazı yer verilmiştir. Yazının etrafında köşelere gelecek şekilde darp yılı ve darp yeri yazılmıştır. “ Es-Sultân’ül Azam Gıyaseddünya Veddin Keyhüsrev bin Keykûbâd bi Sivas sene erbain ve sitemi (640)” (السلطان العظم) غياث الدنيا وددین کیحسر وبن کیقباد Etrafi (یسوس سنه اریبن و اسبتمیء)	
Değerlendirme: Sikkenin darp yeri Sivas 'dır.Darp yılı 640'dır 2.8 gr ağırlığında ve 2. 2cm. çapındaki sikke gümüş malzeme üzerine darp edilmiştir. II. Gıyaseddin Keyhusrev 'ın “Es-Sultanü'l -Azam” elkâbıyla yetinilmiştir. Sikke			

genel olarak sağlamdır. Oksitlenme dolayı renk değişimleri mevcuttur. Aşınmalar mevcuttur. Üzerindeki aşınmadan kaynaklı yazıların bir kısmı zor okunmaktadır.

Fotoğraf: 128

Fotoğraf: 129

Eser No:	63		
Müze Envanter No:	2385		
Müze Geliş Tarihi:	17.11.1987		
Müze Geliş Şekli:	Mahkeme karar Ankara ağır ceza mahkemesinin 30.6.1987 gün ve 1986/89 esas 1987/81 karar nolu kararı ile istirdat edilmiştir.		
Darp Yılı:	641		
Darp Yeri:	Konya		
Adı Geçen Sultan:	II. Gıyaseddin Keyhusrev H. 634-644(M.1237 -1245)		
Malzeme: Gümüş	Birimi: Dirhem	Ağırlık: 2.9 gr	Çap: 2.3 cm
Yazı Karakteri: Kufi			
Önyüz: Sikkenin etrafındaki nokta dizisi içerisinde üstte kufi hattıyla “El-İmâmu’l-Mustansır billah Emîru’l-Mü’minîn” yazılmıştır. Ortada Şîr-i Hurşid figürü işlenmiştir. Güneş cepheden, aslan ise profilden verilmiştir. Güneşin solunda sekiz köşeli yıldız, aslanın ayakları arasında iki adet beş köşeli yıldız görülür. الامام المستنصر بالله الميرول مومنين		Arka yüz: 4 satırlık kûfi hattıyla yazı yer verilmiştir. Yazının etrafında köşelere gelecek şekilde darp yılı ve darp yeri yazılmıştır. “ Es-Sultân’ül Azam Gıyaseddünya Veddin Keyhüsrev bin Keykûbâd bi Konya sene erbain ve sittemie (640)” السلطان العظم غياث الدنيا وددین کیجرس وبن کیقباد صرب بقو نیه اربی ن و اسبتمیء	
Değerlendirme: Sikkenin darp yeri Konya ‘dır.Darp yılı 640’dır 2.9 gr ağırlığında ve 2.3 cm. çapındaki sikke gümüş malzeme üzerine darp edilmiştir. II. Gıyaseddin Keyhusrev ’ın “Es-Sultanü’l -Azam” elkâbiyla			

yetinilmiştir. Sikke genel olarak sağlamdır. Oksitlenme dolayı renk değişimleri mevcuttur. Aşınmalar mevcuttur. Üzerindeki aşınmadan kaynaklı yazıların bir kısmı zor okunmaktadır.

			
Fotoğraf: 130		Fotoğraf: 131	
Eser No:		64	
Müze Envanter No:		2426	
Müzeye Geliş Tarihi:		25.06.1990	
Müzeye Geliş Şekli:		Ramazan Aktaş'dan satın alma	
Darp Yılı:		638	
Darp Yeri:		Sivas	
Adı Geçen Sultan:		II. Gıyaseddin Keyhusrev H. 634-644(M.1237 -1245)	
Malzeme: Gümüş	Birimi: Dirhem	Ağırlık: 2. 9 gr	Çap: 2,2 cm
Yazı Karakteri: Kufi			
<p>Önyüz: Sikkenin etrafındaki nokta dizisi içerisinde üstte kufi hattıyla “El-İmâmu’l-Mustansır billah Emîru’l-Mü’minîn” yazılmıştır. Ortada Şîr-i Hurşid figürü işlenmiştir. Güneş cepheden, aslan ise profilden verilmiştir. Güneşin solunda sekiz köşeli yıldız, aslanın ayakları arasında iki adet beş köşeli yıldız görülür.</p> <p style="text-align: right;">(الا امام المستنصر بالله الميرول مومنين)</p>		<p>Arka yüz: 4 satırlık kûfi hattıyla yazı yer verilmiştir. Yazının etrafında köşelere gelecek şekilde darp yılı ve darp yeri yazılmıştır.</p> <p>Es-Sultân’ül Azam Gıyaseddünya Veddin Keyhüsrev bin Keykûbâd bi Sivas sene seman selasin sittemie (638)”</p> <p style="text-align: right;">السلطان العظم غياث الدنيا و عددن كيجسر و بن كيقباد</p> <p>Etrafi</p> <p style="text-align: right;">بسوس سنه سمان سلسين ستماه</p>	

Değerlendirme: Sikkenin darp yeri Sivas 'dır. Darp yılı 638'dir 2.9 gr ağırlığında ve 2.3 cm. çapındaki sikke gümüş malzeme üzerine darp edilmiştir. II. Gıyaseddin Keyhusrev 'ın "Es-Sultanü'l -Azam" elkâbiyla yetinilmiştir. Sikke genel olarak sağlamdır. Oksitlenme dolayı renk değişimleri mevcuttur. Aşınmalar mevcuttur. Üzerindeki aşınmadan kaynaklı yazıların bir kısmı zor okunmaktadır.

1644

Fotoğraf: 132

1644

Fotoğraf: 133

Eser No:	65		
Müze Envanter No:	1644		
Müzeye Geliş Tarihi:	22.12.1975		
Müzeye Geliş Şekli:	İsmail Çetin'den satın alma		
Darp Yılı:	640		
Darp Yeri:	Sivas		
Adı Geçen Sultan:	II. Gıyaseddin Keyhusrev H. 634-644(M.1237 - 1245)		
Malzeme: Gümüş	Birimi: Dirhem	Ağırlık: 2.95 gr	Çap: 2.2 cm
Yazı Karakteri: Kufi			
Önyüz: Sikkenin etrafındaki nokta dizisi içerisinde üstte kufî hattıyla “El-İmâmu'l-Mustansır billah Emîru'l-Mü'minîn” yazılmıştır. Ortada Şîr-i Hurşid figürü işlenmiştir. Güneş cepheden, aslan ise profilden verilmiştir. Güneşin solunda sekiz köşeli yıldız, aslanın ayakları arasında iki adet beş köşeli yıldız görülür.		Arka yüz: 4 satırlık kûfi hattıyla yazı yer verilmiştir. Yazının etrafında köşelere gelecek şekilde darp yılı ve darp yeri yazılmıştır. Es-Sultân'ül Azam Gıyaseddünya Veddin Keyhüsrev bin Keykübâd bi Sivas sene erbain ve sittemie (640)”	
(الامام المستنصر بالله الميرول مومنين)		(السلطان العظم غياث الدنيا ودددين كيجسر وين كيقباد)	

	Etrafi (يسوس سنه اريبي ن واسبتميه)
Değerlendirme: Sikkenin darp yeri Sivas 'dır.Darp yılı 640'dır 2.95 gr ağırlığında ve 2. 2cm. çapındaki sikke gümüş malzeme üzerine darp edilmiştir. II. Gıyaseddin Keyhusrev 'ın "Es-Sultanü'l -Azam" elkâbıyla yetinilmiştir. Sikke genel olarak sağlamdır. Oksitlenme dolayı renk değişimleri mevcuttur. Aşınmalar mevcuttur. Üzerindeki aşınmadan kaynaklı yazıların bir kısmı zor okunmaktadır.	

4.8. II. İzzeddin Keykavus (I.Saltanat)H. 644-647 M.1246-1249 (II.Saltanat)H. 655-658 M.1257-

1259

			
Fotoğraf: 134		Fotoğraf: 135	
Eser No:		66	
Müze Envanter No:		3143	
Müze Geliş Tarihi:		09.12.2005	
Müze Geliş Şekli:		Mustafa Kılıç'dan satın alma	
Darp Yılı:		I. H. 644-647(M.1246-1249) II. H. 655-658. (M.1257-1259)	
Darp Yeri:		-	
Adı Geçen Sultan:		II. İzzeddin Keykavus I. H. 644-647(M.1246-1249) II. H. 655-658. (M.1257-1259)	
Malzeme: Bronz	Birimi: Fels	Ağırlık: 2. 4 gr	Çap: 2cm
Yazı Karakteri: Kufi			
Önyüz: 3 satırlık kûfi hattıyla yazı vardır. “El-İmâm El-Mustansır Bi’llâh Emîrû’l Mü’minin” الامام المستنصر بالله الميرول مومنين		Arka yüz: 3 satırlık kûfi hattıyla yazı vardır. “Es-Sultan’ül Azam İzzeddünya Veddin” السلطان عظم عزادونيا و دين	

Değerlendirme: Sikkenin darp yeri ve tarihi bulunmamaktadır. 2.4 gr ağırlığında ve 2 cm. çapındaki sikke bronz malzeme üzerine darp edilmiştir. II. İzzeddin Keykavus 'un “Es-Sultânü'l-Azam İzzeddünya Ebul Feth ” elkâbiyla yetinilmiştir. Simetrik olmayıp aşınma ve kırıklar mevcuttur. Yazıda basımında bir kayma meydana geldiği gözlenmektedir. Üzerindeki aşınmadan kaynaklı yazıların bir kısmı zor okunmaktadır. Sikkenin iki yüzünde yazı kullanılmıştır. Yazıda basımında bir kayma meydana geldiği gözlenmektedir.

 <p style="text-align: center;">548-2</p> <p style="text-align: center;">Fotoğraf: 136</p>		 <p style="text-align: center;">548-2</p> <p style="text-align: center;">Fotoğraf: 137</p>	
Eser No:		67	
Müze Envanter No:		548-2	
Müze Geliş Tarihi:		12.04.1967	
Müze Geliş Şekli:		Mustafa Kaşıkçı eski eser aramasında bulunmuştur.	
Darp Yılı:		I. H. 644-647(M.1246-1249) II. H. 655-658. (M.1257-1259)	
Darp Yeri:		-	
Adı Geçen Sultan:		II. İzzeddin Keykavus I. H. 644-647(M.1246-1249) II. H. 655-658. (M.1257-1259)	
Malzeme: Bronz	Birimi: Fels	Ağırlık: 2.3 gr	Çap: 1.9 cm
Yazı Karakteri: Kufi			
Önyüz: 3 satırlık kûfi hattıyla yazı vardır. “El-İmâm El-Mustansır Bi’llâh Emîrû’l Mü’minin” الامام المستنصر بالله الميرول مومنين		Arka yüz: 3 satırlık kûfi hattıyla yazı vardır. “Es-Sultan’ül Azam İzzeddünya Veddin” السلطان عظيم عزادونيا ودين	
Değerlendirme: Sikkenin darp yeri ve tarihi bulunmamaktadır. 2.3 gr ağırlığında ve 1.9 cm. çapındaki sikke bronz malzeme üzerine darp edilmiştir. II. İzzeddin Keykavus ’un “Es-Sultânü’l-Azam İzzeddünya Ebul Feth ” elkâbıyla yetinilmiştir. Simetrik olmayıp aşınma ve kırıklar mevcuttur. Yazıda basımında bir kayma meydana geldiği gözlenmektedir. Üzerindeki aşınmadan kaynaklı yazıların bir kısmı zor okunmaktadır. Sikkenin iki yüzünde yazı kullanılmıştır. Yazıda basımında bir kayma meydana geldiği gözlenmektedir.			

 <p style="text-align: center;">Fotoğraf: 138</p>		 <p style="text-align: center;">Fotoğraf: 139</p>	
Eser No:		68	
Müze Envanter No:		995	
Müze Geliş Tarihi:		14.06.1973	
Müze Geliş Şekli:		Mustafa Karaman'dan satın alma	
Darp Yılı:		I. H. 644-647(M.1246-1249) II. H. 655-658. (M.1257-1259)	
Darp Yeri:			
Adı Geçen Sultan:		II. İzzeddin Keykavus I. H. 644-647(M.1246-1249) II. H. 655-658. (M.1257-1259)	
Malzeme: Bronz	Birimi: Fels	Ağırlık: 2. 6gr	Çap: 2. 1 cm
Yazı Karakteri: Kufi			
Önyüz: 3 satırlık kûfi hattıyla yazı vardır. “El-İmâm el-Mustansır bi'llâh Emîrü'l Mü'minin” الامام المستنصر بالله الميرول مومنين		Arka yüz: 3 satırlık kûfi hattıyla yazı vardır. “Es-Sultan'ül Azam İzzeddünya Veddin” السلطان العظم عزادونيا و دين	
Değerlendirme: Sikkenin darp yeri ve tarihi bulunmamaktadır. 2.6 gr ağırlığında ve 2.1 cm. çapındaki sikke bronz malzeme üzerine darp edilmiştir. II. İzzeddin Keykavus'un “Es-Sultânü'l-Azam İzzeddünya Ebul Feth” elkâbıyla yetinilmiştir. Simetrik olmayıp aşınma ve kırıklar mevcuttur. Yazıda basımında bir kayma meydana geldiği gözlenmektedir. Üzerindeki aşınmadan kaynaklı yazıların bir kısmı zor okunmaktadır. Sikkenin iki yüzünde yazı kullanılmıştır.			

 <p style="text-align: center;">Fotoğraf: 140</p>	 <p style="text-align: center;">Fotoğraf: 141</p>		
Eser No:	69		
Müze Envanter No:	1125		
Müze Geliş Tarihi:	10.01.1974		
Müze Geliş Şekli:	Kaşif Özdemir'den satın alma		
Darp Yılı:	I. H. 644-647(M.1246-1249) II. H. 655-658. (M.1257-1259)		
Darp Yeri:	-		
Adı Geçen Sultan:	II. İzzeddin Keykavus I. H. 644-647(M.1246-1249) II. H. 655-658. (M.1257-1259)		
Malzeme: Bronz	Birimi: Fels	Ağırlık: 2. 1 gr	Çap: 2 cm
Yazı Karakteri: Kufi			
<p>Önyüz3 satırlık kûfi hattıyla yazı vardır. “El-İmâm el-Mustansır bi'llâh Emîrû'l Mü'minin” (الامام المستنصر بالله الميرول مومنين)</p>	<p>Arka yüz3 satırlık kûfi hattıyla yazı vardır. “Es-Sultan'ül Azam İzzeddünya Veddin” السلطان العظم عزادونيا ودين</p>		
<p>Değerlendirme: Sikkenin darp yeri ve tarihi bulunmamaktadır. 2.1 gr ağırlığında ve 2 cm. çapındaki sikke bronz malzeme üzerine darp edilmiştir. II. İzzeddin Keykavus 'un “Es-Sultânü'l-Azam İzzeddünya Ebul Feth ” elkâbiyla yetinilmiştir. Simetrik olmayıp aşınma ve kırıklar mevcuttur. Yazıda basımında bir kayma meydana geldiği gözlenmektedir. Üzerindeki aşınmadan kaynaklı yazıların bir kısmı zor okunmaktadır. Sikkenin iki yüzünde yazı kullanılmıştır.</p>			

			
Fotoğraf: 142		Fotoğraf: 143	
Eser No:		70	
Müze Envanter No:		2936	
Müze Geliş Tarihi:		23.11.2004	
Müze Geliş Şekli:		Mehmet Aygün'den satın alma	
Darp Yılı:		I. H. 644-647(M.1246-1249) II. H. 655-658. (M.1257-1259)	
Darp Yeri:		-	
Adı Geçen Sultan:		II. İzzeddin Keykavus I. H. 644-647(M.1246-1249) II. H. 655-658. (M.1257-1259)	
Malzeme: Bronz	Birimi: Fels	Ağırlık: 2. 4 gr	Çap: 1. 9 cm
Yazı Karakteri: Kufi			
Önyüz: 3 satırlık kûfi hattıyla yazı vardır. Yazın altında bir tane yıldız bulunmaktadır. “ El-İmâm El-Mustansır bi'llâh Emîrû'l Mü'minin” <div style="text-align: right;"> المستمصر بالله الميرول مومنين </div>		Arka yüz: 3 satırlık kûfi hattıyla yazı vardır. “Es-Sultân'ül Azam İzzeddünya Veddin” <div style="text-align: right;"> (السلطان العظم عزادونيا ودين) </div>	
Değerlendirme: Sikkenin darp yeri ve tarihi bulunmamaktadır. 2.4 gr ağırlığında ve 1.9 cm. çapındaki sikke bronz malzeme üzerine darp edilmiştir. II. İzzeddin Keykavus'un “Es-Sultânü'l-Azam İzzeddünya Ebul Feth” elkâbiyla yetinilmiştir. Simetrik olmayıp aşınma ve kırıklar mevcuttur. Yazıda basımında bir kayma meydana geldiği gözlenmektedir. Üzerindeki aşınmadan kaynaklı yazıların bir kısmı zor okunmaktadır. Sikkenin iki yüzünde yazı kullanılmıştır.			

Fotoğraf: 144

Fotoğraf: 145

Eser No:	71		
Müze Envanter No:	1247		
Müze Geliş Tarihi:	05.02.1976		
Müze Geliş Şekli:	Mustafa Karaman'dan satın alma		
Darp Yılı:	I. H. 644-647(M.1246-1249) II. H. 655-658. (M.1257-1259)		
Darp Yeri:			
Adı Geçen Sultan:	II. İzzeddin Keykavus I. H. 644-647(M.1246-1249) II. H. 655-658. (M.1257-1259)		
Malzeme: Bronz	Birimi: Fels	Ağırlık: 2. 3 gr	Çap: 1. 8 cm
Yazı Karakteri: Kufi			
Önyüz: 3 satırlık kûfi hattıyla yazı vardır. “El-İmâm el-Mustansır bi’llâh Emîrü’l Mü’minin” (الامام المستنصر بالله الميرول مومنين)		Arka yüz: 3 satırlık kûfi hattıyla yazı vardır. “Es-Sultan’ül Azam İzzeddünya Veddin” (السلطان عظم عزادونيا و دين)	

Değerlendirme: Sikkenin darp yeri ve tarihi bulunmamaktadır. 2.3 gr ağırlığında ve 1.8 cm. çapındaki sikke bronz malzeme üzerine darp edilmiştir. II. İzzeddin Keykavus 'un “Es-Sultânü'l-Azam İzzeddünya Ebul Feth ” elkâbıyla yetinilmiştir. Simetrik olmayıp aşınma ve kırıklar mevcuttur. Yazıda basımında bir kayma meydana geldiği gözlenmektedir. Üzerindeki aşınmadan kaynaklı yazıların bir kısmı zor okunmaktadır. Sikkenin iki yüzünde yazı kullanılmıştır.

			
Fotoğraf: 146		Fotoğraf: 147	
Eser No:		72	
Müze Envanter No:		2287	
Müzeye Geliş Tarihi:		19.01.1984	
Müzeye Geliş Şekli:		Müsadere Yunak Asliye Ceza Mahkemesini 1983/301 nolu kararı gereği ve Yunak C.Savcılığı'nın 19.01.1984 gün 1984/5457 muh.sayılı yazı	
Darp Yılı:		646	
Darp Yeri:		Konya	
Adı Geçen Sultan:		II. İzzeddin Keykavus I. H. 644-647(M.1246-1249) II. H. 655-658. (M.1257-1259)	
Malzeme: Gümüş	Birimi: Dirhem	Ağırlık: 2.95 gr	Çap: 2. 3 cm
Yazı Karakteri: Kufi			
Ön Yüz: 4 satırlık kûfi hattıyla yazıda “La İlahe İllallah Muhammed Resulallah El-İmam El-Musta’sım Billah Emirü’l Mü’minin Etrafında: Sene sitte erba’in ve sittemi’e (646)” yazmaktadır. <div style="text-align: right;">لا اله الا الله</div>		Arka Yüz: 4 satırlık kûfi hattıyla yazıda “Es-Sultan’ül Azam Zillullâhı Filalem İzzeddünya Veddin Keykavus bin Keyhüsrev Etrafında: Duribe haze’d-dirhem bi Konya” yazmaktadır. <div style="text-align: right;">السلطان العظم</div>	

محمد رسول الله الامام المستعصم بلله الميرول مومنين سنه و اربعين و ستماه	ظل الله في العال م عز الدنيا و الدي ن كيكاوس بن كبحسرو صرب هزا الدرهم بقونيه
Değerlendirme: Sikkenin darp yeri Konya' dır. Darp yılı 646dır. 2.95 gr ağırlığında ve 2.3 cm. çapındaki sikke gümüş malzeme üzerine darp edilmiştir. II. İzzeddin Keykavus 'un "Es-Sultân'ül-Azam İzzeddünya Ebul Feth " elkâbıyla yetinilmiştir. Sikkenin iki yüzünde yazı kullanılmıştır.	

Fotoğraf: 148		Fotoğraf: 149	
Eser No:		73	
Müze Envanter No:		2288	
Müzeye Geliş Tarihi:		19.01.1984	
Müzeye Geliş Şekli:		Müsadere Yunak Asliye Ceza Mahkemesini 1983/301 nolu kararı gereği ve Yunak C.Savcılığı'nın 19.01.1984 gün 1984/5457 muh.sayılı yazılar	
Darp Yılı:		646	
Darp Yeri:		Konya	
Adı Geçen Sultan:		II. İzzeddin Keykavus I. H. 644-647(M.1246-1249) II. H. 655-658. (M.1257-1259)	
Malzeme: Gümüş	Birimi: Dirhem	Ağırlık: 2.85 gr	Çap: 2.2 cm
Yazı Karakteri: Kufi			
Önyüz: 4 satırlık kûfi hattıyla yazıda “La ilahe illallah Muhammed Resulallah El- İmam El-Musta’sım Billah Emirü’l Mü’minin Sene sitte erba’in ve sittemi’e (646)” yazmaktadır. لا اله الا الله محمد رسول الله		Arka Yüz: 4 satırlık kûfi hattıyla yazıda “Es-Sultan’ül Azam Zillullâhı Filalem İzzeddünya Veddin Keykavus bin Keyhüsrev Etrafında: Duribe haze’d-dirhem bi Konya” yazmaktadır. السلطان العظم ظل الله في العال م عز الدنيا و الذي ن	

الامام المستعصم بلله الميرول مومنين سنه و اربعين و ستمأه	كياوس بن كيجسرو صرب هزا الدرهم بقونيه
Değerlendirme: Sikkenin darp yeri Konya' dır. Darp yılı 646dır. 2.85 gr ağırlığında ve 2.2 cm. çapındaki sikke gümüş malzeme üzerine darp edilmiştir. II. İzzeddin Keykavus 'un "Es-Sultânü'l-Azam İzzeddünya Ebul Feth " elkâbıyla yetinilmiştir. Sikkenin iki yüzünde yazı kullanılmıştır.	

Fotoğraf: 150

Fotoğraf: 151

Eser No:	74		
Müze Envanter No:	1229		
Müze Geliş Tarihi:	02.12.1975		
Müze Geliş Şekli:	Sefer Yılmaz'dan satın alma		
Darp Yılı:	I. H. 644-647(M.1246-1249) II. H. 655-658. (M.1257-1259)		
Darp Yeri:	-		
Adı Geçen Sultan:	II. İzzeddin Keykavus I I. H. 644-647(M.1246-1249) II. H. 655-658. (M.1257-1259)		
Malzeme: Gümüş	Birimi: Dirhem	Ağırlık: 2. 8 gr	Çap: 2. 4 cm
Yazı Karakteri: Kufi			
Önyüz: 4 satırlık kûfi hattıyla yazıda “El-İmâm El-Mustansır Bi’llâh Emîrû’l Mü’minin” yazmaktadır. الامام المستنصر بالله الميرول (مومنين)		Arka yüz: : 4 satırlık kûfi hattıyla yazıda “Es-Sultan’ül İzzeddünya Veddin Keykavus bin Keyhüsrev” yazmaktadır. (السلطان) عز الدنيا و(الدي ن كياوس بن كيجسرو)	
Değerlendirme: Sikkenin darp yeri ve tarihi bulunmamaktadır. 2.8 gr ağırlığında ve 2.4 cm. çapındaki sikke gümüş malzeme üzerine darp edilmiştir. II. İzzeddin Keykavus ’un “Es-Sultânü’l-Azam İzzeddünya Ebul Feth ” elkâbıyla yetinilmiştir. Simetrik olmayıp aşınma ve kırıklar mevcuttur. Yazıda basımında bir kayma meydana geldiği gözlenmektedir. Üzerindeki aşınmadan kaynaklı yazıların bir kısmı zor okunmaktadır.			

			
Fotoğraf: 152		Fotoğraf: 153	
Eser No:		75	
Müze Envanter No:		2289	
Müze Geliş Tarihi:		19.01.1984	
Müze Geliş Şekli:		Müsadere Yunak Asliye Ceza Mahkemesini 1983/301 nolu kararı gereği ve Yunak C.Savcılığı'nın 19.01.1984 gün 1984/5457 muh.sayılı yazılar	
Darp Yılı:		H. 645	
Darp Yeri:		Konya	
Adı Geçen Sultan:		II. İzzeddin Keykavus I. H. 644-647(M.1246-1249) II. H. 655-658. (M.1257-1259)	
Malzeme: Gümüş	Birimi: Dirhem	Ağırlık: 2.75 gr	Çap: 2. 2 cm
Yazı Karakteri: Kufi			
Ön Yüz: 4 satırlık kûfi hattıyla yazıda “La İlahe İllaallah Vahdehû Lâ Şerike Leh Muhammed Resulallah” yazmaktadır. Etrafında: “El-İmamü'l Musta'sım Billah Emirü'l Mü'minin” yazamaktadır.		Arka Yüz: 4 satırlık kûfi hattıyla yazıda “Es-Sultanü'l Azam İzze'd-dünya Ve'd-din Ebu'l Feth Keykavus Bin Keyhüsrev Duribe haze'd-dirhem bi-konya Sene hamse ve erba'in ve sittemi'e (645)” yazmaktadır. السلطان الاعظم	

لا اله الا الله وحده لا شريك له محمد رسول الله الامام المستعصم بالله الميرول مومنين	عز الدنيا و الدين ابو الفتح كيكافوس بن كيجسرو صرب هز الدرهم بقونيه سنه خمس و اربعين و ستمه
Değerlendirme: Sikkenin darp yeri Konya' dır. Darp yılı 645dir. 2.8 gr ağırlığında ve 2.4 cm. çapındaki sikke gümüş malzeme üzerine darp edilmiştir. II. İzzeddin Keykavus 'un "Es-Sultânü'l-Azam İzzeddünya Ebul Feth " elkâbıyla yetinilmiştir. Sikkenin iki yüzünde yazı kullanılmıştır.	

4.9. IV. Rükneddin Kılıçarslan (I. Saltanat) H. 646-647 (M.1248-1249)

(II. Saltanat) H. 655-663 (M.1257-1264)

			
Fotoğraf: 154		Fotoğraf: 155	
Eser No:		76	
Müze Envanter No:		1226	
Müze Geliş Tarihi:		22.12.1975	
Müze Geliş Şekli:		Sefer Yılmaz'dan satın alma	
Darp Yılı:		II. Saltanat Dönemi (1257-1264)H. 655-663	
Darp Yeri:		-	
Adı Geçen Sultan:		IV. Rükneddin Kılıçarslan I. Saltanat Dönemi H. 646-647 (M.1248-1249) II. Saltanat Dönemi H. 655-663(M.1257-1264)	
Malzeme: Gümüş	Birimi: Dirhem	Ağırlık: 3 gr	Çap: 2. 1 cm
Yazı Karakteri: Sülüs			
Önyüz: Düz bir çerçeve içinde bir yazı kuşağında “sene” yazısını okuyabilmiştir. İnci dizisinden altı dilimli çerçeve içinde “El-mülkü lillâh” yazısı ve Rumi motifi vardır. “El-mülkü lillâh” sene المقه الله		Arka yüz: Sülüs hattıyla yazıda “Es-Sultân Ala Azam Rükreddünya Veddin Kılıçarslan Bin Keyhüsrev”e yer verilmiştir. Türkçe anlamı Büyük Sultan, dünyanın ve dinin üzerindeki (temsilcisi)dir. Sikke üzerinde Rumi motifi iki yıldız ve saadet motifine yer verilmiştir. “Es Sultan’ül Azam Rükneddünya Veddin Kılıçarslan	

سن	bin Keyhüsrev” السلطان العظم رکن الدنيا و الدين قلج ارسلان بن کيخسر و
Değerlendirme: . Darp yılı II. Saltanat dönemi basıldığı düşünülmektedir. 3 gr ağırlığında ve 2.1 cm. çapındaki sikke gümüş malzeme üzerine darp edilmiştir. IV. Rükneddin Kılıçarslan ’ın “Es-Sultân’ül Azam” ” elkâbıyla yetinilmiştir. Sikkenin iki yüzünde yazı kullanılmıştır. Sikke genel olarak sağlamdır. Sikkenin iki yüzünde yazı kullanılmıştır.	

<p style="text-align: center;">1228</p>		<p style="text-align: center;">1228</p>	
Fotoğraf: 156		Fotoğraf: 157	
Eser No:		77	
Müze Envanter No:		1228	
Müze Geliş Tarihi:		22.12.1975	
Müze Geliş Şekli:		Sefer Yılmaz'dan satın alma	
Darp Yılı:		H. 646-647 (M.1248-1249) H. 655-663(M.1257-1264)	
Darp Yeri:		-	
Adı Geçen Sultan:		IV. Rükneddin Kılıçarslan (I. Saltanat) H. 646-647 (M.1248-1249) (II. Saltanat) H. 655-663(M.1257-1264)	
Malzeme: Gümüş	Birimi: Dirhem	Ağırlık: 2. 9 gr	Çap: 2. 1 cm
Yazı Karakteri: Sülüs			
<p>Önyüz: Düz bir çerçeve içinde bir yazı kuşağında “ sene” yazısını okuyabilirmiştir. Orta kısmında “Allah El Azametü” yazısı ve Rumi motifi ve bir yıldız vardır vardır. “Allah El Azametü” الله العظمة Etrafında okunmuyor ama darp yılı ve yeri yazdığı düşünülüyor. سن</p>		<p>Arkayüz: Sülüs hattıyla yazıda “Es-Sultân’ül Azam Rükreddünya Veddin Kılıçarslan Bin Keyhüsrev”e yer verilmiştir. Sikke üzerinde rumi motifi iki yıldız ve saadet motifine yer verilmiştir. “Es-Sultan’ül Azam Rükneddinya Veddin Kılıçarslan bin Keyhüsrev” (السلطان العظم رکن الدنيا و الدین قلج ارسلان</p>	

Değerlendirme: Darp yılı II. Saltanat dönemi basıldığı düşünülmektedir. 2.9 gr ağırlığında ve 2.1 cm. çapındaki sikke gümüş malzeme üzerine darp edilmiştir. IV. Rükneddin Kılıçarslan 'ın “Es-Sultân'ül Azam” ” el kâbıyla yetinilmiştir. Sikkenin iki yüzünde yazı kullanılmıştır. Sikke genel olarak sağlamdır. Sikkenin iki yüzünde yazı kullanılmıştır.

Fotoğraf: 158

Fotoğraf: 159

Eser No:	78		
Müze Envanter No:	1234		
Müze Geliş Tarihi:	02.12.1975		
Müze Geliş Şekli:	Sefer Yılmaz'den satın alma		
Darp Yılı:	H. 646-647 (M.1248-1249) H. 655-663(M.1257-1264)		
Darp Yeri:	-		
Adı Geçen Sultan:	IV. Rükneddin Kılıçarslan (I. Saltanat) H. 646-647 (M.1248-1249) (II. Saltanat)H. 655-663(M.1257-1264)		
Malzeme: Gümüş	Birimi: Dirhem	Ağırlık: 3 gr	Çap: 2. 1 cm
Yazı Karakteri: Sülüs			
Önyüz: Yazılar okunmayacak kadar siliktir. Orta kısmında "El-Mülkü İllah" yazısı olduğu tahmin edilmektedir. ¹⁴⁶ "El-Mülkü İllah" sene	(المقه) الله (سن)	Arka yüz: Sülüs hattıyla yazıda "Es-Sultân'ül Azam Rükreddünya Veddin Kılıçarslan Bin Keyhüsrev"e yer verilmiştir. "Es-Sultan'ül Azam Rükneddinya Veddin Kılıçarslan bin Keyhüsrev"	السلطان العظم رکن الدنيا و الددین

¹⁴⁶ 1228 envanter nolu serin önyüzündeki dairesel yazımı bir benzeri olduğu silik kontörlerden anlaşılmaktadır.

	فلج ارسلان (ن) (بن كیحسر و)
Değerlendirme: Darp yılı II. Saltanat dönemi basıldığı düşünölmektedir. 3 gr ağırlığında ve 2.1 cm. çapındaki sikke gümüş malzeme üzerine darp edilmiştir. IV. Rükneddin Kılıçarslan 'ın “Es-Sultân'ül Azam” ” elkâbıyla yetinilmiştir. Sikkenin iki yüzünde yazı kullanılmıştır. Sikke genel olarak sağlamdır.	

			
Fotoğraf: 160		Fotoğraf: 161	
Eser No:		79	
Müze Envanter No:		1235	
Müze Geliş Tarihi:		22.12.1975	
Müze Geliş Şekli:		Sefer Yılmaz'dan satın alma	
Darp Yılı:		H.646-647(M.1248-1249) H.655-663(M.1257-1264)	
Darp Yeri:			
Adı Geçen Sultan:		IV. Rükneddin Kılıçarslan (I. Saltanat) H. 646-647 (M.1248-1249) (II. Saltanat)H. 655-663(M.1257-1264)	
Malzeme: Bakır	Birimi: Fels	Ağırlık: 2.7 gr	Çap: 2 cm
Yazı Karakteri: Sülüs			
Önyüz: Yazılar okunmayacak kadar siliktir. Fakat harflerden dolayı ne yazdığı anlaşılmaktadır. “La İlahe İllaallah Muhammed Resulallah” لا اله الا الله (محمد) رسول الله		Arka yüz: Sülüs hattıyla yazıda “Es Sultan’ül Azam Rükneddinya Veddin Kılıçarslan bin Keyhüsrev” السلطان الا اعظم رکن الدنيا و الدین قلج ارسلان بن کيخسر و	
Değerlendirme: Darp yılı II. Saltanat dönemi basıldığı düşünülmektedir. 2.7 gr ağırlığında ve 2 cm. çapındaki sikk e gümüş malzeme üzerine darp edilmiştir. IV. Rükneddin Kılıçarslan ’ın “Es-Sultân Ala Azam” ’ın elkâbıyla			

yetinilmiştir. Sikkenin iki yüzünde yazı kullanılmıştır.

Fotoğraf: 162

Fotoğraf: 163

Eser No:	80		
Müze Envanter No:	1232		
Müze Geliş Tarihi:	22.12.1975		
Müze Geliş Şekli:	Sefer Yılmaz Satın Alma		
Darp Yılı:	H.646-647(M.1248-1249) H.655-663(M.1257-1264)		
Darp Yeri:	-		
Adı Geçen Sultan:	IV. Rükneddin Kılıçarslan (I. Saltanat) H. 646-647 (M.1248-1249) (II. Saltanat)H. 655-663(M.1257-1264)		
Malzeme: Gümüş	Birimi: Dirhem	Ağırlık: 3 gr	Çap: 2. 2 cm
Yazı Karakteri: Sülüs			
Önyüz: Yazılar okunmayacak kadar siliktir. Fakat harflerden dolayı ne yazdığı anlaşılmaktadır. İki satırın ortasında rumi motifine yer verilmiştir. “La ilahe illallah Muhammed Resulallah” لا اله الا الله (محمد) رسول الله		Arka yüz: Aşınma mevcuttur. “Es Sultan’ül Azam Rükneddünya Veddin Kılıçarslan bin Keyhüsrev” السلطان العظم (ركن الدنيا و الدين قلج ارسلان بن كيخسر و)	

Değerlendirme: Darp yılı II. Saltanat dönemi basıldığı düşünülmektedir. 3 gr ağırlığında ve 2.2 cm. çapındaki sikke gümüş malzeme üzerine darp edilmiştir. IV. Rükneddin Kılıçarslan 'ın “Es-Sultân'ül Azam” ” elkâbıyla yetinilmiştir. Sikkenin iki yüzünde yazı kullanılmıştır..

4.10. II. İzzeddin Keykavus, IV. Rükneddin Kılıçarslan, II. Alâeddin Keykubad H. 647-655

(M.1249-1257)

			
Fotoğraf: 164		Fotoğraf: 165	
Eser No:		81	
Müze Envanter No:		1227	
Müze Geliş Tarihi:		22.12.1975	
Müze Geliş Şekli:		Sefer Yılmaz'dan satın alma	
Darp Yılı:		648	
Darp Yeri:		Konya	
Adı Geçen Sultan:		II. İzzeddin Keykavus ,IV. Rükneddin Kılıçarslan, II. Alâeddin Keykubad H. 647-655(M.1249-1257)	
Malzeme: Gümüş	Birimi: Dirhem	Ağırlık: 2. 9 gr	Çap: 2. 1 cm
Yazı Karakteri: Sülüs			
Önyüz: Sülüs hattıyla yazılmıştır. “La ilahe illallah Muhammed Resullah El-İmam El-Musta’sım Billâh Emirü’l Mü’minin Duribe fi sene seman erba’in sittemi’e (648) bi-Konya” لا (اله الا الله		Arka yüz: Sülüs hattıyla yazılmıştır. “Es-Sultan’ül Azam İzzeddünya Veddin Keykavus ve Rükneddünya Veddin Kılıçarslan Ve Alaeddünya Veddin Keykubad Benü Keyhüsrev Berahin Emirü’l Mü’minin” السلطان العظم	

<p>محمد رسول الله الامام المستعصم بالله الميرول مومنين صرب في سنه ابوستماه بقونيه)</p>	<p>عز الدنيا و الدين كيكاس وركن الدنيا و الدين قلع ارسلان وعلا الدنيا و الدين كيقباد بن كحسرو بر احين امير المومنين</p>
<p>Değerlendirme: Sikkenin darp yeri Konya' dır. Darp yılı 648dir. 2.9 gr ağırlığında ve 2.1 cm. çapındaki sikke gümüş malzeme üzerine darp edilmiştir. II. İzzeddin Keykavus, Rükneddin Kılıçarslan, Alaeddin Keykubad 'un sultanların kullandığı unvanlar “Es-Sultan’ül Azam, İzeddünya Veddin, Rükneddünya Veddin, Alaeddünya Veddin” elkâbıyları bu şekildedir. Sikkenin iki yüzünde yazı kullanılmıştır.</p>	

Fotoğraf: 166

Fotoğraf: 167

Eser No:	82		
Müze Envanter No:	1230		
Müze Geliş Tarihi:	22.12.1975		
Müze Geliş Şekli:	Sefer Yılmaz'dan satın alma		
Darp Yılı	H. 647-655		
Darp Yeri:	-		
Adı Geçen Sultan:	II. İzzeddin Keykavus, IV. Rükneddin Kılıçarslan, II. Alâeddin Keykubad H. 647-655(M.1249-1257)		
Malzeme: Gümüş	Birimi: Dirhem	Ağırlık: 2. 4 gr	Çap: 2 cm
Yazı Karakteri: Sülüs			
Önyüz: Sülüs hattıyla yazılmıştır. “La ilahe illallah Muhammed Resulallah El-İmam El-Musta’sım Billâh Emirü’l Mü’minin” <p style="text-align: center;">(لا اله الا الله محمد رسول الله الامام المستعصم الميرول مومنين)</p>		Arka yüz: Sülüs hattıyla yazılmıştır. “Es-Sultan’ül Azam İzzeddünya Veddin Keykavus ve Rükneddünya Veddin Kılıçarslan Ve Alaeddünya Veddin Keykubad Benü Keyhüsrev Berahin Emirü’l Mü’minin” <p style="text-align: right;">(السلطان العظم عز الدنيا و الدين كيكافوس وركن الدنيا و الدين قلع ارسلان وعلا الدنيا و الدين كيقباد بن كيحسرو بر احين امير المومنين)</p>	

Değerlendirme: Sikkenin darp yeri ve yılı yazılmamıştır. 2.4 gr ağırlığında ve 2 cm. çapındaki sikke gümüş malzeme üzerine darp edilmiştir. II. İzzeddin Keykavus, Rükneddin Kılıçarslan, Alaeddin Keykubad 'un sultanların kullandığı unvanlar “Es Sultan ül Azam, İzeddünya Veddin, Rükneddünya Ved-Din, Alaeddünya Veddin” elkâbyları bu şekildedir. Sikkenin iki yüzünde yazı kullanılmıştır.

 <p style="text-align: center;">Fotoğraf: 168</p>	 <p style="text-align: center;">Fotoğraf: 169</p>		
Eser No:	83		
Müze Envanter No:	1231		
Müzeye Geliş Tarihi:	22.12.1975		
Müzeye Geliş Şekli:	Sefer Yılmaz'dan satın alma		
Darp Yılı:	H. 647-655		
Darp Yeri:			
Adı Geçen Sultan:	II. İzzeddin Keykavus ,IV. Rükneddin Kılıçarslan, II. Alâeddin Keykubad H. 647-655(M.1249-1257)		
Malzeme: Gümüş	Birimi: Dirhem	Ağırlık: 2. 9 gr	Çap: 2. 1 cm
Yazı Karakteri: Sülüs			
<p>Önyüz: Sülüs hattıyla yazılmıştır. Yazının üzerinde bir adet yıldız vardır. “ La İlahe İllallah Muhammed Resulallah El-İmam El-Musta’sım Billâh Emirü’l Mü’minin”</p> <p style="text-align: center;">لا اله الا الله محمد رسول الله الامام المستعصم بالله (الميرول مومنين)</p>	<p>Arka yüz: Sülüs hattıyla yazılmıştır. “ Es-Sultan’ül Azam İzzeddünya Veddin Keykavus ve Rükneddünya Veddin Kılıçarslan Ve Alaeddünya Veddin Keykubad Benü Keyhüsrev Berahin Emirü’l Mü’minin”</p> <p style="text-align: center;">(السلطان العظم عز الدنيا و الدين كيكافوس وركن الدنيا و الدين قلع ارسلان وعلا الدنيا و الدين كيقباد بن كبحسرو بر احين امير المومنين)</p>		

Değerlendirme: Sikkenin darp yeri ve yılı yazılmamıştır. 2.9 gr ağırlığında ve 2.1 cm. çapındaki sikke gümüş malzeme üzerine darp edilmiştir. II. İzzeddin Keykavus, Rükneddin Kılıçarslan, Alaeddin Keykubad 'un sultanların kullandığı unvanlar “Es Sultan ül Azam, İzeddünya Veddin, Rükneddünya Ved-Din, Alaeddünya Veddin” elkâbıyları bu şekildedir. Sikkenin iki yüzünde yazı kullanılmıştır.

			
Fotoğraf: 170		Fotoğraf: 171	
Eser No:		84	
Müze Envanter No:		1233	
Müze Geliş Tarihi:		22.12.1975	
Müze Geliş Şekli:		Sefer Yılmaz'dan satın alma	
Darp Yılı:		H. 647-655(M.1249-1257)	
Darp Yeri:		-	
Adı Geçen Sultan:		II. İzzeddin Keykavus, IV. Rükneddin Kılıçarslan, II. Alâeddin Keykubad H. 647-655(M.1249-1257)	
Malzeme: Gümüş	Birimi: Dirhem	Ağırlık: 2.6 gr	Çap: 2.1 cm
Yazı Karakteri: Sülüs			
Önyüz: Önyüzü siliktir. Dönemi arka yüzünden belirlenmiştir.		Arka yüz: Sülüs hattıyla yazılmıştır. “ Es-Sultan’ül Azam İzzeddünya Veddin Keykavus ve Rükneddünya Veddin Kılıçarslan Ve Alaeddünya Veddin Keykubad Benü Keyhüsrev Berahin Emirü'l Mü'minin” (السلطان العظم (عز) الدنيا و الدين كيكافوس (وركن) الدنيا و الدين قلج ارسلان (وعلا) الدنيا و الدين كيقباد بن كبحسرو بر احين الميرول مومنين	
Değerlendirme: . Sikkenin darp yeri ve yılı yazılmamıştır. 2.6 gr ağırlığında ve 2.1cm. çapındaki sikkede gümüş malzeme üzerine darp edilmiştir. II. İzzeddin Keykavus, Rükneddin Kılıçarslan, Alaeddin Keykubad 'un sultanların kullandığı unvanlar “Es Sultan ül Azam, İzzeddünya Veddin, Rükneddünya Ved-Din, Alaeddünya Veddin” elkâbıyları bu şekildedir. Sikkenin iki yüzünde yazı kullanılmıştır.			

			
Fotoğraf: 172		Fotoğraf: 173	
Eser No:		85	
Müze Envanter No:		2316	
Müze Geliş Tarihi:		04.09.1984	
Müze Geliş Şekli:		Kasım Ceylan 'dan satın alma	
Darp Yılı:		648	
Darp Yeri:		Konya	
Adı Geçen Sultan:		II. İzzeddin Keykavus, IV. Rükneddin Kılıçarslan ,II. Alâeddin Keykubad H. 647-655(M.1249-1257)	
Malzeme: Gümüş	Birimi: Dirhem	Ağırlık: 2. 9 gr	Çap: 2. 2 cm
Yazı Karakteri: Sülüs			
<p>Önyüz: Sülüs hattıyla yazılmıştır. “La İlahe İllaallah Muhammed Resulallah El-İmam El-Musta’sım Billâh Emirü’l Mü’minin” “Duribe fi sene seman erba’in sittemi’e (648) bi-Konya”</p> <p style="text-align: right;">لا اله الا الله محمد رسول الله الامام المستعصم بالله امير المومنين صرب في سنه ابوستمأه بقونيه</p>		<p>Arka yüz: Sülüs hattıyla yazılmıştır. “ Es-Sultan’ül Azam İzzeddünya Veddin Keykavus ve Rükneddünya Veddin Kılıçarslan Ve Alaeddünya Veddin Keykubad Benü Keyhüsrev Berahin Emirü’l Mü’minin”</p> <p style="text-align: right;">السلطان العظم عز الدنيا و الدين كيكافوس وركن الدنيا و الدين قلع ارسلان وعلا الدنيا و الدين كيقباد بن كيجسرو بر احين الميرول مومنين</p>	

Değerlendirme: Sikkenin Darp yılı 648 'dır. Darp yeri Konya'dır. . 2.9 gr ağırlığında ve 2.2 cm. çapındaki sikke gümüş malzeme üzerine darp edilmiştir. II. İzzeddin Keykavus, Rükneddin Kılıçarslan, Alaeddin Keykubad 'un sultanların kullandığı unvanlar "Es Sultan'ül Azam, İzzeddünya Veddin, Rükneddünya Veddin, Alaeddünya Veddin" el kâbıyları bu şekildedir. Sikkenin iki yüzünde yazı kullanılmıştır.

			
Fotoğraf: 174		Fotoğraf: 175	
Eser No:		86	
Müze Envanter No:		2290	
Müze Geliş Tarihi:		19.01.1984	
Müze Geliş Şekli:		Müsadere Yunak Asliye Ceza Mahkemesi 'nın 1983/301 nolu kararı gereği ve Yunak C. Savcılığının 19.10.1984 gün 1984/5457 mah. Sayılı yazıları	
Darp Yılı:		H. 647-655(M.1249-1257)	
Darp Yeri:			
Adı Geçen Sultan:		II. İzzeddin Keykavus IV. Rükneddin Kılıçarslan II. Alâeddin Keykubad H. 647-655(M.1249-1257)	
Malzeme: Gümüş	Birimi: Dirhem	Ağırlık: 2.75 gr	Çap: 2 cm
Yazı Karakteri: Sülüs			
Önyüz: Sülüs hattıyla yazılmıştır. “La İlahe İllallah Muhammed Resulallah El-İmam El-Musta’sım Billâh Emirü’l Mü’mini “bi-Konya” لا اله الا الله محمد رسول الله الامام المستعصم بالله الميرول مومنين بقونيه		Arka yüz: Sülüs hattıyla yazılmıştır. “Es-Sultan’ül Azam İzzeddünya Veddin Keykavus ve Rükneddünya Veddin Kılıçarslan Ve Alaeddünya Veddin Keykubad Benü Keyhüsrev Berahin Emirü’l Mü’minin” السلطان العظم عز الدنيا و الدين كيكافوس وركن الدنيا و الدين قلع ارسلان وعلا الدنيا و الدين كيقباد بن كيحسرو بر احين امير المومنين الميرول مومنين	

Değerlendirme: Sikkenin darp yeri ve yılı yazılmamıştır. 2.75 gr ağırlığında ve 2 cm. çapındaki sikke gümüş malzeme üzerine darp edilmiştir. II. İzzeddin Keykavus, Rükneddin Kılıçarslan, Alaeddin Keykubad 'un sultanların kullandığı unvanlar “Es Sultan ül Azam, İzzeddünya Veddin, Rükneddünya Ved-Din, Alaeddünya Veddin” elkâbıyları bu şekildedir. Sikkenin iki yüzünde yazı kullanılmıştır.

4.11. III. Gıyaseddin Keyhüsrev H. 664-683 (M.1264-1285)

			
Fotoğraf: 176		Fotoğraf: 177	
Eser No:		87	
Müze Envanter No:		1320	
Müzeeye Geliş Tarihi:		29.04.1977	
Müzeeye Geliş Şekli:		İzzet Uludağ 'dan satın alma	
Darp Yılı:		681	
Darp Yeri:		Sivas	
Adı Geçen Sultan:		III. Gıyaseddin Keyhüsrev H. 664-683 (M.1264-1285)	
Malzeme: Gümüş	Birimi: Dirhem	Ağırlık: 2.84 gr	Çap: 2.4cm
Yazı Karakteri: Sülüs			
<p>Ortada: Sülüs hattıyla yazılmıştır. "El-Mülki'lillah" Etrafında: "Duribe Sivas Sene seman'in ehad sittemi'e (681)" الملك لله صرب سوس - سنه سمانين اه ستمأه</p>		<p>Arka Yüz: Sülüs hattıyla yazılmıştır. "Es-Sultan'ül Azam Gıyaseddünya Veddin Keyhüsrev bin Kılıçarslan" السلطان العظم غياث الدنيا و الدين (كبحسرو بن</p>	

Değerlendirme: Sikkenin darp yılı 681 dır. Darp yeri Sivas dir 2.84 gr ağırlığında ve 2.4cm. çapındaki sikke gümüş malzeme üzerine darp edilmiştir. III. Gıyaseddin Keyhüsrev ‘ un “Es Sultan’ül Azam Ebul Feth” elkâbıyları bu şekildedir. Sikkenin iki yüzünde yazı kullanılmıştır.

 <p style="text-align: center;">Fotoğraf: 178</p>		 <p style="text-align: center;">Fotoğraf: 179</p>	
Eser No:		88	
Müze Envanter No:		1785	
Müzeye Geliş Tarihi:		07.07.1979	
Müzeye Geliş Şekli:		Şhabettin Genç'ten satın alma	
Darp Yılı:		667	
Darp Yeri:		Sivas	
Adı Geçen Sultan:		III. Gıyaseddin Keyhüsrev H. 664-683(M.1264-1285)	
Malzeme: Gümüş	Birimi: Dirhem	Ağırlık: 2.55 gr	Çap: 2.2 cm
Yazı Karakteri: Sülüs			
<p>Ön Yüz: Sülüs hattıyla yazılmıştır. Ortada: “El-Mülkü’l-ilah” Etrafında: “Duribe Sivas sene Seb’a Sitte’in ve Sittemi’e (667)”</p> <p style="text-align: right;">الملك لله صرب سوس سنه سبع ستين و ستمأه</p>		<p>Arka Yüz: Sülüs hattıyla yazılmıştır. “ Es-Sultan’ül Azam Gıyaseddünya Veddin Keyhüsrev bin Kılıçarslan”</p> <p style="text-align: right;">السلطان العظم غياث الدنيا و الدين كيجسرو بن قلج ارسلان</p>	
<p>Değerlendirme: Darp yılı 676 dır. Darp yeri Sivas dir. 2.55 gr ağırlığında ve 2.2cm. çapındaki sikke gümüş malzeme üzerine darp edilmiştir. III. Gıyaseddin Keyhüsrev ‘ un “Es Sultan’ül Azam Ebul Feth” elkâbiyları bu şekildedir. Sikkenin iki yüzünde yazı kullanılmıştır.</p>			

			
Fotoğraf: 180		Fotoğraf: 181	
Eser No:		89	
Müze Envanter No:		2249	
Müze Geliş Tarihi:		12.04.1983	
Müze Geliş Şekli:		Mustafa Karaman'dan satın alma	
Darp Yılı:		H. 664-683(M.1264-1285) H. 664-683(M.1264-1285)	
Darp yeri:		-	
Adı Geçen Sultan:		III. Gıyaseddin Keyhüsrev H. 664-683(M.1264-1285)	
Malzeme: Gümüş	Birimi: Dirhem	Ağırlık: 2.85 gr	Çap: 2.3 cm
Yazı Karakteri: Kufi			
<p>Ön Yüz: Sülüs hatıyla yazılmıştır. Noktalı iki süslemeye yer verilmiştir. Aralarında yıldız ve bitkisel süslemelere yer verilmiştir.</p> <p>Ortada: “El-Mülkü’l-illah”</p> <p style="text-align: right;">الملك لله</p>		<p>Arka Yüz: Sülüs hatıyla yazılmıştır.</p> <p>“ Es-Sultan’ül Azam Gıyaseddünya Veddin Keyhüsrev bin Kılıçarslan”</p> <p style="text-align: right;">السلطان العظم غياث الدنيا و الدين كيجسرو بن قلج ارسلان</p>	
Değerlendirme: Sikkenin darp yeri ve yılı yazılmamıştır. 2.85 gr ağırlığında ve 2.3cm. çapındaki sikke gümüş			

malzeme üzerine darp edilmiştir. III. Gıyaseddin Keyhüsrev ' un “Es Sultan'ül Azam Ebul Feth” elkâbıyları bu şekildedir. Sikkenin iki yüzünde yazı kullanılmıştır.

			
Fotoğraf: 182		Fotoğraf: 183	
Eser No:		90	
Müze Envanter No:		1687	
Müze Geliş Tarihi:		09.11.1978	
Müze Geliş Şekli:		Ali Açıkgöz'de satın alma	
Darp Yılı:		H. 664-683(M.1264-1285)	
Darp Yeri:		-	
Adı Geçen Sultan:		III. Gıyaseddin Keyhüsrev H. 664-683(M.1264-1285)	
Malzeme: Gümüş	Birimi: Dirhem	Ağırlık: 1.85 gr	Çap: 2.4 cm
Yazı Karakteri: Sülüs			
Önyüz: Sülüs hattıyla yazılmıştır. "El-Mülkü'l-illah" yazmaktadır. الملك لله		Arka yüz: Sülüs hattıyla yazılmıştır. "La İlahe İllallah Muhammed Resulallah" لا اله الا الله محمد رسول الله	
Değerlendirme: Sikkenin darp yeri ve yılı yazılmamıştır. 1.85 gr ağırlığında ve 2.4cm. çapındaki sikke gümüş malzeme üzerine darp edilmiştir. III. Gıyaseddin Keyhüsrev ' un "Es Sultan'ül Azam Ebul Feth" elkâbıyları bu şekildedir. Sikkenin iki yüzünde yazı kullanılmıştır.. Kontmark damgası mevcuttur.Hangi amaçla yapıldığı belirlenememiştir.			

4.12. III. Alaeddin Keykubad H. 697-701 (M.1297-1302)

Fotoğraf: 184

Fotoğraf: 185

Eser No:		91	
Müze Envanter No:		1699	
Müze Geliş Tarihi:		09.11.1978	
Müze Geliş Şekli:		Ali Açıkgöz'den satın alma	
Darp Yılı:		H. 697-701(M.1297-1302)	
Darp Yeri:		-	
Adı Geçen Sultan:		III. Alaeddin Keykubad H. 697-701(M.1297-1302)	
Malzeme: Gümüş	Birimi: Dirhem	Ağırlık: 2.55 gr	Çap: 2.3 cm
Yazı Karakteri: Sülüs			
Önyüz: Sülüs hattıyla yazılmıştır. “Durube ser a ar” د س ر ب ع ر		Arka yüz: Sülüs hattıyla yazılmıştır. “Es Sultan’ül Azam Alaeddünya veddin Keykubad Bin feramurz” السلطان (العظم علا الدنيا وعدین کنکوبت بن فرامرز)	
Değerlendirme: Sikkenin darp yeri ve yılı yazılmamıştır. 2.85 gr ağırlığında ve 2.3cm. çapındaki sikkede gümüş malzeme üzerine darp edilmiştir. III Alaeddin Keykubad ‘ ın “Es Sultan’ül Azam Ebul Feth” elkâbiyları bu şekildedir. Sikkenin iki yüzünde yazı kullanılmıştır.			

5.DEĞERLENDİRME

5.1. MALZEME

Sikke basımında kullanılan malzemeler çeşitli madenlerdir. Altın, gümüş, bakır ve bronz gibi birçok malzeme sikke yapımlarında kullanılmıştır. Madenin diğer malzemelere göre işlene bilmesinin yani sıra dayanıklı olması sikkede kullanılması sebebini açıklamaktadır. Eritilerek tekrar kullanılabilen bir yapıda olması eski sikkelerin tekrar yeni basımlarla piyasaya sürülmesini kolaylaştırmıştır.

5.1.1. Altın

Altın parlak sarı rengiyle Neolitik ve hatta Mezolitik dönemden bilinen bir madendir. Renginden dolayı süs eşyası olarak kullanılmaktadır. İnsanoğlu altınla uğraşmak ve ona sahip olmak için çokça çaba harcamıştır. Dünyanın çeşitli yerlerinde buldukça o bölgelere göçler başlamıştır. Altının sembolü Au, Latince aurum kelimesinden gelir. Altın, bakır ve gümüş birlikte Periyodik cetvelde IB gurubunda yer alır. Bu metaller sikke metali olarak bilinir. Altın erime sıcaklığı 1063 derecedir. Bakırdan 20 derece daha düşüktür. Altın yumuşaktır kolayca dövülür. Ölçü birimi ons tur.(1 ons=31,1 gram) olarak kullanılır. Altın karışım yapılarak kullanılan bir maden olduğundan saflık derecesini ölçümüne ayar denir. 24 ayar altın 1000/1000 saflıkta kabul edilir.¹⁴⁷

Altın doğada sıkça bulunan ve ilk keşif edilen madendir. İlk keşif tarihi bilinmemektedir. Kuvars kayaların damarlarında olan altın büyük dağ yamaçlarındaki ırmaklarda bulunur. Paslanmayan ve renk değişimi olamadığı için kolaylıkla ayırt edilmektedir. Altın saf bir maden değildir içinde muhakkak gümüş, bakır, demir bulunur. Altın yumuşak, kolay işlenebilen soğukken de çekiçleyebilen dövme ve döküm tekniklerine uygun bir madendir.¹⁴⁸ Sikke olarak altın yaygın olarak kullanılmıştır. İlk altın sikke elektrona yani gümüş karışım şeklinde Lydia krallığında darp edilmiştir.¹⁴⁹ Altın madeninden yapılan sikkelere dinar ismi

¹⁴⁷ A. Emel Seçkin, “Altın” , **Altının İktidari,İktidarın Altınları**,Yapı Kredi Para Koleksiyonu Altın Sikke Sergisi,İstanbul,2005,s.19.

¹⁴⁸ Ülker Erginsoy, **age.**, s.8.

¹⁴⁹ Oğuz Tekin, “Eski Yunan ,Roma ve Bizans Altın Sikkeleri”,**Altının İktidari,İktidarın Altınları**,Yapı Kredi Para Koleksiyonu Altın Sikke Sergisi,İstanbul,2005,s.51.

verilmiştir. Farklı koleksiyon ve sergilerde altın sikke bulunmaktadır. Kataloğumuzda altın sikke bulunmamaktadır.

5.1.2. Gümüş

Gümüş iki çeşittir. Doğal gümüş altın gibi dere yataklarında bulunur ve toplanır. Altın gibi çekiçlene bilen bir madendir. MÖ. dördüncü bin başlarında süs eşyası olarak kullanılmaya başlanmıştır. Bir diğer gümüş grubu cevher gümüş grubudur. Kurşun maddesiyle karışık olan gümüşe cevher gümüş olarak kullanılmaktadır. Anadolu'da bol miktarda mevcuttur. İlk gümüş tasfiyesinin Anadolu'dan yapıldığı düşünülmektedir. İslami devirde gümüşün kullanım kaplarında kullanılması yasaklanması üretimin aksatmamış yapımı devam etmiştir. Ancak 11. Yüzyılda oluşan gümüş kıtlığı kullanım eşyalarını eritip sikke basımında kullanmak durumunda kalınmıştır. Abbasi dönemine denk gelen bu süreç dini yasaktan kaynaklı değil şartlardan dolayı yapılmıştır.¹⁵⁰ Bakırdan sonra en yaygın gruptur. Gümüş sikkelere dirhem denilmektedir. Katalog kısmında 35 adet gümüş sikke mevcuttur.(Env.558 , 358 , 2248, 2285, 2419, 1743, 2410, 2128, 2247, 2284, 1125, 2286, 2323, 2385, 2426, 1644,2287, 2288,1229, 2289, 1226, 1234, 1232, 1227, 1230, 1231, 1233, 2316, 2290, 1320, 1785, 2249, 1687, 1699.)

5.1.3. Bakır

Bakır doğal olarak bulunur diğer madenler gibi başka alışılmalarda cevher olarak karşımıza çıkmaktadır. İlk keşfedilen madenlerde olup ilk kullanım yerinin yapılan kazılar sonucu Anadolu olduğu tahmin edilmektedir. Anadolu 'da Çayönü Çatalhöyük' te yapılan kazılarda kullanım eşyalarında bakıra rastlanmıştır. MÖ. 7000'lede dövülerek yapılmış iğne, biz, kanca gibi bakır kullanım eşyaları bulunmuştur. Bakır oksit bir maddedir. Yeşil bir tabaka asıl madeni kaplar eşyaların eskimesine bazen de kullanılamayacak durumlara gelmesine sebep olur. Bakır soğuk çekiçlene bilen bir malzeme değildir. Isıtıldıktan sonra soğuk suya batırılıp çıkardıktan sonra çekiçlenebilmektedir. Bu işleme tavlama denilmektedir. Bakır sikkelere fels adı verilmektedir.

¹⁵⁰ Erginsoy, **age.**, s.8.

5.1.4. Tunç –Bronz (Bakır madeniyle Kalay karışımı),

Bronz bakıra %10 oranında kalay karışımıyla elde edilir. Tunç- bronzun kullanılmaya başlanması maden devrinde bir çağ açma niteliğindedir. Bu buluştan sonra maden teknikleri gelişmiştir. Bakırdan daha sert ve dayanıklıdır. Soğuk olarak işlenmez. Bakırda kullanılan tavlama tekniği kullanılır. Yapılan bu işlem sonucu bakır gibi kabarcıklanma olmadığı için daha fazla tercih sebebidir.¹⁵¹ Bronz sikkelere fels adı verilmektedir. Kataloğumuzda 56 bronz sikke vardır. (Env. 150, 3016, 833, 1394, 581, 1188, 167, 560-1, 1301, 52, 53, 2424, 55, 560-2, 676, 633, 1791, 3141, 60, 143, 2935, 1245, 634, 650. 804, 855, 1189, 1671, 56, 3144, 3145, 1156, 726,761, 865, 1187, 1784,1176, 1246, 2361, 3015, 1047, 58, 323, 528, 1221, 3142, 322, 998, 994, 548-2, 995, 1125, 1235,)

MALZEMELERİNE GÖRE AKŞEHİR MÜZESİNDEKİ ANADOLU SELÇUKLU SİKKELERİ			
	ALTIN	GÜMÜŞ	BRONZ
I.MESUD	-	-	2
II. KILIÇASLAN			8
I. KEYHÜSREV			5
II. SÜLEYMAN ŞAH		1	7
I. KEYKAVUS			8
I. KEYKUBAD		4	11
II. KEYHÜSREV		11	9
II. KEYKAVUS		4	6
IV. KILIÇASLAN		4	1
ÜÇKARDEŞLER		6	
III. KEYHÜSREV		4	
III. KEYKUBAD		1	
TOPLAM	0	35	56

¹⁵¹ Erginsoy, **age.**, s.12.

Katalogumuzda yer alan toplam 91 adet Anadolu Selçuklu sikkesi arasından I. Mesud'a ait 2 sikke bulunmaktadır. Sikkenin ikisi de bronz malzemeden basılmıştır. Bizans etkisiyle imparator büstüyle basılmıştır. II. Kılıçarslan'a ait 8 sikkenin bronz' dur., I.Keyhüsrev'e ait 5 sikkenin 5'i de bronz'dur., II. Süleyman Şah'a ait 8 sikkeden 1 gümüş, 7 bronz' dur. I. Keykavus'a ait 8 sikkenin 8 bronz'dur. I. Keykubad'a ait 15 sikkenin 4 gümüş, 11 bronz'dur. II. Keyhüsrev'e ait 20 sikkenin 11 gümüş,9 bronz'dur. II. Keykavus'a ait 10 sikkenin 4 gümüş,6 bronz'dur. , IV. Kılıçarslan'a ait 5 sikkenin 4 gümüş, 1 bronz'dur. Üç Kardeşler dönemine ait 6 sikkenin hepsi gümüştür. III. Keyhüsrev'e ait 4 sikkenin hepsi gümüştür. III. Keykubad'a ait 1 sikke gümüştür.

5.2.SÜSLEME

Katalogumuzda yer alan sikkelerde görülen süslemeleri birçok grupta içerisine almak mümkündür. Yazı çeşitleri ise düz ve yuvarlak hatlardan oluşan Kûfi yazı, 2/3 olanı düz 1/3 oranı yuvarlak olan sülüs yazı çeşidi kullanılmıştır. Bu iki hat çeşidiyle yazılan sikke metinlerinde; adına sikke basılan sultanın ve babasının ismi, elkâb ve ünvanı, basım yeri ile basım tarihi yer almaktadır. Müşterek basılan sikkelerde her iki devletin yazıları birlikte yer almaktadır, Figürlü sikkelerdeki insan ve hayvan figürleri ile birlikte bitkisel ve geometrik motiflerin yer verildiği görülmektedir. İnsan figürleri büst şeklinde, tahta oturur vaziyette hükümdar, süvari olarak karşımıza çıkmaktadır. Türklerin en eski geleneği olan at üzerinde sikkelerde hâkimiyet kudret sembolü olarak kullanıldığı düşünülmektedir. Arslanlar bazen tek bazen de çift olmakta, ayrıca çift başlı kartal ve nadiren görülen balık figürü de yer almaktadır. Sikkelerde figürlerin dışında bitkisel motifler, rumi ve palmet motifleri, çiçek motifleri kompozisyonlar da görülmektedir. Yıldız motifleri ve geometrik süslemelerde bulunmaktadır. Özellikle de “geçmeler” adı verilen bu süslemeler ile yıldız motifleri, beşli altılı ve daha çok kollu olmak üzere kullanılmıştır. Selçuklular uçları bonbeli, çatalı gibi çeşitleri görülmektedir. Yıldız motifinin dekoratif süsleme unsuru dışında manevi olarak, gökyüzü âlemi, sonsuzluk vb. kavramları ilişkilendirilir.¹⁵² Bu dönem sikkelerinde nesnel motiflerde görülmektedir. Üç çatalı

¹⁵²Gündegül Parlar, “Anadolu Selçuklu ve Beylikler Dönemi Sikkelerinde Görülen Geçme Motifleri”, **Türkler**, 2000, İstanbul, C. 7, s.919.

alem-silahlar, müşterek sikkelerde haç, hale, labarum görülmektedir. Sikkelerin çok az bir bölümü sadece yazıdan ibaret olup, çoğunluğu karışık motiflerle darp edilmişlerdir. Sikkelerde yazıları ve figürleri çevreleyen formlar birbirine benzemekle beraber, genelde her devlet kendi süsleme zevkini ortaya koymuştur. Bu formlar, düz daire, çift veya birden fazla daire, yıldız, kare, dilimli gül yaprağı, inci dizili daire dört yapraklı yonca, dilimli kare formlarıdır. Dört Yapraklı Yonca, Selçuklu sikkelerinin son döneminde görülmüştür.¹⁵³

Sanat tarihini öncü isimlerinden olan Selçuk Mülayim'in süslemeyle ilgili tipolojisinde süsleme motiflerinin gruplaması şöyledir. Yazı, bitkisel, geometrik, figür, günlük eşya ve mimari olarak 6 gruba ayırmıştır. Figürlü süsleme çeşitleri insan, hayvan, fantastik yaratıklar olarak üç gruba ayırmıştır. Bitkisel süsleme çeşitleri palmet, lotus, rumi, akantus gruplara ayırmıştır.¹⁵⁴

Akşehir Müzesi'ndeki Anadolu Selçuklu sikkeleri üzerinde figürlü, bitkisel ve geometrik bezemeler görülmektedir. Bu süslemeler aşağıdaki başlıklarda değerlendirilmiştir.

5.2.1. FİGÜRLÜ BEZEME

Anadolu Selçuklu sanatında İslam'daki figür yasağına uymadığı dini yapılarda bile figürlü süsleme kullanması bunun kanıtlar niteliğindedir. 9. yüzyılda derlenen hadislerde “ Köpek ve resim bulunan eve melek girmez, canlıları resmedenler kıyamette bunları canlandırılmakla görevlendirilecek” şeklindeki hadislerin insanları bu işlerden vazgeçirmeye yönelik yaklaşımlar sergilenmiştir. Hareket etmeyen bitkiler gibi nesnel süslemeye ağırlık verilen 14-15 yüzyıllarda vardır. Anadolu Selçuklu sanatında bütün alanlarda figürlü süslemeye yer verilmiştir.¹⁵⁵

¹⁵³ Gündegül Parlar, “Orta Çağ'da Anadolu'da Hüküm Süren Beyliklerin Sikkelerinin Karakteristik Özellikleri” **38. ICANAS Sempozyumu**, Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu, Ankara, 2012, C.5,s.2481-2487.

¹⁵⁴ Selçuk Mülayim, “Selçuklu Palmet Motiflerinin Tipolojisi” **Anadolu**, sy. 20 , Ocak 1976, s.144.

¹⁵⁵ Gönül Öney, “Selçuklu Figür Dünyası”,**Selçuklu Çağında Anadolu Sanatı**, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul ,2008, s.411-426.

5.2.1.1. İnsan

Selçuklu saraylarında çini ,alçı kabartmalarında, kale, mezar taşlarında insan figürlerine yer verilmiştir. Sultan, sarayda yaşayan üst düzey kişiler ve hatunların oturarak ellerinde meyve, ağaç, çalgı aletleri, çeşitli hayvanlarla resmedildiği gözlenmektedir, Berlin "Perga- mon" Müzesi'nde ise (Staatliche Museen) saz çalan, . Konya İnce Minareli Medrese'de bulunan, elinde nar tutan , Konya Alâeddin Köşkü'nden gelme alçı kabartmalarda yer alan saray soyluları ve atlı avcılar, Konya Kalesi'ne ait taş kabartmalardaki figürler (1220), tipik örneklerdir. En çeşitli ve renkli örnekleri Konya Karatay Medresesi Müzesi'nde sergilenen çinilerde sultan ve saray soylularının tasviri, dönemin giysi modası için fikir verir. Ibn Bibi'nin naklettiği zengin desenli kaftanlar çinilere yansımıştır. Sultan Alâeddin Keykubâd'ın yazlık sarayı Kubadabad'da bulunur (1236).Sikkelerde çeşitli pozisyonlarda insan figürü görülmektedir.

Resim 334: Konya Kalesi, saz çalan erkek figürlü taş kabartma, Berlin İslam Eserleri Müzesi.

Resim 335: Konya Kalesi, elinde nar tutan erkek figürlü taş kabartma, Konya İnce Minareli Medrese Müzesi.

Fotoğraf : 186 Selçuklu Figür Dünyası makalesinde görseller ¹⁵⁶

¹⁵⁶ Öney, agm., s.414.

Büst

I.Mesud sikkelerinde görülen bu figür Bizans etkisindeki ilk sikkelerdir. İmparator büstü (I. Alexios Komnenos) Cepheden imparator büstü. Yüz hatları belirtilmemiştir. Ciddi aşınma mevcuttur İnci dizili daire içerisine büstü yerleştirilmiştir.(Env.150, 3016.)

Fotoğraf : 187Tez Örneklerimiz

Tahta Oturan Sultan

Taht sultanın toplum üzerindeki gücüne işaret eden evrensel bir semboldür. Taht direk sultan saray ve egemenliğe ait bir eşyadır. Taht aynı zamanda otoriteyi belirleyen sembolik bir unsurdur. Taht üzerinde oturan hükümdar figürü her toplumda hemen hemen aynı anlama gelmektedir. Anadolu Selçuklu devletinde tahta oturan hükümdar kompozisyonu birçok yerde kullanılmıştır. Çok sık görülen bir figürlü süsleme değildir. Kataloğumuzda bir adet bulunmaktadır. II. Kılıçarslan dönemi bakır sikkemiz envanter nosu 1156 olan eser tahta otur vaziyette sultan tasvir edilmiştir. Tahtın altında üç adet benek vardır. Figürün baş kısmı siliktir.

Fotoğraf : 188 Tez Örneğimiz

Süvari

Türklerde efsane, destan ve hikâye de at, zafer ortağı, sahibinin yakın dost, en değerli varlığı sayılmıştır. At, savaştaki konumundan dolayı kuvvet ve kudret temsili olmuştur. Şamanizm’de at, gökyüzüne çıkaran binek hayvanıdır. Cennete gitmek için bir araçtır. Türklere ait kurganlarda atıyla beraber gömülmesi temel inanış ölümün öbür dünyaya geçirendir. Anadolu Selçuklu sanatında ava dair ikonografik anlatımlarda da sıkça at figürüne rastlanır.¹⁵⁷ At üzerinde sultan, komutan, önemli devlet adamı tasvir edilmiştir. Bu figür devletin ve sultanın sembolü olan sikkede zaman zaman kullanılmıştır. Anadolu Selçuklu sultanlarında kullanmıştır. Katalogdaki olan süvari figürü üç sultanın sikkeleri bulunmaktadır.

II. İzzeddin Kılıçaslan 7 adet sikkesinde süvari figürü bulunmaktadır. Sağa doğru koşar vaziyette süvari betimlemesi bulunmaktadır.(Env. 56, 167, 1394, 3144, 3145, 1188, 581) Sikkeler bakır ve bronz malzemeden basılmıştır. Sikkelerde atların çok benzemesi diğer atlı figürlere göre yıldız motif ya bir tane yada hiç kullanılmaması her eserde inci dizisi çerçeve kullanılması dikkat çeken özelliklerdendir.

¹⁵⁷ <https://okuryazarim.com/anadolu-selcuklu-sanatinda-hayvan-ikonografisi/27.12.2023>.

Fotoğraf : 189 Tez Örneklerimiz

I. Gıyasettin Keyhüsrev'in 5 adet sikkesinde süvari figürü bulunmaktadır. Sağa doğru koşar vaziyette atlı süvari betimlemesi bulunmaktadır.(Env. 833, 1189, 1671, 804, 855) 4 adet bakır(Env. 833, 1189, 1671, 804,) 1 adet bronz(Env. 855) dur. Süvarini iki yanında birer yıldız kullanılmıştır. Süvarilerin elinde uzunca bir teber tutmaları ve baş kısımlarında bir başlık kullanmaları dönem belirlemede bir bütünlük sağlayan unsurlardır.

Fotoğraf : 200 Tez Örneklerimiz

II. Süleyman Şah 8 adet sikkesinde süvari figürü bulunmaktadır. Sağa doğru koşar vaziyette süvari betimlemesi bulunmaktadır.(Env. 726, 761, 865, 1187, 1784, 1301, 558,560-1.) 1 adet gümüş (Env.558),5 adet bakır (Env. 726, 761, 865, 1187, 1784), 2 adet bronz(Env. 1301, 560-1)dur. Atlar daha güzel basılmıştır. Bolca yıldız ve benek kullanılmıştır. Askerlerin başında hale ve başlığa yer verilmiştir. Gümüş sikkede figürün çevresine Tevbe süresi 33 ayet yazılmış. Atın ayak kısmında palmet motifi yerleştirilmiştir.

5.2.1.2. Şîr-i Hurşid

Farsça 'da 'aslan' manasındaki 'şîr' ve 'güneş' manasındaki 'hürşid' kelimelerinden meydana gelen 'Şîr ü Hürşid' Sanat eserlerindeki tasvirlerde genellikle profilden verilmiş bir aslan ve onun üzerinden yükselen bir daire içerisindeki insan sureti şeklinde olup, dairenin çevresinden etrafa yayılan çizgiler güneş ışınlarını temsil etmektedir.¹⁵⁸ Aslan motifi hemen hemen her kültürde kullanılmış yırtıcı ve fiziksel özelliklerden dolayı güç kuvvet hâkimiyet sembolüdür.¹⁵⁹ Güneş motifi ortaçağ astronomisinde dördüncü gezegen olan güneş ışığı ve yaşam kaynağı olarak geçer. Bu figür olarak çok yerde kullanılır. Genel olarak göz, burun, ağız yerleştirilerek bize bakan ve gülümseyen olarak betimlenir.¹⁶⁰ Bu figürlü süsleme Büyük Selçuklu döneminde yapılan Semerkant'ta rey meydanında yer alan Şirdor Medresesini taç kapısında bulunmaktadır.

Katalogumuzda 9 adet Şîr ü Hürşid figürlü sikke mevcuttur. Sikkelerin hepsi II. Gıyaseddin Keyhüsrev dönemine aittir. (Env: 1225, 2128, 2247, 2284, 2286, 2323, 2385, 2426, 1644) Şîr Hürşid figürlü sikkeler hepsi gümüştür. Kalite bakımında çok iyi durumdadır. Şîr Hurşid figürünün üzerinde Abbasi halifesinin adı ve künyesi yazılıdır. Aslan ve güneşin etrafında yıldız süslemelerine yer verilmiştir.

Fotoğraf :201 Tez Örneklerimiz

¹⁵⁸ Hayrunnisa Turan, " Şîr Ü Hürşid Tasvirinin Kökeni Ve İçeriğine Dair Düşünceler " , **Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi** , Cilt: 10 Sayı: 51 2017 s.1.

¹⁵⁹ İlknur Kosal ,Türk Sanatında Arslan,**Doktora Tezi**, Konya, 2020,s.264.

¹⁶⁰ Ahmet Çaycı, **Anadolu Selçuklu Sanatında Gezegen ve Burç Tasvirleri**, Palet Yayınevi,Konya ,2019, s.43.

5.2.3.3. Hilal

Türk mitolojisinde Hunlarda, Altay ve Göktürk destanlarında güneşe ve aya saygı gösterilmiştir. Yıldızlar geceleri vakti öğrenme, mevsimlerin gelişini, yön bulma ve tabiat olaylarında kullanılmıştır. Güneş doğu ve güneyin, ay da batı ve kuzeyin sembolüdür. Türklerde ay solda, güneş ise sağdadır. Güneş sıcakın Ay da soğğun sembolüdür.¹⁶¹

I. İzzeddin Keykavus’u iki adet sikkesinde(Env. 53,1246) ay ve ortasında yıldız motifiyle karsımıza çıkmaktadır. II. Gıyaseddin Keyhüsrev’e ait sikkede ise (Env. 2284)Şir Hurşid betimlemesini aslanın bacakları arasında yer verilmiştir.

Fotoğraf :202 Tez Örneğimiz

5.2.2. BİTKİSEL SÜSLEME

5.2.2.1. Rumi

Rumi, hatayi, palmet, lotus, bulut, Şukufe(çiçek) nebati süslemelerdir Türk süsleme sanatlarında kullanılan motif çeşitlerinden birisi olan Rumiler, kendi başlarına ve hatayi gibi diğer motif türleriyle aşamalı olarak kullanılıp sınırsız kompozisyon üretme imkânı sağlamaktadır Rumi motifleri en gelişmiş halleriyle ele alınacak olursa, pek çok çeşidi ile karşılaşılır.¹⁶²Rumi formlarına ve kompozisyon

¹⁶¹ Aysen Soysaldı, Ebru Çatalkaya Gök, “Türk Kumaşlarında Görülen Ay-Yıldız Motifi” **Millî Folklor** 126, 2020, s.136-152.

¹⁶² Şeyda Yavuz, ‘Süsleme Sanatlarında Rumi Motifi Ve Tarihsel Gelişimi, **Yüksek Lisans Tezi**, Ankara 2008,s.33.

içerisindeki fonksiyonlara göre tasnif edilir. Fonksiyonlarına göre rumiler; basit, kanatlı, dilimli, sencide, hürde sarılma rumi olmak üzere çeşitlere ayrılmıştır.¹⁶³

Bitkisel süslemede rumi motifi yaygın kullanımı mevcuttur. Anadolu Selçuklu devleti bu motifi daha sade kullanmıştır. Dal yaprak gibi kompozisyon şeklinde kullanılır.

Fotoğraf :203 Tez Örneklerimiz

Katalogümüzda I. Alaeddin Keykubat dönemine ait eserimizin (Env.358)arka yüzünde sikkeyi ikiye bölen bir rumi şeridi vardır. Eserimizin (Env.2248) arka yüzünde sikkenin yazı kompozisyonunun ortasında bulunur iki kenarında yıldız motifi yer alır.

II. Gıyaseddin Keyhüsrev'e ait sikkede(Env.994)arka yüzünde yazının ortasında rumi süslemeye yer verilmiştir.

IV. Rükneddin Kılıçaslan dönemine ait eserimizin (Env.1232) önyüz iki satırın ortasında rumi motifi yer almaktadır.(Env.1228) önyüz ortasında arka yüzün en üst kısımda yer almaktadır.

¹⁶³ Zekeriya Şimşir,Konya'daki Selçuklu Mimarisinde Rumi Motifi, **Doktora Tezi**, Konya, 2002,s. 28.

III. Gıyaseddin Keyhüsrev dönemine ait eserlerimiz(Env.1320,1785)ön yüzlerinde “El Mülk Allah” yazısının altında ve arka yüzlerinde üst tepelik kısmında rumi motifi yer almaktadır.

5.2.2.2. Palmet

Rumi Tepelik motifi, Palmet ismiyle anılmaktadır. Kompozisyon içinde tepelik motifi, Rumi saplarının birleştiği nokta da yer alır. Bağlayıcı ve yön belirleyici fonksiyonları dışında, Rumi saplarının kesişme ve birleşme yerlerine konularak, gereksiz uzayan sapların çirkin görünmesini engeller¹⁶⁴

Palmet hakkında Selçuk Mülayim’in Selçuklu Palmet Motiflerinin Tipolojisi makalesinde “Palmet çok parçalı ve simetrik yapısıyla sonsuz çeşitleme imkânlarına açık bir bitkisel formdur. Farklı büyüklüklerde çemberlerin düzgün çizimler yapılan bilen klasik bir formdur.”¹⁶⁵

I. Alaeddin Keykubat dönemine ait eserimizin (Env.2248)önyüzünde palmet motifi bulunmaktadır.

Fotoğraf :204 Tez Örneğimiz

¹⁶⁴ Şeyda Yavuz ,a.g.t.,s.35.

¹⁶⁵ Mülayim, agm.,s.146.

5.2.2.3. Penç

Hatayi Çeşitleri Orta Asya ve Çin etkisinde, genelde hangi çiçeğe ait olduğu belli olmayacak şekilde stilize edilmiş olan çiçek motifleridir. Merkezsel ve Yönlü Hatayi'ler olarak iki gruba ayrılır. Merkezsel Hatayiler (Penç Motifi) Çiçeğin üstten görünüş biçimlerinin tam stilize edilip çizilmiş biçimine denir. Motifin ortasında göbek kısmına bağlı taç yaprakları yer alır Yaprak sayısına göre; (tek yaprak) yekberk, (iki yaprak) düberk, (üç yaprak) seberk, (dört yaprak) ciharberk ,(beş yaprak) pençberk,(altı yaprak) şeşberk, gibi kökeni Farsçaya dayanan birçok isimler almışlardır. Çok sayıda motif zenginliği bulunmaktadır.¹⁶⁶

5.2.3. GEOMETRİK SÜSLEME

5.2.3.1. Yıldız

Anadolu mutluluk ve bereketi simgeleyen motif olarak bilinmektedir. Beş köşeli yıldız, altı köşeli yıldız “Mühri Süleyman” (Süleyman'ın Mührü) olan, sekiz veya daha çok köşeli yıldızlar yaygındır.¹⁶⁷

Kataloğumuzda 61 tane yıldız motifi tespit edilmiştir. Envanter numaraları ve sayıları belirtilmiştir.

II. Kılıçaslan dönemine ait sikkede (Env 1188 (1)1 adet yıldız motifi , II. Süleyman Şah dönemine ait sikkelerde (Env 865(2),1784(1), 1301(1), 3015(1))5 adet yıldız motifi ,I. İzzeddin Keykavus dönemine ait sikkelerde(Env 52(2),53(1),1176(1), 1246(1), 2361(1), 2424(1))7 adet yıldız motifi, I. Alaeddin Keykubad dönemine ait sikkelerde (Env.358(5),1791(4), 2248(2), 2285(1), 2419(4)) 16 adet yıldız motifi ,II. Gıyaseddin Keyhüsrev dönemine ait sikkelerde (Env 2128 (3),1743(1),2247(2),2284(2)8 yıldız motifi, 2286(3), 2385(4),2426(4), 1644(2))13

¹⁶⁶Nursel Karaca, “Türk Çini Sanatında ‘Hatayi’ ve ‘Şakayık’ Motifi Örneğinde Çizim Özellikleri”, **OPUS © Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi** , Cilt :18, Sayı43,s. 7087.

¹⁶⁷Tanel Dizel, Kadir Özkaya , "Geleneksel Türk Motiflerinin Bazı Örneklerinin Marketri (Kakmacılık) Tekniğiyle Mobilya ve Ahşap Yüzeylerde Uygulanması", **Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, S.37, Denizli, 2019,s. 261-279 263.

adet yıldız motifi ,II. İzzeddin Keykavus dönemine ait sikkelerde (Env. 2936(1) , 1247(1), 2289(1))3 adet yıldız motifi , IV. Rükneddin Kılıçaslan dönemine ait sikkelerde (Env. 1237(1)) 1 adet yıldız motifi , II. İzzeddin Keykavus IV. Rükneddin Kılıçaslan II. Alâeddin Keykubad dönemine ait sikkelerde (Env.2313 (3), 1227(2), 1226(1), 1228(1)) 7 adet yıldız motifi bulunmaktadır.

Yıldız motifi genel anlamda çok fazla örneği bulunduğu için örneği gerek duyulmamıştır.

5.2.3.2. Saadet Düğümü

Birbirine kenetlenen iki ilmeğin oluşturduğu düğüm motifi, mutluluğu ve saadeti ifade etmektedir.

I. Alâeddin Keykubad dönemine ait sikkenin(Env 2419) ikinci satırın ortasında saadet düğümüne yer verilmiştir.

Fotoğraf :204 Tez Örneğimiz

5.2.3.2. Çizgisel Motifler

Daire II. Rükneddin Süleyman Şah' a ait eserin (Env.558)iki yüzünde daire şeklide ve içinde yazı kullanılmış bir çerçeve vardır. Kare dört sultan sikkelerinde de bu çerçeve örneği kullanılmıştır. Yazı kompozisyonu kare biçimde programlanarak bu şekil elde edilmiştir. Bazı örneklerde kare bordürün içine yazı yazılmıştır. II. Gıyaseddin Keyhüsrev'e ait (Env.1743 (Ö.Y.), 2128(A.Y.), 2284(A.Y.), 1225(A.Y.), 2323(A.Y.), 2426(A.Y.), 1644(A.Y.))eserlerde kare bordür görülmektedir. Bir diğer sultan II. İzzeddin Keykavus (Env.3134(İ.Y.), 548-2(İ.Y.), 995(İ.Y.), 1125(İ.Y.),

2936(İ.Y.), 1247(İ.Y.), 2287(İ.Y.), 2288(İ.Y.), eserlerde iki yüzünde kare bordürün içerisine yazı yerleştirilmiştir. III. Gıyaseddin Keyhüsrev ait (Env. 1687(Ö.Y.))bir eserde kare bordüre rastlanmıştır. Tek örnekli bir diğer sultan III. Alaeddin Keykubat(Env 1699(Ö.Y.)) kare bordüre yer verilmiştir. Dilimli ve Diğer motifler çerçeve grubu için birçok isim kullanılmaktadır. Ama dilimli çerçeve daha genel bir tanım olduğu için bu isim kullanılmıştır. İki sultanın bu grupta eserleri vardır. IV.Rükreddin Kılıçaslan'a ait bir eser (Env.1226(Ö.Y.))bulunmaktadır. III. Gıyaseddin Keyhüsrev 'e ait dört adet eser (Env.1320(Ö.Y.),1785(Ö.Y.), 2249(Ö.Y.), 1687 (A.Y.))bulunmaktadır.

5.3. YAZI ÇEŞİTLERİ

5.3.1. Kufi

İslam'ın ilk yıllarında kullanılmakta olan sert köşeli yazı daha sonra küfe şehrinde işlenerek geliştirildiği şehre nispetle kufi adı verilmiştir.¹⁶⁸

Kataloğumuzdaki kufi yazılı sikkeler I.Mesud(Env.150, 3016), II. Kılıçaslan (Env.56 , 1394, 581, 3144, 3145,1188, 167, 1156) ,I. Gıyaseddin Keyhüsrev (Env.833 , 804, 855, 1189, 1671), II. Rükneddin Süleyman Şah (Env. 726, 560-1, 761, 1301, 865, 1187, 1784), I. İzzeddin Keykavus (Env.52 , 53, 1176, 1246, 2361, 2424, 3015, 2047), I. Alaeddin Keykubat(Env. 55, 358, 528, 560-2, 646, 633, 1221, 1791, 2248, 2285, 2419, 3141), II. Gıyaseddin Keyhüsrev (Env.2410 , 2128, 2247, 2284,1225, 2286, 2323, 2385, 2426,1644),II. İzzeddin Keykavus (Env.3143, 548-2, 995, 1125, 2936, 1247, 2287, 2288, 1229, 2289), III. Gıyaseddin Keyhüsrev(Env.2249).

¹⁶⁸ Süleyman Berk, **Hat Sanatı Tarihçe ,Malzeme ,Örnekler** ,İsmek Yayınları, İstanbul,s.61

Fotoğraf :206 Tez Örneklerimiz

5.3.2. Sülüs

Üçte biri anlamına gelen sülüs yazı yuvarlak karakterli yazıdan meydana gelmektedir. Hat sanatında yazının anası “Ümmü’l-Hutüt” olarak kabul edilmiştir. Çanaklı harflerin çanağı geniştir.¹⁶⁹

Katalogumuzdaki sülüs yazılı sikkeler I. Alaeddin Keykubad (Env. 58, 323, 3142), II. Gıyaseddin Keyhüsrev(Env. 60, 143, 322, 2935, 998, 1245, 634, 650, 994, 1743), IV. Rükneddin Kılıçaslan (Env 1226, 1228, 1234, 1235, 1232), II. İzzeddin Keykavus, IV. Rükneddin Kılıçaslan, II. Alâeddin Keykubad (Env. 1227, 1230, 1231, 1233, 2316, 2290), III. Gıyaseddin Keyhüsrev (Env. 1320, 1785, 1687), III. Alaeddin Keykubat (Env. 1699).

Fotoğraf :207 Tez Örneklerimiz

¹⁶⁹ Berk, a.g.e., s.59.

5.4. ELKAP VE UNVANLAR

Elkap sadece sikke üzerinde değil taşınır ve taşınmaz birçok eserin üzerinde rastlamaktayız. Sultanın adı geçen her kitabede unvan bulunmaktadır. Unvan ve Elkap Anadolu Selçuklu sikkeleri üzerindeki unvanı belirten ibareler; sultan, şehir ve halife isimlerinde kullanılmıştır.

El Muazzam(المعظم)

Es- Sultan’la El Muazzam =En Büyük Sultan

I. Mesud dönemine ait olan sikkede “Muazzam” unvanı kullanılmıştır. Şu şekilde geçmektedir. Es- Sultan’ül El Muazzam Mesud bin Kılıçaslan

(السلطان المعظم مسعود بن قلع ارسلان)

Bu unvanın kullanımı II. Kılıçaslan ve I. Keyküsrev sikkelerinde devam edilmiş olup II. Kılıçaslan’ın sikkelerinde kullanım şekli şöyledir. “ Es-Sultan’ül El Muazzam Kılıçaslan bin Mesud”

(السلطان المعظم قلع ارسلان بن مسعود)

Bu unvanın kullanımı I. Keyküsrev sikkelerinde devam edilmiş olup I. Keyküsrev’ın sikkelerinde kullanım şekli şöyledir. Es Sultan’ül El Muazzam Keyhüsrev Bin Kılıçaslan

(السلطان المعظم كيجسرو بن قلع ارسلان)

El Gâlib(الغالب)

Es-Sultan’ül Gâlib= Üstün gelen sultan

Es-Sultan’ül Gâlib unvanı sadece I. İzzeddin Keykavus sikkelerinde kullanılmıştır. Es-Sultan’ül Gâlib Keykavus bin Keyhüsrev

(السلطان الغالب ككاوس بن كيجسرو و)

El kahhar, kahir (القاهر)

El sultan el kahhar = Kahreden sultan

II. Süleyman Şah dönemi sikkelerinde “Kahbar” ve “Kâhir” unvanlarının kullanılmış olduğu görülmektedir. Es Sultan’ül Kahhar Süleyman Şah Bin Kılıçaslan

(السلطان القاهر سليمان شاه بن قلع ارسلان)

El Muazzam, El Azam , Ebu’l Feth(ابو الفتح, العظم, المعظم)

Alae’d-dünya ve’d-din(علا الد ننا والد بن)

El Azam=En Büyük ve üstün

Ebu’l Feth= Fetihlerin babası

Alâeddin Vet.din=Dinin Yüksekliği

I. Keykubad dönemine gelindiğinde katalogumuzdaki sikkeler üzerinde unvan çeşitliği artmış olup sultan lakabına da rastlanmıştır. Sikkelerde “Azam”, “Muazzam” ve “Ebu’l Feth” unvanlarına hem fesler hem de dirhemlerde yer verilirken “Alae’d-dünya ve’d-din” lakabı yalnızca dirhemler üzerinde görülmektedir.

Es-Sultan’ül Muazzam Keykubad bin Keyhüsrev

السلطان المعظم كيقباد بن كيحسرو

El Sultan El Azam Alâeddin Veddin Ebul Fettah Keykubat bin Keyhüsrev

السلطان العظم علا الد ننا والد بن ابو الفتح كيقباد بن كيحسرو

Zillullah-ı Fil-Alem(زيل الله في العالم)

Kâsım Emirü'l Müminin(قاسم أمير المؤمنين)

İzzeddünya Veddin(عز الدين و الدين)

Gıyaseddünya Veddin(قي سات دين و الدين)

Zillullahı Fil Alem= Allahın yeryüzündeki gölgesi.

Emirül Müminin= Müminlerin komutanı

İzzeddünya Veddin=Dinin kuvveti, kudreti

Gıyaseddünya Veddin=Dinin yayılmasında yardım eden

II. Keyhüsrev dönemindeki sikkeler üzerinde “Azam”, “Zillullah-ı Fi'l-Alem”, “Muazzam”, “Kâsım Emirü'l Müminin” unvanları kullanılmış olup “Gıyase'd-dünya ve'd-din” lakabının kullanıldığı görülmektedir. Bunlar arasında “Zillullah-ı Fi'l-Alem” ve “Kâsım Emirü'l Müminin” unvanları ilk kez II. Keyhüsrev dönemi sikkelerinde kullanıldığı görülmektedir.

II. Keykavus dönemindeki sikkelerde “İzze'd-dünya ve'd-din” lakabı kullanılmış olup “Ebu'l Feth”, “Azam” ve II. Gıyaseddin Keyhüsrev'in kullandığı “Zillullah-ı Fi'l-Alem” unvanları yer almaktadır.

Berahin Emirü'l Müminin (باراحي ن أمير المؤمنين)

Rükneddünya Veddin

Berahin Emirü'l Müminin=İnanların emiri delili, tanığı

Rükneddünya Veddin=Dinin direği

II. Keykavus felslerinde sultan isminin kaldırılıp yalnızca lakabının kullanılmış olduğu dikkat çekmektedir. Üç Kardeşler dönemine tarihlenen sikkelerde üç sultanıda kapsayan “Azam” ve “Berahin Emirü'l Müminin” unvanları kullanılırken lakapları ayrı ayrı yazılmıştır. “İzzeddünya Veddin”, “Rükneddünya Veddin” ve “Alaüddünya Veddin” lakaplarının sultanların isimlerinden önce verildiği görülmektedir.

IV. Kılıçarslan dönemine tarihlenen sikkelere baktığımızda “Azam”, “Burhan Emirü'l Müminin” ve “Kâsım Emirü'l Müminin” unvanlarının ve “Rükne'd-dünya ve'd-din” lakabının kullanıldığı görülmektedir. “Kâsım Emirü'l Müminin” unvanı daha önce II. Gıyaseddin Keyhüsrev dönemindeki sikkelerde kullanılmıştı.

Gıyaseddünya Veddin

El-Azameti'l-illah

III. Keyhüsrev sikkelerinde “Azam” unvanı ve “Gıyase'd-dünya ve'd-din” lakabı kullanılmıştır. “Gıyase'd-dünya ve'd-din” lakabıyla anılan II. Mesud'un sikkelerinde önceki dönemlerde rastlanılan “Azam” ve “Ebu'l Feth” unvanlarının kullanımına devam edilmiş olup “El-Azameti'l-illah” ibareleri ilk kez Anadolu Selçuklu sikkelerinde görülmüştür.

“Es-Sultanü'l Muazzam” unvanı I. Mesud, II. Kılıçarslan, I. Keyhüsrev, I. Keykubad ve II. Keyhüsrev dönemlerinde kullanılmış olup sonraki dönemlerdeki sikkelerde görülmemektedir.

“Es-Sultanü'l Azam” unvanı ise I. Keykubad, II. Keyhüsrev, II. Keykavus, Üç Kardeşler, IV. Kılıçarslan, III. Keyhüsrev ve II. Mesud dönemlerinde kullanılmış olmakla birlikte Anadolu Selçuklu sikkelerinde görülen en yaygın unvan olarak karşımıza çıkmaktadır.

“Ebu'l Feth” unvanı ise I. Keykubad, II. Keykavus ve II. Mesud dönemi sikkelerinde görülmektedir.

“Zillullah-ı Fi'lAlem” unvanı II. Keyhüsrev ve II. Keykavus dönemlerindeki sikkeler üzerinde bulunmaktadır. Halife unvanı olarak sıkça karşımıza çıkmaktadır.

“Emirü’l Müminin” unvanı II. Keyhüsrev, Üç Kardeşler ve IV. Kılıçarslan dönemlerinde Selçuklu sultanları için de kullanılmış olması dikkat çekmektedir. Bunların dışındaki unvanlar sikkeler üzerinde belirli dönemlerde kullanılmış olup yaygınlık kazanmamıştır.

“Es-Sultanü’l Kahbar” ve “Es-Sultanü’l Kahir” unvanları sadece II. Rükneddin Süleyman Şah sikkelerinde kullanılmıştır.

“Es-Sultanü’l Gâlib” unvanı sadece I. İzzeddin Keykavus sikkelerinde kullanılmıştır.

5.5.KONTRMARK

Kontrmark; sikkeye daha sonradan vurulan ufak bir damgadır. İkinci damga olarak bilinir. Bunun bazı sebepleri şunlardır. Eski sultana ait sikkenin yeni gelen sultan zamanında geçerli olacağını bildirmek için basılır. Sikkenin basıldığı devlet dışında başka devlete de kullanılacağına dair delil olarak basılır. Değerinde bir değişiklik yapıldığında bildirmek için basılırdı. Sahte basım ve ağırlık çap gibi değer korumaya yönelik çalışmalarda kontrol edilmiştir şeklinde ikinci damga kullanılmıştır.¹⁷⁰

Bu konuda kataloğumuzda bulunan envanter numarası 1687 olan eserimizde ikinci damga mevcuttur. Darp yılı ve yeri okunamamıştır. Adı geçen sultan III. Gıyaseddin Keyhüsrev 'dir. Gümüş madeninden üretilmiştir. 1.85 gr, 2.4 cm üretilmiştir. Üzerinde kullanılan yazı çeşidi sülüs yazı sitilidir. Sikke genel olarak sağlamdır Üzerindeki aşınmadan kaynaklı yazıların bir kısmı zor okunmaktadır. Sikkenin iki yüzünde yazı kullanılmıştır. Kontrmark damgası mevcuttur.

Fotoğraf :208 Tez Örneklerimiz

¹⁷⁰ <https://define-sohbeti.blogspot.com/2021/04/numismatik-sikkeler-hakknda-tum-bilgiler.html>28.12.2023

6.SONUÇ

Akşehir Nasreddin Hoca Arkeoloji ve Etnografya Müzesinde bölgeden çeşitli yollarla müzeye kazandırılan antik dönemlerden Selçuklu, Beylikler, Osmanlı ve Cumhuriyet dönemine ait binlerce sikke muhafaza edilip sergilenmektedir.

Bu tezde Selçuklu dönemine ait yalnız 91 adet sikke örneği incelenmiştir. Bu sikkelerin içerisinde altın bulunmamakla birlikte 35 adet gümüş sikke, 56 adet bronz sikke yer almaktadır.

Katalogumuzda yer alan toplam 91 adet Anadolu Selçuklu sikkesi arasından I. Mesud'a ait 2 ,II. Kılıçarslan'a ait 8, I.Keyhüsrev'e ait 5, II. Süleyman Şah'a ait 8 ,I. Keykavus'a ait 8 ,I. Keykubad'a ait 15 ,II. Keyhüsrev'e ait 20 ,II. Keykavus'a ait 10 , IV. Kılıçarslan'a ait 5 ,Üç Kardeşler dönemine ait 6, III. Keyhüsrev'e ait 4, III. Keykubad'a ait 1 sikke muhafaza edilmektedir.

İncelenen sikkelerde süsleme temaları olarak geometrik süsleme, Rumi motifleri, yazı ve figür görülmektedir. Geometrik süsleme unsurları olarak ;beş ,altı ve sekiz köşeli yıldızlar, saadet düğümü motifleri yazıların ve figürlerin başlıklarının doldurmaktadır. Yine yazıların arasında rumi motifleri sikkeleri bezemektedir. Sikkeler üzerinde sultanların imzası onların elkap ve unvanları yansıtılmaktadır. Arapça dilin kullanıldığı metinlerde kufi ve sülüs tarzı yazı kullanılmıştır. Sultanların isimleri basım yerleri ve basım tarihi diğer ifadelerdir. Basım yeri ve tarihinin yazılı olduğu sikkeler oldukça sınırlıdır. Anadolu Selçuklu döneminin önemli merkezlerinde sikkeler darp edildiği bilinmektedir. İçerisinde Konya ,Sivas gibi şehirlerde darp edilen sikkeler yer almaktadır.

Sultanların imzasını yansıtan diğer süsleme teması ve figürdür. Şiri Hurşit ,süvari, büst, taht ,insan figürleri hem mana hem sembolik anlamlarıyla sikkelere ayrı bir estetik değer katmaktadır.

Akşehir Nasreddin Hoca Arkeoloji ve Etnografya Müzesinde döneme ait gerek teşhirlik eserler gerekse de etütlük mahiyette birçok sikke bulunmaktadır. Bunlardan kondisyonu orta ve ya iyi diyebileceğimiz örnekler seçilmiştir. Buna

rağmen baskı hatalı, kullanımdan dolayı siliklik ve yıpranmış, korozyona uğramış sikkelerde bulunmaktadır.

Tedavül aracı olarak gündelik hayatta alış-verişe kullanılan sikkeler ticari hayatın vazgeçilmez unsurları olmasının yanı sıra üzerindeki yazıları, figürler ve armalarıyla dönemin tarihini, kültürünü yansıtmaları bakımından da ayrı birer değer taşıyan taşınabilir kültür varlıklarımız olduğu bir kez daha bu çalışmayla ortaya koyulmaya çalışılmıştır. Sikkelere gerekli hassasiyeti gösterilerek korunması onarıma, ihtiyaç duyulanların restore edilmesi ve tanıtılması gerekmektedir. Diğer taraftan bu tür çalışmaların artması ve nitelikli yayınlarda tanıtılması en önemli dileğimizdir.

KAYNAKÇA

AĞIRNASLI,N., (2023) “I. İzzeddin Keykâvus’un Tahta Çıkış Süreci”, **Türkiye Selçuklu Sultanları Külliyyatı**, C.6, Konya Büyükşehir Belediyesi Kültür Yayınları ,Konya, s.20-24.

AKTAŞ, Y., (2023), “III. Gıyâseddin Keyhusrev’in Hayatı”**Türkiye Selçuklu Sultanları Külliyyatı**, C.10, Konya Büyükşehir Belediyesi Kültür Yayınları,Konya, s.11-17.

AKTAŞ,Y., (2023), “Abaka Han’ın Anadolu’ya Gelişi ve Pervâne Muînüddin Süleyman’ın Öldürülmesi”**Türkiye Selçuklu Sultanları Külliyyatı**, C.10, Konya Büyükşehir Belediyesi Kültür Yayınları,Konya, s.97-108.

ALTAN, E., (2023), “Kılıç Arslan’ın Feodal Taksim Uygulaması, III. Haçlı Seferi ve Ölümü (1177-1192)” **Türkiye Selçuklu Sultanları Külliyyatı**, C.4, Konya Büyükşehir Belediyesi Kültür Yayınları,Konya, s.136-141

ALTINTAŞ,A., (2002), “Selçuklu Türkiye’sinde Para” ,**Türkler Ansiklopedisi**, c.7 Ankara, s.386-391.

ARTUK, İ. ve ARTUK, C. (1971). **İstanbul Arkeoloji Müzeleri Teşhirdeki İslâmî Sikkeler Kataloğu**, C.I-II, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul.

ARTUK, İ. ve ARTUK, C., Bazı İslam Şehirlerinde Hangi Devletler Sikke Kesmiş Ve Bu Şehirlere Ne Gibi İsimler Verilmiş” , **Belleten**, C. 67,Ankara, 2003, S.249, s.421-446.

BAYAR, M.,(2018),“ **Akşehir Tarihi**, Akşehir Belediyesi Kültür Yayınları, Akşehir, Basım II, s.82-85.

BEDİRHAN, Y., (2014), “Türkiye Selçukluları’nda Para ve Devletin Para Politikası”,**Hacettepe Üniversitesi Tarih Okulu Dergisi**, Eylül Sayı XIX,s.322-333.

BERK S.,(2001), **Hat Sanatı Tarihçe ,Malzeme ,Örnekler** ,İsmek Yayınları, İstanbul.

ÇAYCI A., (2019).**Anadolu Selçuklu Sanatında Gezegen ve Burç Tasvirleri**, Palet Yayınevi,Konya.

DAMALI A., (2001).**150 Devlet 150 Sultan İslam Sikkeleri** ,Nilüfer Vakfı Yayınları. İstanbul.

DEMİR,T., (2023), “Kutalmışoğlu Süleymanşâh’ın Tarihi Şahsiyeti” **Türkiye Selçuklu Sultanları Külliyesi**, C.1, Konya Büyükşehir Belediyesi Kültür Yayınları,Konya, s.289-293.

DEMİRKENT I., (2022). "Kılıcarslan I", **TDV İslâm Ansiklopedisi**, C.25, Ankara, s.396-398.

DİZEL T. ve ÖZKAYA K. , (2019)."Geleneksel Türk Motiflerinin Bazı Örneklerinin Marketri (Kakmacılık) Tekniğiyle Mobilya ve Ahşap Yüzeylerde Uygulanması", **Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, sayı 37, Denizli ,s. 261-279- 263.

DÜLGEROĞLU, S., (2023), “II. Gıyâseddin Keyhüsrev Dönemi Sikkeleri”,**Türkiye Selçuklu Sultanları Külliyesi**, Konya Büyükşehir Belediyesi Kültür Yayınları, C.8, Konya, s.463-473.

EAGLETON C.ve WILLIAMS J.,(çev.) Kahya F.(2011).**Paranın Tarihi**, Türkiye İş Bankası, İstanbul.

ERGİNSOY Ü.,(1978), **İslam Maden Sanatının Gelişmesi**, Kültür Bakanlığı Yayınları, İstanbul.

ERKİLETLİOĞLU, H. ve GÜLER, O. (1996). **Türkiye Selçuklu Sultanları ve Sikkeleri**, Erciyes Üniversitesi Yayınları, Kayseri.

İBNİ BİBİ,(Çev.) Gençosman N.(1941), Selçuknamesinden “**Anadolu Selçuki Devleti Tarihi**” ,Ankara.

İZMİRLİER, Y., (2010), **Anadolu Selçuklu Paraları**,İstanbul .

KAÇAR E., (2015).Akşehir Eski Evlerinde Cephe Düzenlemesi, **Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sanat Tarihi Ana Bilim Dalı Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi**, Konya, s.124.

KAFESOĞLU İ., (1972).**Selçuklu Tarihi**, Milli Eğitim Bakanlığı, İstanbul.

KAFESOĞLU İ., (1981). “Anadolu Selçuklu Devleti Hangi Tarihte Kuruldu”. **Türkiye Eğitim Derneği**, Sayı:11-12, İstanbul,s. 1-28.

KALAYCI,B., AKÇAŞAR,B.,Bahadır Kalaycı Koleksiyonunda Yer Alan Neşredilmemiş Anadolu Selçuklu Sikkeler,Antalya Büyükşehir Belediyesi Kent Tarihi Ve Tanıtım ,Antalya ,2019.

KALKAN,M.(2020), “Türk Devletlerine-Beyliklerine Ait Unik-Nadir Sikke Örnekleri Ve Numizmatik Bilimi Açısından Önemleri”, **Genel Türk Tarihi Araştırmaları Dergisi** , C.2, Ocak ,C.2, S.3, s. 29-62.

KALKAN,M.(2022), “Türk Devletlerine Ait Sikkelerde Yer Alan Damga Tasvirleri ve Unvanlar”,**Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi Bölge Çalışmaları Dergisi**, Cilt: 1, Sayı: 2, s: 91.

KANOİESE, S., BAŞCELENN. (Çev.), (2004), **Antik Nümizmatığe Giriş** , Arkeoloji Ve Sanat Yayınları, İstanbul, s.12.

KARACA N., (2021) . “Türk Çini Sanatında ‘Hatayi’ ve ‘Şakayık’ Motifi Örneğinde Çizim Özellikleri” , **OPUS © Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi** , Cilt :18, Yıl 11,Cilt :18, Sayı43,s. 7082-7105.

KAYA, S.,(2010),"Süleyman Şah II", **TDV İslâm Ansiklopedisi**, C.38, İstanbul, C.38, s.105-108.

KAYA TAN, P., (2023), “II. İzzeddîn Keykâvus’un Sükût Dönemi, İstanbul’a Geçışı, Son Yıllarındaki Faaliyetleri Ve Ölümü”**Türkiye Selçuklu Sultanları Külliyyatı**, C.9, Konya Büyükşehir Belediyesi Kültür Yayınları, Konya, s.9-20.

KAYA, S., (2023), “I.Gıyâseddin Keyhüsrev’in Meliklik Ve Birinci Saltanat Dönemi”, **Türkiye Selçuklu Sultanları Külliyyatı**, C.5, Konya Büyükşehir Belediyesi Kültür Yayınları,Konya, C.5, s.9-31.

KAYA, S., (2023), “II. Rükneddin Süleymanşah’ın Meliklik ve Saltanat Dönemi”, **Türkiye Selçuklu Sultanları Külliyyatı**, C.5, Konya Büyükşehir Belediyesi Kültür Yayınları,Konya, s.49-58.

KAYA,S. (2023), “ Sultan I. Gıyâseddin Keyhüsrev’in İkinci Saltanat Gıyâseddin Keyhüsrev’in Şahsiyeti”, **Türkiye Selçuklu Sultanları Külliyyatı**, C.5, Konya Büyükşehir Belediyesi Kültür Yayınları,Konya, s.91-119.

KAYAOĞLU İ., (1981). “Anadolu Selçukluları Devrinde Ticari Hayat” , **Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi**, Cilt : XXIV Ankara , s.349-359.

KESİK M, (2004). "Mesud II", **TDV İslâm Ansiklopedisi**, Cilt:29, Ankara, s.342-344.

KESİK, M.,(2023), “ “Teşkilât Ve İdare, Kültürel Ve Ekonomik Faaliyetler”, **Türkiye Selçuklu Sultanları Külliyyatı**,C.3, Konya Büyükşehir Belediyesi Kültür Yayınları,Konya, s.153-206.

KONYALI,İ.H.,**Nasreddin Hocanın Şehri Akşehir**, Nümüne Matbası, İstanbul,1945.

KOSAL İ.,(2020).Türk Sanatında Arslan, **Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sanat Tarihi Ana Bilim Dalı Yayınlanmamış Doktora Tezi**, Konya, 2020,s.264.

KÜÇÜKDAĞ Y. ve ARABACI C., (2016).**Selçuklular ve Konya**, Çizgi Kitabevi, Konya.

MÜLAYİM S.,(1976). “Selçuklu Palmet Motiflerinin Tipolojisi” **Anadolu**, S. 20 , s.141-156 .

ODABAŞI, Z. (2023), “Türkiye Selçuklu Devleti’nde Gerilemenin Başlangıcı: II. İzzeddin Keykâvus (1246-1262) ve IV. Rükneddin Kılıçarslan Dönemleri (1261-1266)” **Türkiye Selçuklu Sultanları Külliyyatı**, C.9, Konya Büyükşehir Belediyesi Kültür Yayınları,Konya, s.35-39.

ÖNEY, G.,“Selçuklu Figür Dünyası”,**Selçuklu Çağında Anadolu Sanatı**, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul ,2008, s.411-426.

ÖZAYDIN A., (2022). "Kılıçarslan II", **TDV İslâm Ansiklopedisi**, Cilt:25, Ankara, s.398-402.

PARLAR G., (2001). **Anadolu Selçuklu Sikkelerinde Yazı Dışı Figüratif Öğeler**,Kültür Bakanlığı Yayınları,Ankara.

PARLAR, G.,(2000), “Anadolu Selçuklu ve Beylikler Dönemi Sikkelerinde Görülen Geçme Motifleri”, **Türkler**, C. 7, İstanbul, s.918-922 .

PARLAR, G.,“Orta Çağ’da Anadolu’da Hüküm Süren Beyliklerin Sikkelerinin Karakteristik Özellikleri” **38. ICANAS Sempozyumu**, C.5, Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu, Ankara, 2012, s.2481-2487.

SEÇKİN, A.E., “Altın” , **Altının İktidari,İktidarın Altınları**,Yapı Kredi Para Koleksiyonu Altın Sikke Sergisi,İstanbul,2005,s.17-38.

SEVİM A., (2010)."Süleyman Şah I", **TDV İslâm Ansiklopedisi**, Cilt:38, İstanbul, s.103-105.

SEVİM A., (2022)."Keyhusrev I", **TDV İslâm Ansiklopedisi**, Cilt:25, Ankara, s.346-348.

SEVİM A., (2022)."Keyhusrev II", **TDV İslâm Ansiklopedisi**, Cilt:25, Ankara, s.348-350.

SEVİM A., (2022)."Kılıcarslan III", **TDV İslâm Ansiklopedisi**, Cilt:25, Ankara, s.350-403.

SEVİM A., (2022)."Kılıcarslan IV", **TDV İslâm Ansiklopedisi**, Cilt:25, Ankara, s.403-405.

SOLMAZ,S., (2023), “Sultan I. Kılıcarslan’ın Şahsiyeti”, **Türkiye Selçuklu Sultanları Külliyesi**, C.2, Konya Büyükşehir Belediyesi Kültür Yayınları,Konya, s.199-204.

SOYSALDI A., ÇATALKAYA GÖK E.,(2020) “Türk Kumaşlarında Görülen Ay-Yıldız Motifi” **Millî Folklor**, s.136-152.

SÜMER F., (2004). "Mesud I", **TDV İslâm Ansiklopedisi**, Cilt:29, Ankara, s.339-342.

SÜMER F., (2022). "Keykâvus I", **TDV İslâm Ansiklopedisi**, Cilt:25, Ankara, s. 346-348.

SÜMER F., (2022). "Keykubad I", **TDV İslâm Ansiklopedisi**, Cilt:25, Ankara, s. 357-359.

SÜMER, F.,(2022)"Kılıcarslan IV", **TDV İslâm Ansiklopedisi**, C.25, Ankara, 2022, s.403-405.

ŞAHİN, R. (2019). Türkiye Selçuklu Devleti’nde Para Basım Faaliyetleri (1075-1318). **Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi**. Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, İstanbul.

ŞİMŞİR Z.,(2002).Konya’daki Selçuklu Mimarisinde Rumi Motifi, **Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sanat Tarihi Ana Bilim Dalı Yayımlanmamış Doktora Tezi**, Konya.

TAŞDELEN,Ş., (2023), “ II. Gıyâseddin Mesud Dönemi Devlet Adamları” , **Türkiye Selçuklu Sultanları Külliyesi**, C.11, Konya Büyükşehir Belediyesi Kültür Yayınları,Konya, s.316-318.

TEKİN O., (2009)."SİKKE", **TDV İslâm Ansiklopedisi**, Cilt:37, İstanbul, s.179-184.

TEKİN, O., (2005) "Devletler ,Hükümdarlar ve Sikkeler",**Altının İktidari,İktidarın Altınları**,Yapı Kredi Para Koleksiyonu Altın Sikke Sergisi,İstanbul, s.167-270.

TEKİN, O., (2005) "Eski Yunan ,Roma ve Bizans Altın Sikkeleri",**Altının İktidari,İktidarın Altınları**,Yapı Kredi Para Koleksiyonu Altın Sikke Sergisi,İstanbul, s.39-68.

TEKİN,O.,(1998)**Eskicagda Para Antik Nümismatiğe Giriş**,Eskiçag Bilimleri Enstitüsü Yayınları, İstanbul.

TEOMAN,B., (2018)," Konya Darplı Anadolu Selçuklu Sikkeleri" , **Konya Kitabı XVI,- Konya Ticaret Odası Yeni İpek Yolu Dergisi Özel Sayı c.1**, Konya, s.147-166

TEOMAN,B., (2023), "Basılan Paralar(I.Alâeddin Keykubâd Dönemi Sikkeleri)" , **Türkiye Selçuklu Sultanları Külliyyatı**, C.7, Konya Büyükşehir Belediyesi Kültür Yayınları,Konya, s.121-143.

TEOMAN,B., (2023), "Sultan II. Rükneddin Süleymanşah Dönemi Sikkeleri" , **Türkiye Selçuklu Sultanları Külliyyatı**, C.5, Konya Büyükşehir Belediyesi Kültür Yayınları,Konya,2023, s.325-334.

TURAN H., (2017)."Şîr Ü Hûrşîd Tasvirinin Kökeni Ve İçeriğine Dair Düşünceler" , **Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi** , Cilt: 10 Sayı: 51, s.1-18.

TURAN O., (1971).**Selçuklular Zamanında Türkiye**,Turan Neşriyat Yurdu, İstanbul.

USTA A.,(2019) **Selçuklu Sultanları**, Yeditepe Yayınevi, İstanbul.

UYAR M., ATEŞ,E., (2023), "III. Alâeddin Keykubâd Döneminde İlhanlılarla (Moğollar) Münasebetler" **Türkiye Selçuklu Sultanları Külliyyatı**, C.11, Konya Büyükşehir Belediyesi Kültür Yayınları,Konya, s.113-120.

UYUMAZ, E., (2023), "Sultan II. Kılıç Arslan'ın Şahsiyeti, Yönetim Anlayışı ve Türk-İslâm Tarihindeki Yeri", **Türkiye Selçuklu Sultanları Külliyyatı**, C.4, Konya Büyükşehir Belediyesi Kültür Yayınları,Konya, s.151-167.

UYUMAZ, E., (2023), "Alâeddin Keykubâd'ın Saltanatının İlk Dönemi", **Türkiye Selçuklu Sultanları Külliyyatı**, C.7, Konya Büyükşehir Belediyesi Kültür Yayınları,Konya, s. 17-28.

ÜRKMEZ,R.K., (2023), “ II. Gıyâseddin Mesud ve III. Gıyâseddin Keyhüsrev’in Müşterek Saltanatı (1282-1284)* **Türkiye Selçuklu Sultanları Külliyesi**, C.11, Konya Büyükşehir Belediyesi Kültür Yayınları,Konya, s. 39-51.

YAMAN M.,(2020). “Burdur Müzesindeki Anadolu Selçuklu Dönemi Sikkelerinden Örnekler”, **Stratejik ve Sosyal Araştırmalar Dergisi**, Cilt:4, Sayı:2, s. 230-254.

YAVUZ Ş. ,(2008).Süsleme Sanatlarında Rumi Motifi Ve Tarihsel Gelişimi, **Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Geleneksel Türk El Sanatları Ana Bilim Dalı El Sanatları Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi**, Ankara,s.33.

YAVUZYILMAZ,A. , KARAKÖK, C. (2016), “Seyahatnamelerde Akşehir” **Seyahatnamelerde Konya** , Konya Büyükşehir Belediyesi Kültür Yayınları. Konya, s. 363-421.

İNTERNET ADRESLERİ

<https://define-sohbeti.blogspot.com/2021/04/numismatik-sikkeler-hakknda-tum-bilgiler.html>28.12.2023

<https://okuryazarim.com/anadolu-selcuklu-sanatinda-hayvan-ikonografisi/>27.12.2023

<https://antikparalar.blogspot.com/2017/01/sikke-metali-ve-sikke-basim-teknigi.html>(10.11.2023)

<https://www.aksehir.bel.tr/v2/aksehir/tarihimiz/aksehir-tarihi> (11 Aralık 2023).

<https://www.turkishmuseums.com/museum/detail/2124-konya-aksehir-nasreddin-hoca-arkeoloji-ve-etnografya-muzesi/2124/1> (11 Aralık 2023)

<https://dmss.konyakultur.com/tr-tr/ii-kilicarslan/> 27.03.2024 10:00